

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Ταμείο

Περιφερειακής Ανάπτυξης

Φορέας Διαχείρισης

ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ

ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Άστρος Αρκαδίας, 22001

Πληροφορίες: Μπόγλης Αργύριος

Τηλ.: 27550 22021, Φαξ: 27550 22806

Email: info@fdparnonas.gr

ΑΔΑ: 7ΡΛΦ46Ψ8ΒΞ-Τ0Ν
ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Άστρος, 25-06-2014

Αρ. Πρωτ.: 977

**Διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού επιλογής Αναδόχου για την παροχή υπηρεσιών με τίτλο
«Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας»**

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ:182350/29-09-2010

ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΠΣ: 296761

Αναθέτουσα Αρχή:	Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
Είδος υπηρεσιών:	Ανάδειξη Αναδόχου για την παροχή υπηρεσιών Ολοκλήρωσης Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας, στο πλαίσιο υλοποίησης του υποέργου 12 "Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας" της πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013»
Ημερομηνία διενέργειας διαγωνισμού:	11-07-2014, ώρα 10:00
Κριτήριο Κατακύρωσης	Χαμηλότερη τιμή
Διάρκεια:	Από την υπογραφή της σύμβασης και μέχρι 30/10/2015
Προϋπολογισμός:	Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 73.615,50 ευρώ με Φ.Π.Α [59.850,00 + 23% ΦΠΑ (13.765,50)] .
Χρηματοδότηση:	Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» 2007-2013 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» από τις πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων της ΣΑΕ: 2010ΣΕ07580089
Σκοπός του ΕΤΠΑ	Σκοπός του είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με τη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισορροπιών και τη συμμετοχή στην ανάπτυξη και στην αναδιάρθρωση των περιφερειών, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα συνεργία με τις παρεμβάσεις των άλλων διαρθρωτικών ταμείων
Ημερομηνία δημοσίευσης περίληψης προκήρυξης:	25-06-2014
Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών:	10-07-2014, ώρα 13:00
Τόπος υποβολής προσφορών:	Γραφεία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού Άστρος Αρκαδίας, Τ.Κ. 22001
Παραλαβή τεύχους προκήρυξης:	Γραφεία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού Άστρος Αρκαδίας, Τ.Κ. 22001

	Και από τον δικτυακό τόπο: www.fdparnonas.gr
Πληροφορίες:	Με επιστολή στη διεύθυνση: Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού Άστρος Αρκαδίας, Τ.Κ. 22001 Τηλ: 27550 22021, Φαξ: 27550 22806 Email: info@fdparnonas.gr

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247/Α) «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει.
2. Τις διατάξεις του Ν. 2286/1995 (ΦΕΚ 19/Α) «Προμήθειες του Δημοσίου τομέα & ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», όπως ισχύει.
3. Τις διατάξεις του Π.Δ. 118/2007 (ΦΕΚ150/Α) «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου», εφαρμοζόμενες αναλογικά.
4. Τις διατάξεις του Ν. 3861/2010 «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 112), όπως ισχύει,
5. Τις διατάξεις του Ν. 4013/2011 «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων – Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας) – Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 204/Α/2011), όπως ισχύει,
6. Τις διατάξεις του Ν. 3614/2007 (ΦΕΚ 267/Α/) «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013», όπως ισχύει.
7. Τις διατάξεις του Ν. 3840/2010 «Αποκέντρωση, απλοποίηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-2013 και άλλες διατάξεις»(ΦΕΚ 53/Α/31-3-2010).
8. Τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού (ΦΕΚ/1926/Β/27.12.2004) και την τροποποίηση αυτού (ΦΕΚ/1780/Β/12.11.2010).
9. Τον Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού (ΦΕΚ/1925/Β/27.12.2004).
10. Τον Κανονισμό για την εκτέλεση έργων, για την ανάθεση, παρακολούθηση και παραλαβή μελετών και υπηρεσιών, την προμήθεια, παράδοση και παραλαβή αγαθών, υλικών και προϊόντων και για τη σύναψη και εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού (ΦΕΚ/1924/Β/27.12.2004).
11. Την υπ. αριθ. πρωτ. οικ. 182350/29-9-2010 Απόφαση ένταξης της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» και τις υπ'αρ. οικ. 174046/29.11.2011 και 125765/16.05.2014 Αποφάσεις τροποποίησης αυτής, στον Άξονα 9: «Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» της ΣΑΕ 075/8.
12. Τις διατάξεις της υπ' αρ. 14053/ ΕΥΣ1749 /27.03.08 Υπουργικής Απόφασης Συστήματος Διαχείρισης (ΦΕΚ Β' 540/2008), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
13. Το σύμφωνο αποδοχής των όρων ένταξης της πράξη με τίτλο: «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού».

14. Την υπ' αριθ. 25/2014 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, με την οποία εγκρίθηκε η διενέργεια του παρόντος διαγωνισμού.
15. Την υπ' αριθ. 32/2014 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, με την οποία συγκροτήθηκαν η Επιτροπή Αξιολόγησης των Αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού, η Επιτροπή Ενστάσεων και Προσφυγών και η Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής.

Προκηρύσσει

Πρόχειρο διαγωνισμό με κριτήριο κατακύρωσης την χαμηλότερη τιμή για την παροχή των υπηρεσιών με τίτλο: «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας» για την υλοποίηση του Υποέργου 12 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα 9: «Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ.

Η διάρκεια του έργου ξεκινά από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, και οι υπηρεσίες θα πρέπει να έχουν παρασχεθεί στο σύνολό τους μέχρι τις 30/10/2015. Χωρίζεται δε στα ακόλουθα τμήματα υλοποίησης:

- Α' φάση (40% του Συμβατικού Τιμήματος)
- Β' φάση (60% του Συμβατικού Τιμήματος)

Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη του έργου ανέρχεται σε ευρώ 59.850,00 πλέον του αναλογούντος Φ.Π.Α. ποσού 13.765,50 ευρώ, δηλαδή συνολικά σε ευρώ 73.615,50 και θα καλυφθεί από τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της ΣΑΕ: 2010ΣΕ07580089 που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

ΤΟΠΟΣ - ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο Διαγωνισμός θα διεξαχθεί στις 11^η Ιουλίου 2014 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00 στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής, στο Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001.

Η ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών είναι η 10/07/2014, ημέρα Πέμπτη και ώρα 13:00 στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής, στο Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001.

Προσφορές που κατατίθενται μετά την ημερομηνία και ώρα διενέργειας του διαγωνισμού είναι εκπρόθεσμες και δεν θα αποσφραγίζονται αλλά θα επιστρέφονται με επιμέλεια και δαπάνες των ενδιαφερομένων.

Ο χρόνος ισχύος των προσφορών είναι 90 ημερολογιακές ημέρες, προσμετρούμενες από την επομένη της διενέργειας του διαγωνισμού.

Προσφορές που θα αναφέρουν χρόνο ισχύος μικρότερο της παραπάνω προθεσμίας θα απορρίπτονται ως απαράδεκτες.

Κατά τα λοιπά ο διαγωνισμός θα γίνει σύμφωνα με τους αναλυτικούς όρους της Διακήρυξης.

Η παρούσα περίληψη της διακήρυξης καθώς και οι αναλυτικοί όροι της Διακήρυξης θα βρίσκονται αναρτημένα για 15 ημέρες στον δικτυακό τόπο του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού: www.fdparnonas.gr και στα Γραφεία του.

Τυχόν διευκρινίσεις σχετικά με τους όρους της Διακήρυξης αυτής παρέχονται από την Υπηρεσία μας κατόπιν υποβολής έγγραφου ερωτήματος.

Για το Φορέα Διαχείρισης
Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού

Η Πρόεδρος του Δ.Σ.
Αναγνωστοπούλου Μαρία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.....	6
1.1 Ορισμοί.....	6
1.2 Προϋπολογισμός – Τρόπος πληρωμής.....	8
1.3 Λήψη τευχών Διακήρυξης και παροχή διευκρινίσεων.....	8
1.4 Τόπος και χρόνος υποβολής προσφορών και διενέργειας του Διαγωνισμού.....	9
2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ.....	9
2.1 Δικαίωμα συμμετοχής.....	9
2.2 Αποκλεισμός Συμμετοχής.....	12
3. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ.....	13
4.ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ.....	15
4.1 Υποβολή Προσφορών.....	15
4.2 Περιεχόμενο προσφορών.....	16
5. ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ.....	17
6. ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ.....	17
7. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ.....	19
8. ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ.....	19
9. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΕΓΓΥΗΣΗ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	20
10. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ - ΠΑΡΑΛΑΒΗ.....	21
11. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ.....	22
12. ΛΟΙΠΟΙ ΟΡΟΙ.....	23
ΜΕΡΟΣ Β: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ.....	24
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΟΣ.....	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV: ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΩΝ «ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΈΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ».....	64

ΜΕΡΟΣ Α: ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

1.1 Ορισμοί

Οι ακόλουθοι όροι θα έχουν τις έννοιες που τους αποδίδονται στη συνέχεια:

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

Ο Προσφέρων που θα επιλεγεί και θα συνάψει Σύμβαση με την Αναθέτουσα Αρχή, για την παροχή των Υπηρεσιών, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στην παρούσα Διακήρυξη.

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα Υγροτόπου Μουστού που εδρεύει στο Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001, και προκηρύσσει αυτόν τον Διαγωνισμό δυνάμει της υπ' αριθμ. 25/2014 Απόφασης του Διοικητικού του Συμβουλίου, και θα υπογράψει με τον Ανάδοχο τη Σύμβαση.

ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΣ

Το πρόσωπο που ο Προσφέρων με δήλωσή του, στην οποία περιλαμβάνονται τα πλήρη στοιχεία του προσώπου (ονοματεπώνυμο, ταχυδρομική διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου, fax, e-mail κ.λπ.), ορίζει ως υπεύθυνο για τις ενδεχόμενες ανάγκες επικοινωνίας της Αναθέτουσας Αρχής με τον Προσφέροντα, και προς τον οποίο η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να απευθύνει ή/και να επιδίδει οποιοδήποτε έγγραφο που απευθύνεται προς τον Προσφέροντα και αφορά οποιοδήποτε θέμα που σχετίζεται με οποιοδήποτε στάδιο του Διαγωνισμού. Αντίκλητος μπορεί να ορισθεί και ο Εκπρόσωπος του Προσφέροντος.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Το σύνολο της διαγωνιστικής διαδικασίας που θα διενεργηθεί, σύμφωνα με την παρούσα Διακήρυξη για την ανάδειξη του Αναδόχου έως και της ανάδειξή του και την υπογραφή της Σύμβασης.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Η παρούσα Διακήρυξη και τα Παραρτήματά της I: Υπόδειγμα Βιογραφικού Σημειώματος, II: Οικονομική Προσφορά, III: Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής Καλής Εκτέλεσης, IV: Σχέδιο Σύμβασης.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ

Το πρόσωπο που υπογράφει ή/και υποβάλει την Προσφορά - στην περίπτωση που αυτή δεν υπογράφεται ή/και δεν υποβάλλεται από τον ίδιο τον Προσφέροντα - ή/και είναι παρών κατά την αποσφράγιση της. Το πρόσωπο αυτό μπορεί να είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος του Προσφέροντος ή πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από τον Προσφέροντα ή το νόμιμο εκπρόσωπό του ή, σε περίπτωση ένωσης προσώπων ή κοινοπραξίας, πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από όλα τα μέλη της ένωσης ή της κοινοπραξίας.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

- α) Επιτροπή αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού (εφεξής «Επιτροπή Αξιολόγησης»),
- β) Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων του άρθρου 7 της παρούσας Διακήρυξης (εφεξής «Επιτροπή Ενστάσεων»),

γ) Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής (εφεξής «Επιτροπή Παραλαβής»).

ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ

Η απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής με την οποία εγκρίνεται η τελική επιλογή του Αναδόχου για την υλοποίηση του αντικειμένου της Σύμβασης.

ΜΕΛΟΣ

Το νομικό ή φυσικό πρόσωπο που συμμετέχει σε ένωση προσώπων ή κοινοπραξία, η οποία, σε περίπτωση που κηρυχθεί Ανάδοχος, αναλαμβάνει νομική δέσμευση έναντι της Αναθέτουσας Αρχής για την υλοποίηση των Υπηρεσιών σύμφωνα με τη Σύμβαση.

ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΟΥ

Η μελέτη που συντάχθηκε για την ολοκλήρωση της Έκθεσης του Κ.Ε. Καστάνιτσας που υλοποιήθηκε στα πλαίσια του έργου "Στήριξη του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού" του Χρηματοδοτικού Προγράμματος του Πράσινου Ταμείου «Στήριξη Φορέων Προστατευόμενων Περιοχών 2012» και βάρυνε τις πιστώσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού Εξόδων του Πράσινου Ταμείου, οικονομικού έτους 2012. Στην μελέτη και τα σχέδια που την συνοδεύουν περιγράφονται αναλυτικά οι επεμβάσεις, και είναι διαθέσιμη για κάθε ενδιαφερόμενο, κατόπιν υποβολής γραπτού αιτήματός του (μέσω ταχυδρομείου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεομοιοτυπίας) προς την Αναθέτουσα Αρχή.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της Έκθεσης του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας, η οποία θα υλοποιηθεί βάσει της Μελέτης Έργου, όπως περιγράφεται Μέρος Β: «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ» της παρούσας Διακήρυξης.

ΠΡΟΣΦΕΡΩΝ

Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων ή κοινοπραξία συμμετέχει στο Διαγωνισμό και υποβάλλει Προσφορά με σκοπό τη σύναψη Σύμβασης με την Αναθέτουσα Αρχή.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η πρόταση που υποβάλλει ο Προσφέρων με το περιεχόμενο που αναφέρεται στο άρθρο 4.2 της παρούσας Διακήρυξης.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η εκτιμώμενη από την Αναθέτουσα Αρχή ως πιθανή δαπάνη για την παροχή των Υπηρεσιών.

Η δαπάνη αυτή αποτελεί και το ανώτατο όριο της προσφοράς που μπορούν να υποβάλουν οι Προσφέροντες. Προσφορές που υπερβαίνουν την εκτιμώμενη δαπάνη απορρίπτονται.

ΣΥΜΒΑΣΗ

Η έγγραφη συμφωνία μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και του Αναδόχου, η οποία καταρτίζεται μετά την ανακοίνωση της Κατακύρωσης στον Ανάδοχο σύμφωνα με το Παράρτημα IV της παρούσας.

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΤΙΜΗΜΑ

Η τιμή προσφοράς στην οποία θα κατακυρωθούν οι Υπηρεσίες.

1.2 Προϋπολογισμός – Τρόπος πληρωμής

Ο συνολικός προϋπολογισμός του διαγωνισμού για την παροχή των Υπηρεσιών ανέρχεται στο ποσό των 73.615,50 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. και όλων των νόμιμων κρατήσεων. Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη του έργου θα καλυφθεί από τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της ΣΑΕ: 2010ΣΕ07580089 που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και από εθνικούς πόρους.

Η καταβολή της αμοιβής στον Ανάδοχο θα γίνει σε ευρώ τμηματικά με την πρόοδο παροχής των ζητούμενων υπηρεσιών, και κατόπιν έκδοσης σχετικού πρωτοκόλλου παραλαβής από την αρμόδια Επιτροπή Παραλαβής με το οποίο θα πιστοποιείται η καλή εκτέλεση κάθε ενέργειας και σχετικής απόφασης της Αναθέτουσας Αρχής. Συγκεκριμένα, η πληρωμή θα γίνει σε δύο δόσεις και με την παράδοση των αντίστοιχων παραδοτέων, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, ως ακολούθως:

- Με την ολοκλήρωση της Α' φάσης (6 μήνες από την υπογραφή της Σύμβασης) θα καταβληθεί το 40% του Συμβατικού Τιμήματος.
- Με την ολοκλήρωση της Β' φάσης (από την λήξη της Α' φάσης μέχρι και τις 30/10/2015) θα καταβληθεί το υπόλοιπο 60% του Συμβατικού Τιμήματος.

Όλες οι πληρωμές θα γίνονται σε ΕΥΡΩ με την προσκόμιση των νομίμων δικαιολογητικών που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις κατά το χρόνο πληρωμής και σε χρόνο προσδιοριζόμενο από την αναγκαία διοικητική διαδικασία για έκδοση των σχετικών χρηματικών ενταλμάτων, σύμφωνα και με την Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης (υπ' αρ. 14053/ΕΥΣ 1749, Φ.Ε.Κ. 540/Β/27-3-2008) όπως έχει τροποποιηθεί και εκάστοτε θα ισχύει, και κάθε άλλη σχετική εφαρμοστέα διάταξη σχετικά με τη λειτουργία του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ. Πριν την έγκριση της σχετικής δαπάνης και την καταβολή του σχετικού ποσού από την αρμόδια αρχή στην Αναθέτουσα Αρχή, η πληρωμή δεν θα οφείλεται στον Ανάδοχο και η Αναθέτουσα Αρχή δεν θα καθίσταται υπερέμμερη σε περίπτωση μη καταβολής της.

Με κάθε πληρωμή θα γίνονται οι προβλεπόμενες από την κείμενη νομοθεσία κρατήσεις.

Ο Φ.Π.Α. περιλαμβάνεται και βαρύνει την Αναθέτουσα Αρχή.

1.3 Λήψη τευχών Διακήρυξης και παροχή διευκρινίσεων

1. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να έχει πρόσβαση στο πλήρες τεύχος της Διακήρυξης του Διαγωνισμού μέσω της ιστοσελίδας της Αναθέτουσας Αρχής www.fdparnonas.gr (ανάρτηση Διακήρυξης για 15 ημέρες). Εναλλακτικά, το τεύχος της Διακήρυξης του Διαγωνισμού μπορεί να παραλαμβάνεται από γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής (Αστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001 τηλ.: 27550 22021, φαξ: 27550 22806).

2. Οι παραλήπτες των τευχών υποχρεούνται μέσα σε δύο (2) ημέρες από την παραλαβή τους να τα ελέγξουν από άποψη πληρότητας, σύμφωνα με τον πίνακα περιεχομένων και τον συνολικό αριθμό σελίδων και εφόσον διαπιστώσουν οποιαδήποτε παράλειψη να το γνωρίσουν εγγράφως στην Αναθέτουσα Αρχή και να ζητήσουν νέο πλήρες αντίγραφο εγκαίρως, ώστε να τηρηθεί από αυτούς η προθεσμία της υποπαρ. 3 της παρούσας παραγράφου. Ενστάσεις κατά της νομιμότητας του Διαγωνισμού με το αιτιολογικό της μη πληρότητας του παραληφθέντος αντιγράφου θα απορρίπτονται ως απαράδεκτες.

Η συμμετοχή στο Διαγωνισμό προϋποθέτει και αποτελεί τεκμήριο ότι κάθε Προσφέρων έχει λάβει πλήρη γνώση και έχει αποδεχθεί ανεπιφύλακτα το σύνολο των όρων που περιέχονται στη Διακήρυξη περιλαμβανομένων των Παραρτημάτων της.

Μετά την κατάθεση των Προσφορών, διευκρινίσεις, τροποποιήσεις ή αποκρούσεις όρων της Διακήρυξης ή των Προσφορών δεν γίνονται δεκτές και απορρίπτονται ως απαράδεκτες.

3. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν εγγράφως από την Αναθέτουσα Αρχή συμπληρωματικές πληροφορίες ή διευκρινίσεις για το περιεχόμενο της παρούσας Διακήρυξης μέχρι και πέντε (5) ημέρες πριν την ημερομηνία υποβολής προσφορών. Οι αιτήσεις παροχής διευκρινίσεων θα πρέπει να απευθύνονται υπόψη κ. Αργύριου Μπόγλη (τηλ. 2755022021, φαξ: 2755022806, e-mail: info@fdparnonas.gr, Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001). Η Αναθέτουσα Αρχή θα αποστέλλει έγγραφη απάντηση συνολικά για όλες τις διευκρινίσεις που έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την λήξη υποβολής των προσφορών κι εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα. Οι διευκρινίσεις θα αναρτώνται και στην ιστοσελίδα της Αναθέτουσας Αρχής και στον διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος Διαύγεια.

Κανένας Προσφέρων δεν μπορεί σε οποιαδήποτε περίπτωση να επικαλεσθεί προφορικές απαντήσεις εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής.

1.4 Τόπος και χρόνος υποβολής προσφορών και διενέργειας του Διαγωνισμού

Οι υποψήφιοι πρέπει να υποβάλλουν τις προσφορές τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα Διακήρυξη το αργότερο μέχρι την 10^η Ιουλίου 2014, ημέρα Πέμπτη και ώρα 13:00 στα Γραφεία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού: Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001.

Προσφορές που κατατίθενται μετά την παραπάνω ημερομηνία και ώρα είναι εκπρόθεσμες και δεν θα αποσφραγίζονται αλλά θα επιστρέφονται με επιμέλεια και δαπάνες των ενδιαφερομένων.

Ο Διαγωνισμός θα διεξαχθεί στις 11^η Ιουλίου 2014,, ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00 στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής, στο Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001.

---

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

2.1 Δικαίωμα συμμετοχής

1. Δικαίωμα συμμετοχής στο Διαγωνισμό έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός Κράτους - Μέλους της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ. όπως και χωρών που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) και έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους στο εσωτερικό της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ. και στο εσωτερικό των χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Συμφωνία Δημοσίων Συμβάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), η οποία κυρώθηκε από τη Ελλάδα με το Ν.2513/97 (ΦΕΚ139/Α/27.06.97) ή σε τρίτες χώρες που έχουν συνάψει συμφωνίες σύνδεσης με την Ε.Ε.

Με στόχο την εξασφάλιση Αναδόχου ικανού να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις του προκηρυσσόμενου με την παρούσα έργου και να προβεί στην επιτυχή ολοκλήρωσή του, οι Προσφέροντες θα πρέπει να πληρούν και να

τεκμηριώνουν επαρκώς, επί ποινή αποκλεισμού, ότι πληρούν τις παρακάτω ελάχιστες τεχνικές και επαγγελματικές προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό:

I. Οι Προσφέροντες θα πρέπει να παρέχουν τουλάχιστον κατά τα τελευταία τρία (3) χρόνια υπηρεσίες που να καλύπτουν το σύνολο των ακόλουθων αντικειμένων:

- Παρουσίαση/ ερμηνεία στοιχείων περιβάλλοντος και υλοποίηση έργων μέσω ερμηνείας περιβάλλοντος.
- Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός και κατασκευή εκθεσιακών χώρων.

II. Ο Ανάδοχος θα πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό ή συνεργάτες σχετικούς με τα αντικείμενα που περιγράφηκαν ανωτέρω. Η Ομάδα Έργου θα αποτελείται κατ' ελάχιστον από τέσσερα (4) μέλη, συμπεριλαμβανομένου του Υπευθύνου της Ομάδας Έργου. Συγκεκριμένα, ο Υπεύθυνος Ομάδας Έργου θα πρέπει να είναι Αρχιτέκτονας - Μηχανικός με πενταετή εμπειρία σε συντονισμό έργων παρόμοιας φύσης με το προκηρυσσόμενο, και η Ομάδα Έργου θα αποτελείται κατ' ελάχιστον από έναν (1) Ιστορικό - Αρχαιολόγο, έναν (1) Γραφίστα και έναν (1) Αρχιτέκτονα - Μηχανικό με τριετή εμπειρία συμμετοχής σε έργα παρόμοιας φύσης με το προκηρυσσόμενο.

Οι Υποψήφιοι που δεν είναι φυσικά πρόσωπα, θα πρέπει να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των στελεχών που θα είναι υπεύθυνα για την παροχή των Υπηρεσιών.

Για την απόδειξη των προϋποθέσεων αυτών θα πρέπει να υποβληθούν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

(α) Γενικές πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά, τη δραστηριότητα, την τεχνική υποδομή (γραφεία, εγκαταστάσεις, εξοπλισμός, λογισμικό, προσωπικό), τους ειδικούς συνεργάτες.

(β) Θα πρέπει να οριστεί Υπεύθυνος της Ομάδας Έργου (project leader), ο οποίος θα δρα ως συντονιστής του έργου και θα συναλλάσσεται με την Αναθέτουσα Αρχή σε όλα τα στάδια υλοποίησής του έως τη λήξη της σύμβασης του Αναδόχου. Θα πρέπει να διαθέτει συντονιστικές ικανότητες, ικανότητα σύνθεσης και οργάνωσης σε σχέση με τις περιγραφόμενες υπηρεσίες, γνώσεις σχετικές με την υλοποίηση των υπηρεσιών και δυνατότητα ανταπόκρισης σε ιδιαίτερες απαιτήσεις των υπηρεσιών, διαθεσιμότητα χρόνου και μετακινήσεων. Εάν ο Υπεύθυνος της Ομάδας Έργου και τα μέλη της Ομάδας Έργου του υποψηφίου Αναδόχου δεν είναι μόνιμα στελέχη του Προσφέροντος, υποβάλλεται από έκαστο εξ αυτών, υπεύθυνη δήλωση ότι υπάρχει συμφωνία συνεργασίας και δέσμευση διαθεσιμότητας για όλη την προβλεπόμενη διάρκεια του παρόντος έργου, ότι αποδέχονται τους όρους του παρόντος Διαγωνισμού, ότι δεν διατηρούν κανένα δικαίωμα διεκδίκησης αμοιβής από την Αναθέτουσα Αρχή και ότι η αμοιβή του έχει προσυμφωνηθεί με τον Προσφέροντα.

Δεν επιτρέπεται η αντικατάσταση του Υπευθύνου της Ομάδας Έργου καθώς και μελών της Ομάδας Έργου κατά τη διάρκεια του Έργου. Επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση είτε μετά από απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, είτε μετά από αιτιολογημένη πρόταση του Αναδόχου και αντίστοιχη απόφαση έγκρισης της Αναθέτουσας Αρχής. Ο αντικαταστάτης πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ίση εμπειρία και επάρκεια για την υλοποίηση του Έργου με τον αντικαθιστάμενο. Η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να ζητήσει από τον Ανάδοχο την αντικατάσταση στελέχους εμπλεκόμενου στην εκτέλεση του Έργου που κατά την κρίση της, δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Έργου, ο δε Ανάδοχος υποχρεούται στην περίπτωση αυτή να ανταποκριθεί στην απαίτηση της Αναθέτουσας Αρχής, σε εύλογο χρονικό διάστημα που θα συμφωνηθεί από κοινού.

Κάθε Προσφέρων θα πρέπει να υποβάλει αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των προτεινόμενων μελών της Ομάδας Έργου, σύμφωνα με το Υπόδειγμα του Παραρτήματος Ι της παρούσας, από τα οποία προκύπτει η επαγγελματική εμπειρία και οι εξειδικευμένες γνώσεις τους, σε σχέση με το αντικείμενο της παρούσας. Επίσης, να υποβάλει συμπληρωμένο τον Πίνακα που ακολουθεί, στον οποίο θα αναγράφονται τα μέλη της Ομάδας Έργου που προτείνει καθώς και τα καθήκοντα που θα αναλάβει το κάθε ένα στην υλοποίηση του έργου.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΟΥ	
Φυσικό / Νομικό πρόσωπο:	
Μέλος Ομάδας Έργου	Θέση στην Ομάδα-Καθήκοντα

όπου:

- Στη στήλη «Μέλος Ομάδας Έργου» συμπληρώνεται το ονοματεπώνυμο καθενός προτεινόμενου μέλους της ομάδας έργου.
- Στη στήλη «Θέση στην Ομάδα - καθήκοντα» συμπληρώνεται ο ρόλος του μέλους, σύμφωνα με την προτεινόμενη οργάνωση της Ομάδας.

(γ) Περιγραφή των σχετικών έργων, αναλόγου φύσεως και μεγέθους, που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς από τον Προσφέροντα, μέσα στο προβλεπόμενο από τον διαγωνισμό χρονικό διάστημα (τρία τελευταία έτη πριν τη διενέργεια του Διαγωνισμού), στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Θα πρέπει να περιγράφεται αναλυτικά το αντικείμενο, η αμοιβή και το χρονικό διάστημα παροχής των υπηρεσιών, καθώς και οι αντίστοιχες αναθέτουσες αρχές/αντισυμβαλλόμενοι. Θα πρέπει τα σχετικά στοιχεία να είναι όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά και εμπεριστατωμένα ώστε να δίνουν σαφή εικόνα της εμπειρίας του Αναδόχου σε παρόμοια έργα.

Τα παραπάνω θα συνοδεύονται από Υπεύθυνη Δήλωση του Προσφέροντος, στην οποία θα βεβαιώνεται ότι τα αναγραφόμενα είναι αληθή.

Οι συμβάσεις θα πρέπει να αφορούν έργα συναφούς αντικειμένου και αντίστοιχου μεγέθους με τις προκηρησσομένες Υπηρεσίες.

(δ) Αναφορά του τμήματος της σύμβασης το οποίο προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας και έγγραφη δήλωση των νομίμων εκπροσώπων των υπεργολάβων ότι αποδέχονται την παροχή του αντίστοιχου τμήματος της υπηρεσίας σε περίπτωση κατακύρωσης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού στον Προσφέροντα.

2. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι Ενώσεις προσώπων ή κοινοπραξίες που υποβάλλουν κοινή Προσφορά, εφόσον πληρούν τους όρους που προβλέπονται στο άρ. 7 του Π.Δ. 118/2007. Επισημαίνεται ιδιαίτερα:

- Ότι στην προσφορά αναγράφεται απαραίτητως το ποσοστό συμμετοχής κάθε μέλους της ένωσης ή κοινοπραξίας στην παροχή της Υπηρεσίας και το ειδικό μέρος της Υπηρεσίας με το οποίο αυτό θα ασχοληθεί στα πλαίσια εκτέλεσης της Σύμβασης, ο νόμιμος εκπρόσωπος κάθε μέλους και ο κοινός εκπρόσωπος της ένωσης ή κοινοπραξίας.

- Ότι στην προσφορά αναγράφεται απαραίτητως το ποσοστό επί του Συμβατικού Τιμήματος που θα αντιστοιχεί σε κάθε μέλος της ένωσης / κοινοπραξίας.
- Ότι στην προσφορά θα δηλώνεται ένα μέλος της ένωσης / κοινοπραξίας ως υπεύθυνο για το συντονισμό και τη διοίκηση όλων των μελών της ένωσης / κοινοπραξίας (project leader).
- Ότι όλα τα μέλη της ένωσης ή κοινοπραξίας καλύπτουν την απαίτηση της νόμιμης λειτουργίας τους στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή του ΕΟΧ ή σε τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει τη Συμφωνία Δημοσίων Συμβάσεων του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου.
- Ότι οι παραπάνω απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής επάρκειας θα καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης ή κοινοπραξίας.

Με την υποβολή της Προσφοράς κάθε Μέλος της ένωσης ή κοινοπραξίας ευθύνεται απέναντι στην Αναθέτουσα Αρχή αλληλέγγυα και σε ολόκληρο. Σε περίπτωση Κατακύρωσης των Υπηρεσιών στην ένωση ή κοινοπραξία, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι την πλήρη εκτέλεση της Σύμβασης.

Τυχόν υφιστάμενες μεταξύ τους συμφωνίες περί κατανομής των ευθυνών τους έχουν ισχύ μόνο στις εσωτερικές τους σχέσεις και σε καμία περίπτωση δεν δύνανται να προβληθούν έναντι της Αναθέτουσας Αρχής ως λόγος απαλλαγής του ενός Μέλους από τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις του άλλου ή των άλλων μελών για την πλήρη εκτέλεση της Σύμβασης.

Σε περίπτωση που, εξαιτίας ανικανότητας για οποιονδήποτε λόγο (συμπεριλαμβανομένων ενδεικτικά της κήρυξης σε πτώχευση ή σε άλλη κατάσταση αφερεγγυότητας) ή ανωτέρας βίας, Μέλος δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της ένωσης ή κοινοπραξίας κατά το χρόνο αξιολόγησης των Προσφορών, τα υπόλοιπα Μέλη συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη ολόκληρης της κοινής Προσφοράς με την ίδια τιμή.

Περαιτέρω, σε περίπτωση που η παραπάνω ανικανότητα προκύψει κατά το χρόνο εκτέλεσης της Σύμβασης, τα υπόλοιπα Μέλη της ένωσης ή κοινοπραξίας συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη της ολοκλήρωσης αυτής με την ίδια τιμή και τους ίδιους όρους. Στην περίπτωση αυτή, τα εναπομείναντα Μέλη της ένωσης ή κοινοπραξίας μπορούν να προτείνουν αντικαταστάτη με προσόντα αντίστοιχα του Μέλους που αξιολογήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού. Ο αντικαταστάτης, ωστόσο, πρέπει να εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή. Εάν η Αναθέτουσα Αρχή αποφασίσει ότι τα εναπομείναντα Μέλη αδυνατούν να εκπληρώσουν τους όρους της Σύμβασης, τότε αυτά οφείλουν να ορίσουν αντικαταστάτη με προσόντα αντίστοιχα του Μέλους που αξιολογήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού, το οποίο, ομοίως πρέπει να εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή.

Απαγορεύεται, επί ποινή αποκλεισμού, η συμμετοχή στο Διαγωνισμό ενός νομικού προσώπου ή ενός φυσικού προσώπου, σε περισσότερες από μία συμμετοχές (υποψήφια σχήματα Υποψηφίων) και με οποιαδήποτε μορφή συνεργασίας της υπεργολαβίας συμπεριλαμβανομένης.

2.2 Αποκλεισμός Συμμετοχής

Προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη σε κάθε μία ή περισσότερες από τις κάτωθι περιπτώσεις:

1. Είναι αόριστη και δεν μπορεί να εκτιμηθεί ή είναι υπό αίρεση ή περιέχει ελλιπή ή ανακριβή στοιχεία.
2. Υποβάλλεται για τμήμα μόνον του συνολικού έργου.
3. Δεν υποβληθούν τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά ή υποβληθούν ψευδώς.
4. Δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή.

5. Ορίζεται χρόνος ισχύος της Προσφοράς μικρότερος από το ζητούμενο.
6. Αναφέρεται χρόνος υλοποίησης μεγαλύτερος του προβλεπόμενου από την παρούσα.
7. Δεν καλύπτει πλήρως τους απαραίτατους όρους της Διακήρυξης, συμπεριλαμβανομένων των ελάχιστων προϋποθέσεων συμμετοχής της παρ. 2.1 της Διακήρυξης.
8. Προσφορά που παρουσιάζει ουσιώδεις αποκλίσεις από τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της Διακήρυξης.
9. Η οικονομική προσφορά είναι μεγαλύτερη του προϋπολογισμού που αναφέρεται στην παρούσα ή χαρακτηρίζεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 της παρούσας Διακήρυξης.

Επιπλέον, στο διαγωνισμό δεν γίνονται δεκτοί:

1. Όσοι απώλεσαν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς με απόφαση άλλης Δημόσιας Υπηρεσίας ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. ή Α.Ε. του Δημόσιου Τομέα ή που ελέγχεται ή χρηματοδοτείται από το Δημόσιο γιατί δεν εκπλήρωσαν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις.
2. Όσα φυσικά ή νομικά πρόσωπα του εξωτερικού έχουν υποστεί αντίστοιχες με τις παραπάνω κυρώσεις.
3. Οι Προσφέροντες, εις βάρος των οποίων υπάρχει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για κάποιο από τα αδικήματα του άρ. 43 του Π.Δ. 60/2007 ή για κάποιο από τα αδικήματα της υπεξαίρεσης, απάτης, εκβίασης, πλαστογραφίας, ψευδορκίας, δωροδοκίας και δόλιας χρεοκοπίας.
4. Όσοι τελούν σε πτώχευση, εκκαθάριση, παύση εργασιών, παύση πληρωμών, αναγκαστική διαχείριση, ή προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση αφερεγγυότητας που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.
5. Όσοι σε βάρος των οποίων έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, αναγκαστική διαχείριση, προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.
6. Όσοι έχουν καταδικαστεί βάσει απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου εκδόθηκε η απόφαση, και η οποία διαπιστώνει αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική τους δραστηριότητα.
7. Όσοι δεν έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την καταβολή φόρων καθώς και την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένοι.
8. Όσοι είναι ένοχοι ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή πληροφοριών που απαιτούνται σύμφωνα με την παρούσα Διακήρυξη ή όταν δεν έχουν παράσχει τις πληροφορίες αυτές.
9. Όσοι δεν προσκόμισαν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με το άρ. 8 της παρούσας Διακήρυξης.
10. Όσοι αποκλείονται για λόγους που προβλέπονται στις λοιπές διατάξεις της παρούσας διακήρυξης

Σε περίπτωση ένωσης ή κοινοπραξίας, για την ολική απόρριψη αρκεί οποιαδήποτε από τις παραπάνω προϋποθέσεις αποκλεισμού να ισχύει για ένα τουλάχιστον μέλος της ένωσης ή κοινοπραξίας.

3. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Οι Προσφέροντες οφείλουν, μαζί με τις προσφορές τους(τεχνική και οικονομική), να καταθέσουν επί ποινή αποκλεισμού, στον φάκελο «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ», τα παρακάτω δικαιολογητικά:

I. Υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α΄75), όπως εκάστοτε ισχύει, στην οποία αναγράφονται τα στοιχεία του Διαγωνισμού και στην οποία δηλώνεται ότι οι Προσφέροντες:

α. Δεν εμπίπτουν σε μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις της παρ. 2.2 της παρούσας Διακήρυξης.

β. Είναι ενήμεροι ως προς τις υποχρεώσεις τους που αφορούν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (κύριας και επικουρικής) αναφέροντας όλους τους φορείς στους οποίους καταβάλουν εισφορές κύριας και επικουρικής ασφάλισης καθώς και ότι είναι ενήμεροι ως προς τις φορολογικές υποχρεώσεις τους.

γ. Είναι εγγεγραμμένοι στο οικείο Επιμελητήριο κατά την ημέρα διενέργειας του διαγωνισμού. Τα αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα δηλώνουν ότι είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του οικείου Επιμελητηρίου της χώρας εγκατάστασής τους ή σε ισοδύναμες επαγγελματικές οργανώσεις, ομοίως της χώρας εγκατάστασής τους, κατά την ημερομηνία υποβολής της Προσφοράς.

δ. Θα αναλαμβάνουν την υποχρέωση για την έγκαιρη και προσήκουσα προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης του άρ. 8 της παρούσας Διακήρυξης.

ε. Επίσης, θα δηλώνουν ότι η προσφορά συντάχθηκε σύμφωνα με τους όρους της παρούσας Διακήρυξης, της οποίας έλαβαν γνώση και ότι την αποδέχονται ανεπιφύλακτα και ότι καλύπτει το σύνολο του έργου καθώς και ότι παραιτούνται από κάθε δικαίωμα αποζημίωσης για οποιαδήποτε Απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, ιδίως της αναβολής ή ακύρωσης του Διαγωνισμού ή της υπαναχώρησης της Αναθέτουσας Αρχής ή της κρίσης της Επιτροπής Αξιολόγησης, όπως και για κάθε λόγο δημοσίου συμφέροντος.

II. Στοιχεία νομιμοποίησης Προσφέροντος:

1. Παραστατικό εκπροσώπησης, σε περίπτωση που το πρόσωπο που υπογράφει ή/και υποβάλλει την Προσφορά ή/και παρίσταται κατά το άνοιγμά της δεν είναι ο ίδιος ο Προσφέρων ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του σε περίπτωση νομικού προσώπου.

2. Σε περίπτωση νομικού προσώπου έγγραφα από τα οποία να προκύπτει η εκπροσώπησή του και το ισχύον καταστατικό του καθώς και η τήρηση των σχετικών προβλεπόμενων στο νόμο διατυπώσεων δημοσιότητας.

III. Σε περίπτωση ένωσης προσώπων ή κοινοπραξίας τα ανωτέρω Δικαιολογητικά θα υποβάλλονται για κάθε Μέλος της Ένωσης ή της Κοινοπραξίας. Επιπλέον, η Προσφορά θα υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλα τα μέλη της ένωσης/κοινοπραξίας ή από κοινό εκπρόσωπό τους, ειδικά εξουσιοδοτημένο με συμβολαιογραφική πράξη.

Επίσης θα πρέπει να καταθέσουν:

1. Συμφωνητικό μεταξύ των μελών της Ένωσης /Κοινοπραξίας όπου:

- να αναγράφεται και να οριοθετείται με σαφήνεια το ποσοστό συμμετοχής κάθε μέλους της Ένωσης/Κοινοπραξίας στην Ένωση/Κοινοπραξία και το ειδικό μέρος του Έργου, το οποίο αυτό θα αναλάβει στα πλαίσια υλοποίησης του Έργου στο σύνολο της Προσφοράς,
- να αναγράφεται το ποσοστό επί του Συμβατικού Τιμήματος που θα αντιστοιχεί σε κάθε μέλος της Ένωσης/Κοινοπραξίας,
- να δηλώνεται ένα μέλος ως υπεύθυνο για το συντονισμό και τη διοίκηση όλων των μελών της Ένωσης/Κοινοπραξίας,
- να ορίζεται κοινός εκπρόσωπος της Ένωσης/Κοινοπραξίας και των μελών της για τη συμμετοχή της στο Διαγωνισμό και την εκπροσώπηση της Ένωσης/Κοινοπραξίας και των μελών της έναντι της Αναθέτουσας Αρχής,

- να δηλώνεται ότι σε κάθε περίπτωση τα μέλη της Ένωσης ή της κοινοπραξίας θα είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνα έναντι της Αναθέτουσας Αρχής για την εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης.
2. Πράξη του αρμόδιου οργάνου κάθε μέλους της Ένωσης/Κοινοπραξίας από το οποίο να προκύπτει η έγκρισή του για τη συμμετοχή του μέλους:
- στην Ένωση/Κοινοπραξία
  - στο Διαγωνισμό

IV. Τα δικαιολογητικά προς απόδειξη των ελάχιστων προϋποθέσεων συμμετοχής, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 2.1 της παρούσας Διακήρυξης.

Προσφορά στην οποία δεν θα υπάρχουν οι ανωτέρω δηλώσεις και έγγραφα θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

4. ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

4.1 Υποβολή Προσφορών

Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν την προσφορά τους μέσω ταχυδρομείου, ταχυμεταφορέα, αυτοπροσώπως ή με ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής: Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001, μέχρι την ημερομηνία και ώρα που αναγράφονται παραπάνω στην παρ. 1.4 της παρούσας Διακήρυξης.

Η Αναθέτουσα Αρχή ουδεμία ευθύνη φέρει για τη μη εμπρόθεσμη παράδοση σ' αυτή της Προσφοράς ή για το περιεχόμενο των φακέλων που τη συνοδεύουν.

Μετά την κατάθεση της Προσφοράς δεν γίνεται αποδεκτή καμία υποβολή συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων, εκτός εκείνων που τυχόν ζητηθούν από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Η Επιτροπή Αξιολόγησης έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τους Προσφέροντες την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το περιεχόμενο της Προσφοράς τους, όπου το κρίνει αναγκαίο. Στην περίπτωση αυτή η παροχή διευκρινίσεων είναι υποχρεωτική για τον Προσφέροντα.

Οι φάκελοι με τα αντίτυπα των Προσφορών πρέπει απαραίτητα να φέρουν την επωνυμία και τα στοιχεία επικοινωνίας του Προσφέροντα καθώς επίσης και τις ενδείξεις:

Προσφορά

«Για τον Πρόχειρο Διαγωνισμό Επιλογής Αναδόχου για τις Υπηρεσίες Ολοκλήρωσης Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας».

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα Υγροτόπου Μουστού
Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, Άστρος TK 22001, Αρκαδία

Αρ. πρωτ. Διακήρυξης: ...

Ημερομηνία Διενέργειας Διαγωνισμού: ...

4.2 Περιεχόμενο προσφορών

Στον ενιαίο φάκελο κάθε προσφοράς θα πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς τα κάτωθι:

- Ο τίτλος: Πράξη «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» στο πλαίσιο του υποέργου 12 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013».
- Ο αριθμός πρωτοκόλλου της προκήρυξης και η ένδειξη «Για τον Πρόχειρο Διαγωνισμό Επιλογής Αναδόχου για τις Υπηρεσίες Ολοκλήρωσης Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας».
- Η ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού.
- Τα στοιχεία του αποστολέα – υποψηφίου Αναδόχου.
- Η ένδειξη: «Να μην ανοιχθεί από την ταχυδρομική υπηρεσία ή τη γραμματεία».

Οι προσφορές κατατίθενται, επί ποινή αποκλεισμού, μέσα σε ενιαίο σφραγισμένο φάκελο, που πρέπει να περιλαμβάνει όλα όσα καθορίζονται στην παρούσα διακήρυξη. Οι προσφορές θα υποβληθούν στην Ελληνική γλώσσα. Τα έγγραφα που κατατίθενται πρέπει να είναι πρωτότυπα ή νομίμως επικυρωμένα. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Ν. 4250/2014 (ΦΕΚ Α' 74) καταργήθηκε η υποχρέωση υποβολής επίσημων αντιγράφων ή πρωτοτύπων που εκδίδονται από το Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα Δικαστήρια όλων των βαθμών, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005, καθώς και στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. Κατά συνέπεια, οι Υποψήφιοι μπορούν να υποβάλλουν ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων εγγράφων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον παραπάνω νόμο. Επιπλέον, τα ξενόγλωσσα έγγραφα πρέπει να είναι και νομίμως μεταφρασμένα από τη μεταφραστική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, Ελληνικές προξενικές αρχές ή Έλληνες δικηγόρους κατά το άρθρο 36 του Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013). Σε περίπτωση διαφορών στη μετάφραση υπερισχύει το κείμενο στην Ελληνική γλώσσα.

Οι προσφορές πρέπει να είναι δακτυλογραφημένες και να μην φέρουν παράτυπες διορθώσεις (σβησίματα, διαγραφές, προσθήκες κλπ). Αν υπάρχουν διορθώσεις, προσθήκες κλπ θα πρέπει να είναι καθαρογραμμένες και μονογεγραμμένες από τον Προσφέροντα ή τον Εκπρόσωπό του, η δε αρμόδια Επιτροπή Αξιολόγησης κατά τον έλεγχο θα μονογράψει τις διορθώσεις κλπ και γενικά θα επιβεβαιώσει ότι έγιναν πριν από την αποσφράγιση της Προσφοράς. Προσφορά απορρίπτεται όταν περιέχει διορθώσεις, οι οποίες την καθιστούν ασαφή κατά την κρίση της Επιτροπής Αξιολόγησης.

Εντός του ως άνω περιγραφόμενου «Κυρίως Φακέλου» τοποθετούνται σε ξεχωριστούς σφραγισμένους υποφακέλους, οι οποίοι θα φέρουν τις ενδείξεις του κυρίως φακέλου, όλα τα σχετικά με την προσφορά στοιχεία και ειδικότερα τα εξής:

Α) ΚΛΕΙΣΤΟΣ ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ με την ένδειξη «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ». Τοποθετείται σε δύο αντίγραφα το σύνολο των κατατιθέμενων εγγράφων, εκ των οποίων το ένα πρωτότυπο ή νομίμως επικυρωμένο αντίγραφο (σύμφωνα με την παράγραφο 4.2) και το δεύτερο απλό φωτοαντίγραφο όπως παρουσιάζονται στο άρθρο 3 της παρούσης.

Β) ΚΛΕΙΣΤΟΣ ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ με την ένδειξη «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ». Τοποθετείται σε δύο αντίγραφα το σύνολο των κατατιθέμενων εγγράφων, εκ των οποίων το ένα είναι πρωτότυπο και το δεύτερο απλό φωτοαντίγραφο. Η Τεχνική Προσφορά περιλαμβάνει τις Υπηρεσίες που θα παρασχεθούν και τα χαρακτηριστικά τους. Από την Τεχνική Προσφορά θα πρέπει να προκύπτει ότι πληρούνται οι ελάχιστες προδιαγραφές σύμφωνα με το Μέρος Β΄ της παρούσας Διακήρυξης.

Γ) ΚΛΕΙΣΤΟΣ ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ με την ένδειξη «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ», όπου τοποθετείται η οικονομική προσφορά σε ένα (1) πρωτότυπο και ένα (1) αντίγραφο και θα περιέχει τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς, στην οποία θα αναγράφεται το ποσοστό Φ.Π.Α. επί τοις εκατό, καθώς και την ισχύ της προσφοράς όπως ορίζεται στην παρούσα σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος ΙΙ της παρούσας Διακήρυξης.

Κατά τη σύνταξη, υποβολή κι αξιολόγηση των Προσφορών λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- Κάθε σελίδα όλων των πρωτότυπων στοιχείων και εγγράφων της Προσφοράς θα πρέπει να είναι μονογεγραμμένη από τον Προσφέροντα ή τον Εκπρόσωπό του.
- Η υποβολή Προσφοράς συνεπάγεται αυτόματα και την πλήρη και ανεπιφύλακτη αποδοχή από τον Προσφέροντα όλων των όρων της παρούσας Διακήρυξης. Προσφορές που παρουσιάζουν, κατά την κρίση της Επιτροπής Αξιολόγησης, ουσιώδεις αποκλίσεις από τους όρους της Διακήρυξης απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Αντίθετα δεν απορρίπτονται Προσφορές, εάν οι παρουσιαζόμενες αποκλίσεις κρίνονται επουσιώδεις.
- Γίνονται δεκτές προσφορές μόνο για το σύνολο των προκηρυσσόμενων Υπηρεσιών. Αντιπροσφορές δεν γίνονται δεκτές και σε περίπτωση υποβολής τους απορρίπτονται.
- Αντιπροσφορές δεν γίνονται δεκτές και σε περίπτωση υποβολής τους απορρίπτονται.

---

5. ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

Ο χρόνος ισχύος των προσφορών είναι ενενήντα (90) ημερολογιακές ημέρες, προσμετρώμενες από την επόμενη της ημέρας διενέργειας του Διαγωνισμού.

Η ισχύς των Προσφορών είναι δυνατόν να παραταθεί, εφ' όσον ζητηθεί από την Αναθέτουσα Αρχή, πριν από τη λήξη τους, κατ' ανώτατο όριο για χρονικό διάστημα ίσο με το παραπάνω οριζόμενο.

Ανακοίνωση κατακύρωσης του Διαγωνισμού μπορεί να γίνει και μετά τη λήξη της ισχύος της Προσφοράς, δεσμεύει όμως τον υποψήφιο Ανάδοχο μόνο εφόσον αυτός την αποδεχθεί.

---

6. ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

Η αποσφράγιση των προσφορών γίνεται δημόσια, την ημέρα και ώρα διενέργειας του διαγωνισμού, ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής Αξιολόγησης των Αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού που έχει καθοριστεί από το Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης. Κατά την αποσφράγιση των προσφορών από την Επιτροπή Αξιολόγησης μπορούν να παρίστανται οι εκπρόσωποι των Προσφερόντων.

Προσφορές που υποβάλλονται στην Επιτροπή μετά την έναρξη της διαδικασίας αποσφράγισης δεν αποσφραγίζονται αλλά παραδίδονται για επιστροφή ως εκπρόθεσμες.

Η επιλογή του Αναδόχου θα γίνει βάσει της χαμηλότερης προσφερόμενης τιμής.

Ειδικότερα η αποσφράγιση και αξιολόγηση των προσφορών γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία:

1. Η Επιτροπή Αξιολόγησης προβαίνει στην καταχώρηση όσων υπέβαλαν Προσφορά. Στη συνέχεια, αποσφραγίζονται για κάθε Προσφέροντα οι Υποφάκελοι «ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ» και «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» και μονογράφονται και σφραγίζονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης, κατά φύλλο, όλα τα πρωτότυπα. Ο Υποφάκελος: «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» δεν αποσφραγίζεται, αλλά μονογράφεται και σφραγίζεται κλειστός από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Στη συνέχεια η Επιτροπή ελέγχει τα Δικαιολογητικά Συμμετοχής και τις Τεχνικές Προσφορές ως προς την τήρηση των όρων της Διακήρυξης. Κατόπιν, συντάσσει Πρακτικό, στο οποίο καταχωρούνται όλες οι Προσφορές που υπεβλήθηκαν και αναφέρονται αναλυτικά οι λόγοι απόρριψης όσων Προσφορών κρίθηκαν απορριπτές.

2. Μετά την παραπάνω διαδικασία, οι σφραγισμένοι Υποφάκελοι «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ» –για όσες Προσφορές έγιναν αποδεκτές-επαναφέρονται στην Επιτροπή Αξιολόγησης για την αποσφράγισή τους, η οποία γίνεται σε κλειστή συνεδρίαση της Επιτροπής. Κατά την αποσφράγιση, μονογράφονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης κατά φύλλο όλα τα πρωτότυπα φύλλα της Οικονομικής Προσφοράς. Οι Προσφορές που κρίθηκαν ως τυπικά αποδεκτές οικονομικές προσφορές κατατάσσονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης βάσει της προσφερόμενης τιμής σε πίνακα κατάταξης κατά φθίνουσα σειρά αξιολόγησης. Κατόπιν η Επιτροπή Αξιολόγησης συντάσσει Πρακτικό, στο οποίο καταχωρεί όλες τις οικονομικές προσφορές που αποσφραγίσθηκαν, ακόμα κι όσες κρίθηκαν απορριπτές αναφέροντας τους λόγους απόρριψής τους και εισηγείται προς το Δ.Σ. της Αναθέτουσας Αρχής, σχετικά με την επιλογή του Αναδόχου με τη χαμηλότερη τιμή. Η ανάθεση γίνεται στον Προσφέροντα με την χαμηλότερη τιμή. Σε περίπτωση δύο ή περισσότερων ισότιμων προσφορών (δηλαδή προσφορών με το ίδιο ακριβώς προτεινόμενο τίμημα που είναι σύμφωνες με τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της παρούσας Διακήρυξης), ο Υποψήφιος Ανάδοχος προκύπτει κατόπιν διαπραγμάτευσης, αφού κληθούν όλοι οι προσφέροντες που είχαν ισότιμες προσφορές.

3. Η απόφαση έγκρισης της κατάταξης των Προσφερόντων ανακοινώνεται σε αυτούς ταχυδρομικά, ηλεκτρονικά ή με τηλεομοιοτυπία και καλείται ο Προσφέρων, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της έγγραφης ειδοποίησης αυτής να υποβάλει, σε σφραγισμένο φάκελο, τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στο άρθρο 8 της παρούσας Διακήρυξης.

Προσφορές που κρίνονται από την Επιτροπή ως ασυνήθιστα χαμηλές δεν απορρίπτονται. Στην περίπτωση αυτή ζητείται από τον υποψήφιο Ανάδοχο έγγραφη παροχή διευκρινήσεων για την αιτιολόγηση και ανάλυση της Οικονομικής του Προσφοράς. Τέτοιου είδους διευκρινίσεις θα παραδίδονται εγγράφως στην Επιτροπή Αξιολόγησης, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα που αυτή θα ορίζει κατά περίπτωση, το οποίο δεν θα είναι μικρότερο των δύο (2) εργάσιμων ημερών. Σε περίπτωση που οι αιτούμενες διευκρινήσεις, που ζητήθηκαν από την Επιτροπή Αξιολόγησης, δεν προσκομισθούν μέσα στην παραπάνω προθεσμία, η Προσφορά θα απορρίπτεται. Εάν η Επιτροπή κρίνει πώς οι παρασχεθείσες διευκρινήσεις δεν είναι επαρκείς και δεν διασφαλίζουν την ομαλή, ποιοτική και έγκαιρη υλοποίηση του έργου τότε μπορεί να τις απορρίψει και η

συνολική Προσφορά θα απορρίπτεται. Οι τιμές ενός Προσφέροντος είναι ασυνήθιστα χαμηλές αν το προτεινόμενο τίμημα είναι μικρότερο της 80% διαμέσου των αποδεκτών Οικονομικών Προσφορών.

Στοιχεία ή ενδείξεις που καθιστούν την Οικονομική Προσφορά αόριστη, συνεπάγονται την απόρριψη της Προσφοράς.

4. Ο Προσφέρων, στον οποίο θα κατακυρωθεί ο Διαγωνισμός, μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών του άρ. 8 της παρούσας Διακήρυξης, υποχρεούται να προσέλθει εντός πέντε (5) ημερών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της κατακύρωσης για την υπογραφή της σχετικής Σύμβασης, η οποία καταρτίζεται σύμφωνα με το Παράρτημα IV της παρούσας Διακήρυξης. Δεν χωρεί καμία διαπραγμάτευση στο κείμενο του συνημμένου στην παρούσα σχεδίου Σύμβασης.

---

7. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Ενστάσεις υποβάλλονται για τους λόγους και με τη διαδικασία, που προβλέπεται από το άρθρο 15 του Π.Δ. 118/07.

---

8. ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο Προσφέρων στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σ' αυτόν με τηλεμοιοτυπία ή ηλεκτρονική αλληλογραφία οφείλει να υποβάλει, σε σφραγισμένο φάκελο, τα εξής έγγραφα και δικαιολογητικά, που αφορούν στην σχετική Υπεύθυνη Δήλωση που κατατέθηκε με τα Δικαιολογητικά Συμμετοχής:

- 1. Απόσπασμα Ποινικού Μητρώου γενικής χρήσης** ή ισοδύναμου εγγράφου αρμόδιας διοικητικής ή δικαστικής αρχής της χώρας εγκατάστασής τους, εφόσον πρόκειται για φυσικά πρόσωπα, ή των νομίμων εκπροσώπων, εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο, έκδοσης κατά μέγιστον του τελευταίου τριμήνου πριν από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης, από το οποίο να προκύπτει ότι α) δεν έχει καταδικαστεί για αδίκημα σχετικό με την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, βάσει απόφασης, η οποία έχει ισχύ δεδικασμένου και β) δεν έχει καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για κάποιο από τα αδικήματα της παρ. 1 του άρθρου 43 του ΠΔ 60/2007, ή για κάποιο από τα αδικήματα της απάτης, της εκβίασης, της πλαστογραφίας, της ψευδορκίας, της δωροδοκίας και της δόλιας χρεοκοπίας.
- 2. Πιστοποιητικό αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής,** έκδοσης κατά μέγιστον του τελευταίου εξαμήνου πριν από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης, σύμφωνα με τα ισχύοντα στη χώρα εγκατάστασής του, από το οποίο να προκύπτει ότι δε τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση, παύση εργασιών και πληρωμών, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικό συμβιβασμό, προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης ή άλλη ανάλογη κατάσταση αφερεγγυότητας και επίσης ότι δεν έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικό συμβιβασμό, προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης ή άλλη ανάλογη διαδικασία κήρυξης σε κατάσταση αφερεγγυότητας.
- 3. Πιστοποιητικό Φορολογικής Ενημερότητας.**
- 4. Πιστοποιητικό Ασφαλιστικής Ενημερότητας.**

- 5. Πιστοποιητικό του οικείου Επιμελητηρίου**, με το οποίο θα πιστοποιείται αφενός η εγγραφή τους σ' αυτό και το ειδικό επάγγελμα τους, κατά την ημέρα διενέργειας του διαγωνισμού, και αφετέρου ότι εξακολουθεί να παραμένει εγγεγραμμένος σε αυτό μέχρι της επίδοσης της ως άνω έγγραφης ειδοποίησης.
- 6. Σε περίπτωση νομικού προσώπου** ή ένωσης/κοινοπραξίας, έγγραφο με το οποίο να ορίζεται το πρόσωπο που θα υπογράψει τη Σύμβαση, εφόσον η σχετική νομιμοποίηση δεν προκύπτει από τα υποβληθέντα Δικαιολογητικά Συμμετοχής.

Σε περίπτωση που ο Προσφέρων, του οποίου η Προσφορά κατατάχθηκε πρώτη δεν προσκομίσει, ένα ή περισσότερα από ανωτέρω δικαιολογητικά, η κατακύρωση γίνεται στον Προσφέροντα με την αμέσως επόμενη Προσφορά στη σειρά κατάταξης και ούτω καθ' εξής. Αν κανένας από τους Προσφέροντες δεν προσκομίσει, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των ανωτέρω διατάξεων, ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνται από αυτές, ο Διαγωνισμός ματαιώνεται.

Τα παραπάνω δικαιολογητικά αποσφραγίζονται και ελέγχονται σε ανοικτή συνεδρίαση της Επιτροπής Αξιολόγησης, στην οποία καλούνται και δύνανται να παρασταθούν οι εκπρόσωποι των Προσφερόντων, των οποίων αξιολογήθηκαν οι οικονομικές προσφορές. Κατόπιν, η Επιτροπή Αξιολόγησης συντάσσει Πρακτικό και κατόπιν υποβάλλει όλα τα Πρακτικά στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αναθέτουσας Αρχής για την έκδοση της εγκριτικής απόφασης Κατακύρωσης του Διαγωνισμού. Η απόφαση κατακύρωσης κοινοποιείται σε όλους τους Προσφέροντες και καλείται ο Ανάδοχος να προσέλθει για την υπογραφή της Σύμβασης.

Η αρμόδια επιτροπή για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, με αιτιολογημένη γνωμοδότηση της, μπορεί να προτείνει, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Π.Δ. 118/07:

1. Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και επανάληψή του με τροποποίηση ή μη των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών.
2. Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης, όταν συντρέχει λόγος επείγοντος που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα της Υπηρεσίας.
3. Οριστική ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού στις εξής περιπτώσεις:
  - Όταν ο φορέας δε χρειάζεται πλέον τις υπηρεσίες είτε λόγω αλλαγών είτε λόγω διακοπής ή περιορισμού της δραστηριότητας, για την οποία επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν οι υπηρεσίες.
  - Όταν συντρέχουν άλλοι λόγοι δημόσιου συμφέροντος που επιβάλλουν τη ματαίωση.

Η ανακοίνωση κατακύρωσης – ανάθεσης των υπηρεσιών θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Π.Δ. 118/07.

9. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΕΓΓΥΗΣΗ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Ο Ανάδοχος στον οποίο θα κατακυρωθεί ο Διαγωνισμός υποχρεούται να προσέλθει μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία ανακοίνωσης της κατακύρωσης, για την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Από την πρόσκληση για υπογραφή της σύμβασης, η Σύμβαση θεωρείται ότι έχει συναφθεί, το δε έγγραφο (Σύμβαση) που ακολουθεί, έχει μόνον αποδεικτικό χαρακτήρα. Δεν χωρεί καμία διαπραγμάτευση στο κείμενο του συνημμένου στην παρούσα (Παράρτημα IV) σχεδίου Σύμβασης.

Η Σύμβαση κατισχύει κάθε άλλου κειμένου, στο οποίο στηρίζεται πλην καταδήλων σφαλμάτων ή

παραδρομών, ενώ για θέματα που δεν ρυθμίζονται ρητώς από τη Σύμβαση ή σε περίπτωση που ανακύψουν αντικρουόμενοι - αντιφατικοί όροι και διατάξεις αυτής, θα λαμβάνονται υπόψη, κατά σειρά η παρούσα Διακήρυξη, η Κατακύρωση και η Προσφορά του Αναδόχου, κατά τα λοιπά εφαρμοζομένων συμπληρωματικών των οικείων διατάξεων του Π.Δ. 118/2007 και του Αστικού Κώδικα.

Αν περάσει η προθεσμία των πέντε (5) ημερών, που ορίζεται παραπάνω, χωρίς ο Ανάδοχος να έχει προσέλθει για να υπογράψει τη Σύμβαση ή να προσκομίσει την παρακάτω αναφερόμενη Εγγύηση Καλής Εκτέλεσης, κηρύσσεται έκπτωτος, χωρίς άλλη διαδικαστική ενέργεια. Σε αυτή την περίπτωση, η Αναθέτουσα Αρχή αποφασίζει την ανάθεση της σύμβασης στον επόμενο στη σειρά κατάταξης διαγωνιζόμενο.

Κατά την υπογραφή της Σύμβασης ο Ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει Εγγυητική Επιστολή Καλής Εκτέλεσης των όρων της Σύμβασης, σύμφωνα με το υπόδειγμα που δίνεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας και η οποία θα ανέρχεται στο 10% της συνολικής συμβατικής αξίας, χωρίς Φ.Π.Α.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης των όρων της Σύμβασης επιστρέφεται μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή των Υπηρεσιών, ύστερα από την εκκαθάριση των τυχόν απαιτήσεων από τους συμβαλλόμενους.

Οι εγγυήσεις εκδίδονται από αναγνωρισμένο τραπεζικό ή πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο νομικό πρόσωπο που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε. ή του ΕΟΧ και διαθέτει το δικαίωμα αυτό, σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών αυτών. Οι εγγυήσεις μπορούν επίσης να προέρχονται και από τραπεζικό ή πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα σε χώρα-μέρος διμερούς ή πολυμερούς συμφωνίας με την ΕΕ ή χώρα που έχει υπογράψει και κυρώσει τη Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 2513/1997 (ΦΕΚ Α'139), και έχει, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας αυτής, το σχετικό δικαίωμα έκδοσης εγγυήσεων.

Εάν, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της Σύμβασης, το πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξέδωσε την εγγύηση περιέλθει σε αδυναμία να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, ο Ανάδοχος οφείλει να παράσχει νέα εγγύηση με τους ίδιους όρους, εντός δέκα (10) ημερών από την προηγούμενη σχετική όχληση της Αναθέτουσας Αρχής. Εάν ο Ανάδοχος δεν παράσχει νέα εγγύηση, η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να κηρύξει τον Ανάδοχο έκπτωτο.

Εγγυήσεις που εκδίδονται σε οποιοδήποτε κράτος από τα παραπάνω, εκτός της Ελλάδας, θα συνοδεύονται υποχρεωτικά από νόμιμη μετάφρασή τους στην Ελληνική γλώσσα.

Σε περίπτωση ένωσης ή κοινοπραξίας, οι εγγυήσεις περιλαμβάνουν και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των μελών της ένωσης ή της κοινοπραξίας. Επιπλέον, το σύνολό τους πρέπει να ισούται με το ζητούμενο από την παρούσα ποσό.

Κάθε εγγύηση πρέπει να είναι της αποδοχής της Αναθέτουσας Αρχής όσον αφορά το περιεχόμενό της και τον εκδότη της.

Όλα τα έξοδα κατάπτωσης εγγυήσεων βαρύνουν αποκλειστικά τον εγγυητή ή τον Ανάδοχο.

---

10. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ - ΠΑΡΑΛΑΒΗ

Για την παρακολούθηση της εκτέλεσης της σύμβασης και την παραλαβή των Υπηρεσιών έχει οριστεί από την Αναθέτουσα Αρχή Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής. Η Επιτροπή Παρακολούθησης θα

παραλαμβάνει τα επιμέρους παραδοτέα συντάσσοντας σχετικό πρακτικό μετά από τη διενέργεια ελέγχων για την τήρηση των τεχνικών προδιαγραφών.

Η παράδοση του έργου θα γίνεται τμηματικά με την περάτωση των επιμέρους παραδοτέων μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται στο χρονοδιάγραμμα παροχής των υπηρεσιών.

Η παραλαβή των υπηρεσιών θα γίνεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης και θα εγκρίνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αναθέτουσας Αρχής.

Η διαδικασία παραλαβής των επιμέρους Υπηρεσιών περιλαμβάνει:

- Παράδοση του κάθε επί μέρους παραδοτέου στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Πιθανές παρατηρήσεις επί του παραδοτέου, από την Επιτροπή, θα παραδίδονται στον Ανάδοχο εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την παράδοσή του, με τη ρητή επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος της Αναθέτουσας Αρχής. Ο Ανάδοχος θα είναι υποχρεωμένος να ενσωματώσει τις παρατηρήσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης στα τελικά παραδοτέα εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών.
- Σε περίπτωση που το επανυποβαλλόμενο παραδοτέο δεν ικανοποιεί τα ελάχιστα κριτήρια αξιολόγησης ποιότητας, η Επιτροπή Παρακολούθησης εκθέτει εγγράφως τις παρατηρήσεις της και τις τυχόν απαιτούμενες παρεμβάσεις στο παραδοτέο του Αναδόχου εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών, με τη ρητή επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος της Αναθέτουσας Αρχής, και ο Ανάδοχος θα πρέπει να τις ενσωματώσει στο παραδοτέο εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών. Εάν και μετά από τις επαναληπτικές παρατηρήσεις ο Ανάδοχος δεν συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις της Επιτροπής Παρακολούθησης κινούνται οι διαδικασίες κήρυξης του Αναδόχου έκπτωτου.

Οποιαδήποτε ανάγκη για διορθώσεις ή παρατηρήσεις επί Παραδοτέων, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, δεν συνιστά λόγο καθυστέρησης υλοποίησης των υπόλοιπων φάσεων του Έργου.

11. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και του Αναδόχου που θα επιλεγεί, θα υπογραφεί σύμβαση όπου ο χρόνος υλοποίησης των εργασιών, όπως αυτές αναφέρονται αναλυτικά στο Μέρος Β: Τεχνικές Προδιαγραφές της παρούσας, θα είναι ο ακόλουθος:

A' φάση (6 μήνες από την υπογραφή της Σύμβασης). Αφορά στην αναδιαμόρφωση της έκθεσης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, καθώς και την διαμόρφωση του χώρου στο ισόγειο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας. Ενδεικτικά αφορά:

- Δοκίμια των κειμένων των εκθεματικών επιφανειών, ενδεικτικές μακέτες των εκθεματικών επιφανειών και των αναπαραστάσεων (4 αντιπροσωπευτικές), φωτογραφίες, σκίτσα (όλα σε ηλεκτρονική μορφή)
- Σχεδιασμός και οργάνωση διαδραστικών εφαρμογών – προτεινόμενη μεθοδολογία

B' φάση (θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 30-10-2015). Αφορά στην διαμόρφωση χώρου στο υπόγειο του κτιρίου ώστε να διαμορφωθεί μια μικρή Θεματική Έκθεση. Ενδεικτικά περιλαμβάνει:

- Κατασκευή και εγκατάσταση της έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος
- Παραγωγή και εγκατάσταση διαδραστικών εφαρμογών

12. ΛΟΙΠΟΙ ΟΡΟΙ

Όλοι οι όροι της παρούσας θεωρούνται ουσιώδεις επί ποινή ακυρότητας της προσφοράς, τυχόν δε παραβίασή τους από τους υποψηφίους ή διατύπωση επιφυλάξεων ή αιρέσεων ή όρων κατά την υποβολή της προσφοράς, οδηγεί σε αποκλεισμό τους από το διαγωνισμό.

Όλα τα στοιχεία, που υποβάλλονται στο πλαίσιο του παρόντος διαγωνισμού θεωρούνται δεσμευτικά για τους υποψηφίους.

Η Αναθέτουσα Αρχή επιφυλάσσεται, εφόσον το επιθυμεί, να κάνει ενδεικτικούς ελέγχους επαλήθευσης των στοιχείων, που θα υποβληθούν από τους υποψηφίους.

Η συμμετοχή στο διαγωνισμό γίνεται με ευθύνη του υποψηφίου, ο οποίος εξ αυτού και μόνο του λόγου δεν αντλεί δικαίωμα αποζημίωσης. Από τη συμμετοχή στο διαγωνισμό και σε κάθε φάση της διαδικασίας αυτού τεκμαίρεται αμάχητα η πλήρης αποδοχή εκ μέρους του υποψηφίου των όρων διενέργειας του διαγωνισμού, όπως εξειδικεύονται στην παρούσα στο σύνολό τους.

Η Αναθέτουσα Αρχή δε δεσμεύεται για την τελική ανάθεση της σύμβασης και δικαιούται να την αναθέσει ή όχι, να ματαιώσει, να αναβάλει ή να επαναλάβει τη σχετική διαδικασία, χωρίς ουδεμία υποχρέωση για καταβολή αμοιβής ή αποζημίωσης εξ αυτού του λόγου στους υποψηφίους.

Οι υποψήφιοι δεν δικαιούνται ουδεμίας αποζημίωσης για δαπάνες σχετικές με τη σύνταξη και υποβολή των στοιχείων που αναφέρονται στην παρούσα, Φακέλων, Προσφοράς κλπ.

ΜΕΡΟΣ Β: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Το αντικείμενο του παρόντος Διαγωνισμού με τίτλο «**Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας**» αφορά στην υλοποίηση του Υποέργου 12 «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας» της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα 9: «Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», και είναι οι ακόλουθες:

Α' Φάση

- **A.1. ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ**
- **A.2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΙΣΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ**

Β' Φάση

- **B. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΈΚΘΕΣΗ**

Αναλυτικά το αντικείμενο κάθε τμήματος των Υπηρεσιών είναι το ακόλουθο:

A.1. ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ

A.1.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι επεμβάσεις καταγράφονται στο σχέδιο A.1 της Μελέτης Έργου και με βάση την υπάρχουσα ροή επισκεπτών έχουν ως εξής:

Θέση Σημείου Σ.1:

Σήμερα, στη θέση αυτή υπάρχει κενό. Με αφετηρία την εξαιρετική θέαση του παραπάνω σημείου, κοντά στο έπιπλο υποδοχής και δίπλα στην κεντρική ισόγεια είσοδο στο κτήριο του Κέντρου, θα γίνει η χωροθέτηση εκθεματικής πινακίδας που θα αναφέρεται στα μονοπάτια και στις προτεινόμενες περιπατητικές διαδρομές της περιοχής. Στο περιεχόμενό της συμπεριλαμβάνεται χάρτης με σημειωμένες έντονα τις παραπάνω διαδρομές, τα σημαντικά σημεία ενδιαφέροντος, εμπλουτισμένος με φωτογραφίες και μικρό, αλλά περιεκτικό κείμενο. Η αισθητική – γραφιστική και κατασκευαστική μορφή θα είναι πανομοιότυπη με τις ήδη υπάρχουσες πινακίδες και οι διαστάσεις της θα είναι 1.5Χ2μ.

Θέση Σημείου Σ.2:

Δίπλα στο έπιπλο υποδοχής σήμερα βρίσκεται η πινακίδα που αναφέρεται στο παλιό σχολείο της Καστάνιτσας, το οποίο στεγάζονταν στο κτήριο που σήμερα βρίσκεται το Κέντρο Ενημέρωσης. Επειδή στο διπλανό χώρο προτείνεται να παρουσιασθεί εκτεταμένα και εμπειριστατωμένα η συμβολή του εκπαιδευτηρίου στην πνευματική ζωή του χωριού, το υλικό της πινακίδας θα αντικατασταθεί. Στη θέση του, θα γίνεται αναφορά σε προτάσεις διαχείρισης και προστασίας του όρους Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού. Με διαστάσεις 1Χ2μ. και επάνω στο υπάρχον κάπα – φιξ επικολλάται εκτύπωση παρόμοιας γραφιστικής και σχεδιασμού με τις υπάρχουσες.

Θέση Σημείου Σ.3:

Στο κέντρο της αγκαλιάς της πρώτης ενότητας, η οποία αναφέρεται στη γεωλογία και στο κλίμα θα τοποθετηθεί από την Αναθέτουσα Αρχή μικρό, χαμηλό εκθετήριο δειγμάτων πετρωμάτων του Πάρνωνα. μήκους 1.85μ., πλάτους 0.6μ. και ύψους 12εκ. Σε αυτό με ευθύνη του Αναδόχου, μορφής παρόμοιας με τα υπάρχοντα, επάνω σε χαλίκι θα παρουσιάζονται δέκα δείγματα από πυριτικά μη ασβεστολιθικά πετρώματα και φλύσχεις, διαφόρων αποχρώσεων. Τα εκθέματα θα συνοδεύονται από μικρές επεξηγηματικές λεζάντες με την ονομασία και τον τόπο προέλευσης και ως μη πολύτιμα, είναι εκτεθειμένα στους επισκέπτες.

Θέση Σημείου Σ.4:

Στο κέντρο της επόμενης ενότητας, ανάμεσα στις αναφορές στις ζώνες βλάστησης, στο έλατο, στο δενδρόκεδρο και στην καστανιά στο υπάρχον κενό εκθετήριο – αναλόγιο, θα γίνει αναφορά σε ενδημικά φυτά του Πάρνωνα και της Πελοποννήσου: με αμφίπλευρη διάταξη, θα παρουσιάζονται τουλάχιστον οκτώ είδη χαρακτηριστικών λουλουδιών και αρωματικών βοτάνων του τόπου. Προτείνονται:

αγριοπανσές του Πάρνωνα (*viola parnonia*), αστράγαλος του Αγρανιώτη (*astragalus agranioti*) κενταύρια του Πάρνωνα (*centaurea athoa ssp. Parnonia*), αχιλλειος του Ταυγέτου, βόλανθο το λακωνικό, τσάι του Μαλεβού, σιληνή η πελοποννησιακή, καμπανούλα η στενοσίφων, κρόκος ο μελάνθηρος κ.ά.

Αυτά θα προβάλλονται μέσα από χαρακτηριστικές φωτογραφίες τους και μικρό συνοδευτικό κείμενο με αναφορές στην κοινή και επιστημονική ονομασία τους, στις θέσεις που ευδοκιμούν, στην περίοδο ανθοφορίας, στις ενδεχόμενες χρήσεις και σε άλλα ενδιαφέροντα, (όπως στη μυθολογία).

Η παραπάνω παρουσίαση ολοκληρώνεται με τη συμπλήρωση αποξηραμένων φυτών και την επιμελημένη παρουσίασή τους στα χαμηλά εκθετήρια που περιβάλλουν τα κατακόρυφα διαχωριστικά της ενότητας και σήμερα φιλοξενούν λίγα εκθέματα.

Θέση Σημείων Σ.5:

Στην δυτική πλευρά της έκθεσης έχουν τοποθετηθεί τέσσερα banners, διαστάσεων 2.75μ.Χ1.35μ., για τη σκίαση της αίθουσας και τον έλεγχο του φυσικού φωτισμού. Δε διαθέτουν τη δυνατότητα αναδίπλωσης και ως εκ τούτου, θα δημιουργηθούν νέα, που θα έχουν απλούστερο και πιο ανοιχτόχρωμο γραφισμό και θα είναι εξοπλισμένα με τον αντίστοιχο μηχανισμό.

Θέση Σημείου Σ.6:

Η Θέση του σημείου είναι εξαιρετική, διότι βρίσκεται κοντά στη σκάλα του υπογείου ώστε να προοιωνίσει και να προβάλλει τη έκθεση που προτείνεται να δημιουργηθεί στο υπόγειο. Σήμερα, το παράθυρο καλύπτεται από banner. Αυτό θα απομακρυνθεί, σε αντικατάσταση του θα τοποθετηθεί νέα πινακίδα, διαστάσεων 2Χ2μ., ώστε αυτή να αποτελεί την εισαγωγή στα τέσσερα επαγγέλματα, στις ασχολίες και στην καθημερινή ζωή του τόπου, θέματα που θα παρουσιασθούν αναλυτικότερα στον κάτω όροφο.

Θέση Σημείου Σ.7:

Στον επίλογο της έκθεσης σήμερα βρίσκεται μια φωτογραφία του σοκακιού και της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, του πολιούχου ιερού ναού της Καστάνισας. Η φωτογραφία είναι άρτια καλλιτεχνικά, όμως απεικονίζει σε μεγάλο μέρος το νεότερο καμπαναριό της εκκλησίας που δεν αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της πλούσιας αρχιτεκτονικής παράδοσης του χωριού. Θα αντικατασταθεί με φωτογραφία μετά από επιλογή

της από πλήθος φωτογραφιών πανοραμικών (θα δοθούν στον Ανάδοχο), αλλά και μεμονωμένων κτηρίων της Καστάνιτσας που αντιπροσωπεύουν επάξια τη φυσική και αρχιτεκτονική ομορφιά του τόπου.

A.1.2 ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ	
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
Εκτυπώσεις	
1. Αλλαγή banners (Σ.5)	4 τεμ.
2. Αλλαγή εκτύπωσης επίλογου (Σ.7)	1 τεμ.
3. Εκτυπώσεις (καπα φιξ) εκθ. "μονοπάτια"(Σ.1,Σ.2)	2 τεμ.
4. Εκτυπώσεις (καπα φιξ) εκθ. "εισαγωγή υπογείου"(Σ.1,Σ.2)	1 τεμ.
5. Εκτυπώσεις προθήκης ενδημικών φυτών	1 τεμ.
Αναπαραστάσεις ζώων	10 τεμ.

Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται εργατικά, μεταφορικά και επιμέλεια στησίματος εκθεμάτων.

A.2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΙΣΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ

A.2.1 ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

A.2.1.1 ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η αίθουσα του ισογείου που βρίσκεται στα βόρεια της κεντρικής εισόδου του κτηρίου του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, επιφάνειας 50 τ.μ., σήμερα λειτουργεί υποτυπωδώς ως χώρος ομιλιών και συζητήσεων. Διαθέτει ελάχιστο εξοπλισμό, (30 καρέκλες καφενείου), επικοινωνεί άμεσα με τον χώρο υποδοχής, αλλά επιπρόσθετα έχει δική του, αυτόνομη είσοδο, δίπλα στην κεντρική. Ο χώρος είναι άρτια κατασκευασμένος οικοδομικά, όπως άλλωστε και ολόκληρο το κτήριο. Η αξιοποίησή του, ως αίθουσας προβολών, παρουσιάσεων, ομιλιών, σεμιναρίων, ακόμη και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αλλά και ως μόνιμου, μικρού αλλά περιεκτικού εκθεσιακού χώρου, πολλά θα προσδώσει στην ολοκληρωμένη λειτουργία του Κέντρου, θα το καταστήσει ακόμη πιο ζωντανό κύτταρο του χωριού, αλλά κυρίως θα προσφέρει στη μέγιστη αξιοποίηση και αναβάθμιση του τουριστικού του αποθέματος.

Οι θεματολογίες, αυτής της έκθεσης του ισογείου, της έκθεσης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και της μικρής Έκθεσης του υπογείου, είναι αλληλένδετες και απόλυτα συναφείς μεταξύ τους. Στηρίζονται σε μια κεντρική ιδέα που αποτελεί και το βασικό κρίκο που συνδέει το παρελθόν, με το παρόν και ελπίζουμε, το μέλλον αυτού του τόπου: **της σοφίας διαχείρισης των φυσικών πόρων** από τους κατοίκους αυτής της ορεινής περιοχής: πόσο εναρμονισμένα ζούσαν με τη φύση από τα βάθη της ιστορίας τους, τι συμβαίνει σήμερα και τι προοπτικές υπάρχουν για το μέλλον. Σε αυτήν την αίθουσα του ισογείου, αλλά και στο υπόγειο θα γίνει προσπάθεια να παρουσιασθεί και να απαντηθεί έμμεσα ή άμεσα, το παραπάνω ερώτημα – κεντρική ιδέα, μέσα από ιστορικού χαρακτήρα διαδρομές, έχοντας ως υπόβαθρο μοναδική και πλουσιότατη θεματολογία και τεκμηρίωση.

Με βάση τα παραπάνω, θα παρουσιασθεί η ιστορία της Καστάνιτσας έχοντας πάντα ως άξονα την αμφιμονοσήμαντη αντιστοιχία των ανθρώπων της με το φυσικό της περιβάλλον. Ξεκινώντας από την ετυμολογία του τοπωνυμίου της και φθάνοντας στις σχεδόν αρχετυπικές μορφές των κτηρίων της.

Το σενάριο της έκθεσης περιελίσσεται ως εξής:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': Η Καστάνισσα, πορεία στο χρόνο

Αποτελεί ταυτόχρονα το εισαγωγικό, αλλά και ουσιαστικότερο τμήμα της έκθεσης εφόσον εδώ παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη και η σημαντική πορεία του οικισμού από τη δημιουργία του έως και τους νεώτερους χρόνους, με τις παρακάτω θεματολογικές υποενότητες:

1. Πρώτη εγκατάσταση των κατοίκων στην περιοχή
2. Αναφορά στην ονομασία και στην προέλευση του τοπωνυμίου της Καστάνισας
3. Η παρουσία και ακμή του χωριού με βάση περιηγητικές πηγές του 15^{ου}, 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα
4. Η συμβολή της Καστάνισας στους εθνικούς αγώνες, οι οπλαρχηγοί Μιχάλης Γκιάρας και Γιάννης Καψαμπέλης
5. Θρησκευτική και μνημειακή παράδοση: Ι. Ν. Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, το εξωκκλήσι του Αγίου Παντελεήμονα, το καθολικό της ερειπωμένης μονής Κοντολινά

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': "ΤΣΑΚΩΝΙΑ"- ο ευρύτερος πολιτισμικός χώρος

Η Καστάνισσα εντάσσεται στο ευρύτερο γεωγραφικό και πολιτισμικό πλαίσιο της Τσακωνιάς και με αφορμή τις ιδιαιτερότητες του οικισμού, γίνεται μια σύντομη αφήγηση στις παρακάτω θεματολογικές υποενότητες:

1. Εκδοχές προέλευσης του ονόματος
2. Η τσακωνική διάλεκτος, το ιδιαίτερο βόρειο ιδίωμα στη Σίταινα και στην Καστάνισσα
3. Αναφορά στον τσακόνικο χορό
4. Οι περιηγητές μιλούν για την Τσακωνιά και την Καστάνισσα

ΕΝΟΤΗΤΑ Β': Η κοινωνία και οι άνθρωποί της

Πραγματεύεται την πληθυσμιακή σύσταση, τα ήθη και έθιμα, τις ασχολίες και τον τρόπο ζωής των κατοίκων. Επίσης γίνονται αναφορές στην πνευματική ζωή αλλά και εκτεταμένη παρουσίαση του δημοτικού σχολείου της Καστάνισας.

1. Πληθυσμιακές διακυμάνσεις
2. Άνθρωποι και φυσικοί πόροι, οικονομικές πηγές
3. Μετανάστευση και ευεργέτες
4. Πανηγύρια, γιορτές
5. Τοπικοί Σύλλογοι
6. Ο ποιητής Στρατήγης και τα έργα του
7. Το Δημοτικό Σχολείο της Καστάνισας

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ': ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Η προσαρμογή στο ανάγλυφο του εδάφους, η χωροτακτική ανατομία του οικισμού (ισοϋψείς, συνοικίες), τα υλικά και οι τρόποι δομής, οι μαστόροι, η κτηριακή τυπολογία, αναλύονται συνοπτικά, αλλά περιεκτικά στην ενότητα της αρχιτεκτονικής. Μέσα από τις παραπάνω αναφορές αναδεικνύεται η μοναδική αρχιτεκτονική αξία της Καστάνιτσας και της γύρω περιοχής της ως “τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλους”.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, οι προτεινόμενες μουσειολογικές ενότητες της αίθουσας του ισογείου με τα απαραίτητα εκθέματα εποπτικά μέσα και υλικά τεκμηρίωσης, έχουν ως εξής:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': Η Καστάνιτσα, πορεία στο χρόνο

Προτεινόμενα εκθέματα: Φωτογραφίες πύργου Καψάμπελη, παλαίτυπα, έντυπα, βιβλία, αντίγραφο Χρυσόβουλου, κλπ.

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': “ΤΣΑΚΩΝΙΑ”- ο ευρύτερος πολιτισμικός χώρος

Προτεινόμενα εκθέματα: Έντυπα, βιβλία (π.χ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ), ηχητικά ντοκουμέντα – αφηγήσεις γερόντων στη τσακωνική διάλεκτο, γραφική αναπαράσταση του τσακωνικού χορού, μικρά είδη τσακωνικής ενδυμασίας, μοτίβα υφασμάτων, κοσμήματα

ΕΝΟΤΗΤΑ Β': Η κοινωνία και οι άνθρωποί της

Προτεινόμενα εκθέματα: Δημοτολόγια, διαβατήρια, άδειες ασκήσεως επαγγέλματος, πρωτότυπες φωτογραφίες προσώπων, προσωπικά μικροαντικείμενα (ρολόγια, καπέλα κλπ.), μουσικά όργανα, μικρά εκκλησιαστικά αντικείμενα, οικιακά μικροαντικείμενα κλπ. Αλφαβητάρια, καταστάσεις μαθητών, ενδεικτικά, τετράδια, πένες, μαθητικά βιβλία κλπ.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ': ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Προτεινόμενα εκθέματα: Τοπογραφικά, Πρωτότυπα σχέδια, φωτογραφίες σπιτιών κλπ.

Α.2.1.2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ-ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ, ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΥ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

Συγγραφή κειμένων: Χρίστος Ζαφείρης

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': Η Καστάνιτσα, πορεία στο χρόνο (400-600 λέξεις)/580 λέξεις

Η ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ – Πορεία στο χρόνο

Η Καστάνιτσα είναι ένα από τα παλιότερα χωριά της Τσακωνιάς. Είναι χτισμένη σε ένα στρατηγικής σημασίας λόφο, σε μέσο υψόμετρο 840 μ., στις ανατολικές πλαγιές του Πάρνωνα, στη βόρεια Κυνουρία. Σύμφωνα με την παράδοση, το χωριό προήλθε από τη συνοίκηση δύο γειτονικών οικισμών, του *Πενταλώνα* και του *Μπεζενίκου*, στο σημερινό χώρο, ο οποίος ήταν σημαντικός ορεινός κόμβος του δρόμου που ένωνε την

Αργολίδα με τη Λακωνία. Για την εποπτεία και ασφάλεια του περάσματος χτίστηκε και ο βυζαντινός πύργος στην κορυφή του λόφου, γνωστός με το νεώτερο όνομα «Πύργος Καψαμπέλη». Σύμφωνα με τους ερευνητές, η συνοίκηση έγινε πριν από τη Φραγκοκρατία (1204), ενώ η εγκατάσταση των κατοίκων στους δύο αρχικούς οικισμούς έγινε από Λάκωνες που κατέφυγαν για την ασφάλειά τους στα ορεινά και δύσβατα μέρη του Πάρνωννα στα ρωμαϊκά χρόνια, αλλά και την εποχή της σλαβικής επέκτασης στην Πελοπόννησο (6^{ος} – 8ος αι.).

Πάντως, η πρώτη γνωστή γραπτή αναφορά του ονόματος του χωριού (“*κώμη η καλουμένη Κωστάντζα*”) αναφέρεται σε χρυσόβουλο διάταγμα του αυτοκράτορα Ανδρόνικου Παλαιολόγου το 1293. Η Καστάνιτσα, μαζί με τα γειτονικά χωριά Πραστός και Σίταινα εμφανίζονται και σε άλλα επίσημα κείμενα της μεσαιωνικής περιόδου. Διαχρονικά το όνομα του χωριού καταχωρίζεται στα έγγραφα αρχικά ως *Κωνσταντζα, Καστάνιτζα* (ως το 1830) και το νεώτερο *Καστάνιτσα*, τοπωνύμιο που προήλθε από το πλούσιο καστανόδασος της περιοχής.

Αναφορές για την **παρουσία και ακμή του χωριού** έχουμε από περιηγητικές πηγές του 15^{ου}, 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα καθώς και από διοικητικά και μοναστηριακά αρχαιολογικά κείμενα που πυκνώνουν από τον 17^ο μέχρι και τον 19^ο αιώνα. Τα παλιά πέτρινα πυργόσπιτα που σώθηκαν, εξάλλου, επιβεβαιώνουν την ευημερία του χωριού (*δες απέναντι για την αρχιτεκτονική της Καστάνιτσας*).

Η συμβολή της Καστάνιτσας σε όλους τους **εθνικούς αγώνες** ήταν σημαντική. Ιδιαίτερη ήταν η συμμετοχή πολλών αγωνιστών και οπλαρχηγών από την Καστάνιτσα στην επανάσταση του 1821 και στο δίκτυο της Φιλικής Εταιρείας, αλλά και ως οικονομικοί χορηγοί του Αγώνα. Επιφανής πρωταγωνιστής του Αγώνα ήταν ο *Γιάννης Καψαμπέλης* (1785-1853), ο οποίος έλαβε μέρος σε πολλές μάχες στην Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα και με την ανδρεία του και την στρατιωτική ιδιοφυΐα του έφτασε στο βαθμό του στρατηγού. Τα όπλα του φυλάσσονται στο Μουσείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας στην Αθήνα. Το 1926 οι κάτοικοι της Καστάνιτσας, με την καθοδήγηση των οπλαρχηγών Μιχάλη Γκιόρα και Γιάννη Καψαμπέλη, υπερασπίστηκαν το χωριό τους οχυρωμένοι στο βυζαντινό πύργο και τα γύρω απόκρημνα περάσματα και έτρεψαν σε φυγή τις ορδές του Ιμπραήμ, γλιτώνοντας το χωριό από τον εμπρησμό και τον εξανδραποδισμό. Η μανία των Τουρκοαιγυπτίων εκδηλώθηκε τραγικά στη μονή Κοντολινάς και τον γειτονικό Πραστό. Στις γιορτές της Εκατονταετηρίδας το 1930 εντοιχίστηκε στην πρόσοψη του σχολείου μαρμάρινη πλάκα με τα ονόματα των αγωνιστών της Καστάνιτσας που συμμετείχαν στον απελευθερωτικό αγώνα.

Πλούσια είναι και η θρησκευτική μνημειακή παράδοση του οικισμού. Ο πολιούχος ναός της *Μεταμόρφωσης του Σωτήρος* στο κέντρο του χωριού χτίστηκε το 1780 και κοσμήθηκε με περίτεχνο επιχρυσωμένο ξύλινο τέμπλο και φορητές εικόνες ρωσικής προέλευσης. Από τα γύρω εξωκκλήσια του χωριού αξιόλογο είναι του *Αγίου Παντελεήμονα* που ήταν καθολικό της μονής του *Αγίου Νικολάου Κοντολινάς*. Το μοναστήρι ιδρύθηκε τον 15^ο αιώνα, ανακαινίστηκε το 1744 και καταστράφηκε το 1826 από το στρατό του Ιμπραήμ. Το καθολικό της ερειπωμένης μονής Κοντολινάς διατηρεί ξύλινο τέμπλο και τοιχογραφίες που φιλοτεχνήθηκαν το 1760.

Μετά την απελευθέρωση η Καστάνιτσα ανήκε κατά σειρά στους δήμους *Σιταίνης, Βρασιών* και *Γλυμπίας* και έγινε ανεξάρτητη κοινότητα το 1912. Η οδική σύνδεση του χωριού με τα γειτονικά αστικά κέντρα έγινε μόλις το.. (*χρίζει συμπλήρωσης*). Επί αιώνες οι μεταφορές προϊόντων και ανθρώπων γινόταν με τα ζώα (*δες την έκθεση για τους αγωγιάτες στο υπόγειο*).

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': "ΤΣΑΚΩΝΙΑ"- ο ευρύτερος πολιτισμικός χώρος (400-600 λέξεις)/415 λέξεις

Το αρχαιότερο χωριό της Τσακωνιάς

Οι κάτοικοι της Καστάνιτσας, όπως και των άλλων χωριών της ανατολικής περιοχής του Πάρνωνα, ονομάζονται **Τσάκωνες** και η γεωγραφική ενότητα **Τσακωνιά**. Θεωρείται ότι είναι το παλιότερο χωριό του Πάρνωνα και σύμφωνα με τις γραπτές μαρτυρίες είναι το αρχαιότερο Τσακωνοχώρι. Για την προέλευση του ονόματος Τσάκωνες υπάρχουν πολλές απόψεις επιστημόνων. Μια εκδοχή θεωρεί ότι το όνομα προέρχεται από τη βυζαντινή λέξη *ζάκων* που εξελίχθηκε σε *τσάκων-τσάκωνες* και σημαίνει φύλακας, φρουρά. Το όνομα *τζ(σ)ακωνίες*, φρουρές των Βυζαντινών και θέσεις παρατήρησης στην περιοχή του Πάρνωνα, έδωσαν με την πάροδο του χρόνου τη γεωγραφική σημασία στην περιοχή [Τζ(σ)ακωνία] και οι κάτοικοι ονομάστηκαν *Τζ(σ)άκωνες*. Παρεμφερής είναι και η άποψη ότι το όνομα *Τ(ζ)σάκωνες* προήλθε με παραφθορά από τη λέξη *διάκονοι / διάκονες*, όπως αποκαλούνταν οι βοηθητικοί στρατιώτες με ελαφρύ οπλισμό που είχαν αποσταλεί τον 8^ο αιώνα στην Πελοπόννησο, και βέβαια στον Πάρνωνα, για φύλαξη της περιοχής. Μια άλλη εκδοχή έχει σχέση με τον πετρώδη χαρακτήρα της Τσακωνιάς, τα *ακόνια*, τους μεγάλους και τραχείς βράχους. Ο τσακωνικός προσδιορισμός *τσ' ακόνια* (στα ακόνια) έδωσε το όνομα της περιοχής *Τσακωνιά*. Ανεξάρτητα από την κοινά αποδεκτή ετυμολόγηση του ονόματος, η πρώτη φορά που γίνεται αναφορά στην *Τσακωνιά* είναι στο «Χρονικό του Μορέως», χρονογραφία ανώνυμου συγγραφέα του 14^{ου} αιώνα, ενώ το όνομα *Τζέκωνες* (Τσάκωνες) εμφανίζεται στο έργο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ΄ Πορφυρογέννητου τον 10^ο αιώνα και αναφέρεται στους στρατιώτες που εκτελούσαν ακριτική υπηρεσία σε κάστρα της Αυτοκρατορίας.

Οι Τσάκωνες διατήρησαν παραφθαρμένη την αρχαία λακωνική διάλεκτο, τη δωρική γλώσσα των Λακώνων, που με διάφορες λεξιλογικές και φθωγολογικές αλλαγές διατηρήθηκε ως τις μέρες μας. Είναι η **τσακωνική διάλεκτος**, που μιλιόταν στα ορεινά χωριά της Κυνουρίας και της παραθαλάσσιας περιοχής του Λεωνιδίου. Στην Καστάνιτσα και τη Σίταινα μιλιόταν ένα ιδιαίτερο βόρειο ιδίωμα της, που διαφέρει σε σχέση με την υπόλοιπη Τσακωνιά και το γειτονικό χωριό Πραστός. Μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα τα τραγούδια της Καστάνιτσας, παραμύθια, κάλαντα, νανουρίσματα, παροιμίες κλπ., λέγονταν στην τσακωνική διάλεκτο. Σήμερα η τοπική διάλεκτος έχει σχεδόν εξαφανιστεί και λίγοι μόνο ηλικιωμένοι Καστανιτσιώτες μιλούν τα τσακωνικά. (Θέση ακουστικών)

Αρχαίες καταβολές έχει και ο **τσακωνικός χορός**, ένας αρχαίος κυκλικός χορός, που τον χορεύουν μαζί, εναλλάξ, άνδρες και γυναίκες με χαρακτηριστικό κράτημα των χεριών. Ο αριστερός αγκώνας του πρώτου χορευτή τοποθετείται πάνω από το δεξί του δεύτερου έχοντας τα δάχτυλα σταυρωτά και σφιγμένα. Σύμφωνα με τον διαπρεπή μουσικολόγο Σίμωνα Καρρά ο χορός αναπαριστά τη νικηφόρα πάλη του θεού Απόλλωνα με τον Πύθωνα, το φίδι που προστάτευε το ιερό της Γαίας στους Δελφούς. Ο χορός που είχε διάδοση στην αρχαιότητα σε όλο τον ελληνισμό, χορεύεται σήμερα μόνο στην Τσακωνιά.

(Ένθετα πλαίσια) λέξεις 180

Ο Γάλλος ελληνιστής Τζον Βιλουάζόν το 1788 στην Τσακωνιά

«Των Τσακώνων που πολύ καθαρότερη, παρά αυτοί οι Μανιάτες, διατηρούν γλώσσα, τρεις υπάρχουν σήμερα μικρές πολιτείες, στους γεωγράφους μας και τους περιηγητές άγνωστες, ο Πραστός (Prasto), η Καστάνιτσα (Kastanitzza) και η Σίταινα (Sitina). Από αυτές οι δυο πρώτες 400 περίπου σπίτια, η τρίτη δε 100 περιλαμβάνουν. Αυτοί σαν Ελβετοί της Ελλάδας κατοικούν, είναι καλοί, ευγενείς, ειλικρινείς, καρτερικοί στους πόνους, φιλαληθέστατοι και φιλοξενώτατοι, ρωμαλέοι, ζωηροί και σε εκατό χρόνων ζωή φτάνουν, χωρίς αρρώστιες και γιατρούς...».

John Villoison (1750-1805), *Paleographia Graeca*

Ο Άγγλος περιηγητής Ουίλιαμ Μάρτιν Λικ το 1806 στην Καστάνιτσα

«... Ο δρόμος μας τώρα κατευθύνεται δυτικά προς την Καστάνιτσα , που φαίνεται σε ψηλή τοποθεσία, ακριβώς κάτω από τα δάση του Μαλεβού. Αυτή κάποτε ήταν κώμη σπουδαιότητας, αλλά τώρα ελαττώθηκε στις 100 οικογένειες. Πολλά των σπιτιών είναι άδεια. Οι κάτοικοι μεταναστεύουν στην Ύδρα, Σπέτσες, Κωνσταντινούπολη... Τα σπίτια τους είναι ευρύχωρα, καλοχτισμένα και καλοεπιπλωμένα. Τα πιο μεγάλα έχουν τρία πατώματα... Οι Καστανιτσιώτες είναι μια καλοφτιαγμένη , ενεργητική και έξυπνη ράτσα...»

William Martin Leake (Ληκ), *Travels in the Morea, London 1830*

ΕΝΟΤΗΤΑ Β': Η κοινωνία και οι άνθρωποί της (220-300 λέξεις) /330 λέξεις

Η κοινωνία και οι άνθρωποί της

Από τα μεσαιωνικά χρόνια, που συνοικίστηκε, ως τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες του 20ού αιώνα, η Καστάνιτσα ήταν κεφαλοχώρι με συγκροτημένη κοινωνική και οικονομική δομή.

Ο πληθυσμός της, παρά τις πολεμικές περιπέτειες και την έντονη μετανάστευση, δεν παρουσίαζε μεγάλες διακυμάνσεις. Σύμφωνα με τις απογραφές, είχε το 1851 756, το 1896 572, το 1940 795 και το 1951 656 κατοίκους. Σε παλιότερες εποχές ξεπερνούσε τα 800 άτομα. (Μπορεί να παρουσιασθεί μόνο ως διάγραμμα).

Οι κάτοικοι ασχολούνταν με την κτηνοτροφία, τη γεωργία, την υλοτομία και τις μεταφορές. Κύριες οικονομικές πηγές του χωριού ήταν το πλούσιο καστανόδασος και η ασβεστοποιία (δες τις σχετικές εκθέσεις στο υπόγειο).

Κατά καιρούς αρκετοί Καστανιτσιώτες μετανάστευσαν, όπως και πολλοί Τσάκωνες άλλων χωριών, σε ελληνικούς τόπους και το εξωτερικό: Σπέτσες, Αττική, Κωνσταντινούπολη, ΗΠΑ, Αυστραλία και αλλού, δημιουργώντας μεγάλες παροικίες. Αρκετοί ξενιτεμένοι βοήθησαν το χωριό και αναδείχτηκαν μεγάλοι ευεργέτες του.

Στις Σπέτσες γεννήθηκε ο ποιητής *Γεώργιος Στρατήγης* (1860-1938), του οποίου ο πατέρας καταγόταν από την Καστάνιτσα. Ήταν διαπρεπής νομομαθής, συγγραφέας και μεταφραστής, σημαντικός εκπρόσωπος της αθηναϊκής ποιητικής γενιάς του 1880. Ο Στρατήγης έγραψε στα τσακωνικά και το ηθογράφημα *Α Τσουράνα* (Η Ουρανία).

Οι Καστανιτσιώτες ήταν φιλέορτοι και γλεντζέδες, παράδοση που διατηρείται και σήμερα. Ευκαιρίες για ψυχαγωγία και επικοινωνία έδιναν τα μεγάλα πανηγύρια και οι γιορτές του Πάσχα, του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Παντελεήμονα, του Προφήτη Ηλία, της Ζωοδόχου Πηγής, της Παναγίας, και ιδιαίτερα το κεντρικό πανηγύρι του χωριού, της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (6 Αυγούστου) που κρατούσε τρεις μέρες. Ντόπιες ζυγιές (κομπανίες με λαϊκούς οργανοπαίχτες) και άλλες από γειτονικά χωριά (λαούτο, βιολί, κανονάκι, κλαρίνο) έπαιζαν στα πανηγύρια. Ο δημόσιος χορός, τα ανοιχτά γλέντια, γίνονταν, πριν από τη δημιουργία της νέας πλατείας το 1970, στη μικρή πλατεία του Αγιάνη, έξω από το σχολείο.

Ντόπιοι και απόδημοι ίδρυσαν κατά καιρούς τοπικούς συλλόγους που αποσκοπούσαν στη βελτίωση των συνθηκών της Καστάνιτσας. Ο πρώτος σύλλογος με την επωνυμία *Σύλλογος της Ενώσεως Καστανιτσιωτών* ιδρύθηκε το 1911. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τα 85 ιδρυτικά μέλη του ήταν: 53 ασβεστοποιοί, 16 κτηματίες, 7 εμποροκτηματίες, 3 εργάτες, 2 μαραγκοί, 2 ποιμένες, 1 δάσκαλος και 1 δικηγόρος.

“Πλήρες Δημοτικών Σχολείων εν Καστανίτση” (220-300 λέξεις)/295 λέξεις

Το κτήριο που στεγάζει την έκθεση υπήρξε το διδακτήριο του δημοτικού σχολείου της Καστανίτσας. Σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή, το σχολείο χτίστηκε το 1870 με έξοδα του Βασιλείου Καψαμπέλη και των γιων του. Βέβαια, το δημοτικό σχολείο ιδρύθηκε παλιότερα και λειτουργούσε από το 1850 σε οίκημα κοντά στην εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος.

Το πετρόχτιστο διδακτήριο είχε μια μεγάλη αίθουσα διδασκαλίας και δωμάτιο για κατοικία του δασκάλου, ενώ το υπόγειο χρησιμοποιείτο για την αποθήκευση ξύλων για την θέρμανση του σχολείου και άλλων αντικειμένων. Το 1945 έγινε ανακαίνιση του κτηρίου και ο χώρος χωρίστηκε σε δύο αίθουσες. Τη φροντίδα του κτηρίου είχε εφορευτική επιτροπή, ενώ σε όλη τη διάρκεια λειτουργίας του στο σχολείο υπηρέτησαν αφοσιωμένοι και δημιουργικοί δάσκαλοι.

Τα πρακτικά των μαθητολογίων είναι εύγλωττα σχετικά με τον αριθμό των μαθητών και τις κοινωνικές και πολεμικές συγκυρίες. Το 1918-1921 είναι «Πλήρες Δημοτικόν Σχολείον Αρρένων εν Καστανίτση», δηλαδή εξατάξιο, και είχε 85 μαθητές. Το 1933 είχε 100 περίπου μαθητές. Από το 1930 άρχισε και η φοίτηση κοριτσιών στο σχολείο και τα απολυτήρια φέρουν το τίτλο «Δημοτικόν σχολείον εν Καστανίτση». Το 1945 είχε 114 μαθητές, αλλά «το σχολείον ηργάσθη μόνον από Σεπτεμβρίου μέχρι 23 Δεκεμβρίου». Το 1948 είχε 120 μαθητές, αλλά το σχολείο έκλεισε τον Μάρτιο «λόγω της ανωμάλου καταστάσεως εις την περιοχήν του Πάρνωνος». Στη δεκαετία του 1950 ο μέσος αριθμός μαθητών κάθε χρόνο ήταν 115.

Από τη δεκαετία του 1960 η μείωση της απασχόλησης στα αβεστοστοκάμινια, η μετεγκατάσταση στα παραλιακά χωριά και σε πόλεις και η υπερπόντια μετανάστευση αντανακλούν και στη λειτουργία του σχολείου. Το 1978 λειτουργεί με ένα δάσκαλο και 23 παιδιά και από το 1979 ως το 1985 ο μέσος όρος μαθητών περιορίζεται στους 10. Με τη συρρίκνωση αυτή το σχολείο της Καστανίτσας έκλεισε το 1992. Συγκινητική είναι η παρουσία των τεσσάρων τελευταίων μαθητών στην Εθνική Επέτειο της 25ης Μαρτίου την τελευταία χρονιά λειτουργίας του. (Λεζάντα φωτογραφίας Πέτρου).

Η Αρχιτεκτονική των Πύργων (λέξεις 344)

Η Καστανίτσα και η γύρω περιοχή της έχουν ανακηρυχθεί “τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλους”, με την απόφαση της Υ.Α. 10977/16-5-1967, ΦΕΚ/τβ/31-5-1967 και ανήκει στο διαρκή κατάλογο κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδας.

Είναι κτισμένο στον Πάρνωνα, σε υψόμετρο περίπου 800μ., στις δύο πλευρές του λόφου που καλύπτει μια υψομετρική απόσταση 170μ. Διαμορφώνεται από δύο συνοικίες, του Γαλατά και του Παλιάμπελου ή γειτονιά του Πύργου, ενώ στα νοτιοδυτικά του δεσπόζει ο πύργος του Καψαμπέλη.

Έως το 1992 αριθμούσε 250 κτίσματα, από τα οποία τα δέκα χρονολογούνται πριν από το 1820, τα σαράντα στην περίοδο 1820-1880, ογδόντα πέντε περίπου από το 1880-1940 και τα υπόλοιπα είναι μεταγενέστερα.

Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από το φυσικό πλούτο του Πάρνωνα, πέτρα, ξύλο καστανιάς και σχιστόλιθος, γι' αυτό και διακρίνεται για την ιδιαίτερη προσαρμογή στο φυσικό περιβάλλον.

Εικάζεται ότι ανέγερση του χωριού έγινε από ντόπιους μαστόρους αλλά και πως στην Καστανίτσα δούλεψαν Λαγκαδινοί μαστόροι που είχαν λαμπρή παράδοση και φήμη, καθώς και πελεκάνοι και μαρμαράδες ήταν από το Καστρί Αρκαδίας.

Τα σπίτια είναι πετρόκτιστα και μεταγενέστερα βαφόταν λευκά με ασβέστη, έχουν δίρυχτες στέγες από πλάκες σχιστόλιθου.

Τα σπίτια διακρίνονται σε δυο κατηγορίες: τα “καλύβια” και τα “σπίτια”.

Τα “καλύβια” είναι ισόγεια, ταπεινά, στενόμακρα, με “κατώγι” όπου βρίσκονταν τα ζώα, αποθηκευτικούς χώρους “πάτε” και χώρους διημέρευσης “γωνιά”.

Τα “σπίτια”, με συνηθέστερο τύπο το λεγόμενο “μακρυνάρι”, είναι διώροφα. Στον κάτω όροφο βρίσκονταν τα ζώα και γινόταν η αποθήκευση των αγαθών ενώ στον επάνω όροφο διακρίνονταν τέσσερις χώροι: Η είσοδος “παπούτσι”, το “χειμωνιάτικο” ή “γωνιά” ή “φωτογωνιά” με το τζάκι, η “σάλα”, χώρος υποδοχής επισκεπτών-κοινωνικών εκδηλώσεων, το δωμάτιο ύπνου ή “καμαρούλα”, ως μεταγενέστερη προσθήκη. Στον όροφο εξωτερικά υπήρχε το “χαγιάτι”, που λειτουργούσε ως χώρος ύπνου το καλοκαίρι και “νεροχύτης” το χειμώνα και στην αυλή ένα ξύλινο καλύβι, το “κελί” που ήταν φούρνος και καλοκαιρινή κουζίνα.

Ξεχώριζαν βέβαια και ορισμένα “σπίτια” τριώροφα όπου ο μεσαίος όροφος ήταν ο χώρος διαμονής ιδιαίτερα καλαίσθητος και ακριβά επιπλωμένος, όπως επίσης και Πύργοι, με γνωστότερο τον “πύργο Καψαμπέλη”.

Ένθετο πλαίσιο (λέξεις 155)/ Πηγή: www.kastanitsa.gr

Στο βόρειο τμήμα του χωριού ξεχωρίζουν τα ερείπια του Βυζαντινού Πύργου που δεσπόζει από τον λόφο με πανοραμική θέα σε όλο τον οικισμό αλλά και μακριά μέχρι τις κορυφές του Πάρνωννα με τα καστανόδαση, τα έλατα, τα πεύκα αλλά και ακόμα μακρύτερα μέχρι τον Αργολικό Κόλπο.

Ο Πύργος σύμφωνα με τις Ιστορικές πηγές κτίσθηκε από τους Βυζαντινούς τον 14ο αιώνα και αποτελούσε σημαντικό οχυρωματικό έργο για τον έλεγχο του σημαντικού δρόμου που ξεκίναγε από την Αργολίδα και κατέληγε στην Λακωνική πεδιάδα. Σε πλήρη μορφή ο Πύργος ήταν διώροφος, ξεπερνούσε σε ύψος τα οκτώ μέτρα, ενώ τα πέτρινα τοιχία ήταν περίπου ενάμιση μέτρο και κυκλικά είχε παντού πολεμίστρες. Την εποχή της Τουρκοκρατίας αποτελούσε σημαντικό καταφύγιο για τους κατοίκους και δεν ήταν λίγες οι μάχες που δόθηκαν με επιτυχία μέσα από τα τείχη του. Γύρω στο 1810 ο Πύργος συντηρήθηκε με έξοδα του Καστανιτσιώτη Οπλαρχηγού Καψαμπέλη και προς τιμή του οι Καστανιτσιώτες τον ονόμασαν Πύργο του Καψαμπέλη.

A.2.1.3 ΣΥΝΤΑΞΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Στο χώρο της έκθεσης θα προβάλλεται οπτικοακουστική εφαρμογή της οποίας η κεντρική ιδέα και το σενάριο θα είναι παρόμοια με αυτά που διέπουν τις εκθέσεις που φιλοξενούνται στο Κέντρο.

Σκηνή πρώτη: Εισαγωγή

Μακρινό πλάνο του οικισμού μέσα από το καστανόδασος. Στο *sreakage* αναφέρονται λίγα λόγια για την Καστανίτσα σε σχέση με τη θέση της, στις ανατολικές παρυφές του όρους Πάρνωννα, την ιστορία της (αρχή δημιουργίας) και την ετυμολογία του ονόματός της. Το μακρινό πλάνο σταδιακά γίνεται κοντινό και στρέφεται μέσα στο καστανόδασος.

Σκηνή δεύτερη: Το καστανόδασος

Σε αργή κίνηση περιτρέχει στο φυσικό τοπίο κάνοντας στροφή 360 μοιρών. Στο τέλος, κάνει focus σε μια στοίβα, ή καλάθι με κάστανα. Στο *sreakage* αναφέρεται το είδος του κάστανου, ο τρόπος συγκομιδής τους και τα σημερινά προβλήματα ή ασθένειες, μαζί με τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Η κάμερα γλιστράει προς το

δρόμο ή ακολουθεί ένα από τα πολλά, παλιά μονοπάτια της περιοχής για να φαίνεται ότι κατευθύνεται μέσα από το δάσος σε ένα από τα παλιά ασβεστοκάμινα που έχουν ανακαινισθεί.

Σκηνή τρίτη: Υλοτομία

Προτείνεται να γίνουν αργές λήψεις μέσα σε ξέφωτα του ελατόδασους. Στο *sreakage* ακούγονται λίγα λόγια για την υλοτομία και για το πώς οι κάτοικοι ζούσαν αρμονικά με το δάσος και το αντιμετώπιζαν με σεβασμό, καθώς τα αγαθά του προορίζονταν για να καλύψουν τις βιοτικές ανάγκες τους. Καθώς η κάμερα φεύγει προς το δρόμο, (εδώ μπορεί να υπάρχει πλάνο μέσα από το αυτοκίνητο), γίνεται μια αναφορά στους παλιούς αγωγιάτες και στη δυσκολία των μεταφορών κατά το παρελθόν. Η σκηνή φθάνει στο ασβεστοκάμινο.

Σκηνή τέταρτη: Το ασβεστοκάμινο

Σκηνογραφημένη σκηνή λειτουργίας ασβεστοκάμινου ή αναπαραστατικό *sreakage*. Σε αυτό περιγράφεται η λειτουργία του ασβεστοκάμινου και η σημαντικότητα του σχετικού επαγγέλματος για την Καστάνιτσα. Πλάνο απομάκρυνσης στο πευκόδασος.

Σκηνή πέμπτη: Η Καστάνιτσα

Επαναλαμβάνεται μακρινό πλάνο του οικισμού από άλλο σημείο και γίνεται *focus* προς την Καστάνιτσα. Η κάμερα “περπατάει” μέσα στο χωριό και σταματάει σε ενδιαφέροντα σημεία, στον Ι. Ναό Μεταμόρφωσης του Σωτήρα, σε μια πόρτα, στον Πύργο του Λίζα, σε δυο “κλουβιά” και καταλήγει στον Πύργο του Καψάμπελλη. Στο *sreakage* ακούγονται λίγα λόγια για την ιδιαίτερη και σημαντική αρχιτεκτονική του τόπου. Όταν η κάμερα συναντά τον εμβληματικό Πύργο του Καψάμπελλη, ως επίλογος του *video* μπορεί να ειπωθεί, ότι για να απολαύσει και να ενημερωθεί περισσότερο ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί στους χώρους του Κέντρου Ενημέρωσης.

Αυτός ο επίλογος είναι ενδιαφέρων και για μια γενική προβολή, ώστε να προσκαλέσει τους θεατές να έρθουν στην Καστάνιτσα, αλλά και για τους επισκέπτες του χώρου ώστε να διοχετευθούν στα περίχωρα και στην ευρύτερη περιοχή της.

A.2.2 ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

A.2.2.1 ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, οι θεματολογικοί άξονες με τις ενότητές τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Η προσπάθεια ένταξης της μουσειολογικής πρότασης στο χώρο, λόγω της ιδιαιτερότητας των πολλαπλών χρήσεων του, δε μπορεί να επιμείνει σε μια μονοσήμαντη πορεία επισκεπτών. Εξαιτίας του διαθέσιμου αναπτύγματος και της διάταξης των όψεων και ανοιγμάτων της αίθουσας, στη μουσειογραφική μελέτη επιλέχθηκε να ακολουθηθεί η γραμμική ροή του α' και β' θεματολογικού άξονα έως και το τέλος της ενότητας β', (Το Δημοτικό Σχολείο της Καστάνιτσας) και η ενότητα της αρχιτεκτονικής (ενότητα γ'), να λειτουργήσει σχετικά “αυτόνομα”.

Οι επισκέπτες, εισερχόμενοι στο χώρο, είτε από το χώρο υποδοχής, είτε από την εξωτερική πόρτα, συναντούν άμεσα τη νότια πλευρά της αίθουσας. Από εδώ ξεκινά η χωροθέτηση των δυο θεματολογικών αξόνων, οι οποίοι αναπτύσσονται σε σχήμα Γάμμα, καταλαμβάνοντας τη νότια και μεγάλο τμήμα της δυτικής πλευράς. Ένα από τα ανοίγματα της δυτικής όψης κλείνει, ούτως ώστε να δημιουργηθεί χώρος για την κατασκευή προθήκης έκθεσης τεκμηρίων.

Η ενότητα της “Αρχιτεκτονικής”, εκτυλίσσεται απέναντι, κατά μήκος της ανατολικής πλευράς που “βλέπει” στην πλατεία και σε μεγάλο μέρος του οικισμού.

Τα μουσειογραφικά μέσα που χρησιμοποιούνται είναι εκθεματικές πινακίδες και προθήκες. Σε μια θέση, στην ενότητα της τσακωνιάς, γίνεται χρήση ηχητικών μέσων (ακουστικά με αφηγήσεις γερόντων στα τσακωνικά). Εξάλλου, η προβολή που γίνεται στο βόρειο μέρος της αίθουσας, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα όχι μόνο της θεματολογίας του ισογείου, συμπεριλαμβανομένου του Κέντρου Ενημέρωσης, αλλά και του υπογείου με τη μικρή έκθεση.

Οι εκθεματικές πινακίδες αρθρώνονται ως αισθητική και κατασκευαστική συνέχεια: Το γάμμα της γραμμικής συνέχειας έχει συνολικό μήκος 10μ. και η πινακίδα της “Αρχιτεκτονικής” 3.2μ. αντίστοιχα.

Οι προθήκες βρίσκονται κάτω από τις πινακίδες, ούτως ώστε να υπάρχει μουσειολογική συνάφεια κειμένων, εποπτικού υλικού και τεκμηρίων – εκθεμάτων, με παρεμβολή της κατακόρυφης προθήκης για περιεχόμενα μεγαλύτερου όγκου. Τα πρωτότυπα τεκμήρια (σχέδια, φωτογραφίες κλπ.) της ενότητας της αρχιτεκτονικής ενσωματώνονται στην πινακίδα, έχοντας προστατευτικό κάλυμμα από πλεξιγκλάς.

Ως εκ τούτου, οι μουσειογραφικές ενότητες αρθρώνονται ως εξής:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': Η Καστάνιτσα, πορεία στο χρόνο / πινακίδα

Οριζόντια προθήκη: Φωτογραφίες πύργου Καψάμπελη, παλαιύτα, έντυπα, βιβλία, αντίγραφο Χρυσόβουλου, κλπ.

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / πινακίδα

ΕΝΟΤΗΤΑ Α': “ΤΣΑΚΩΝΙΑ”- ο ευρύτερος πολιτισμικός χώρος

Οριζόντια προθήκη: Έντυπα, βιβλία (π.χ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ), γραφική αναπαράσταση του τσακωνικού χορού,

Κατακόρυφη προθήκη: μικρά είδη τσακωνικής ενδυμασίας, μοτίβα υφασμάτων, κοσμήματα

Οπτικοακουστικά μέσα: ηχητικά ντοκουμέντα – αφηγήσεις γερόντων στη τσακωνική διάλεκτο

ΕΝΟΤΗΤΑ Β': Η κοινωνία και οι άνθρωποί της / πινακίδα

Οριζόντια προθήκη: Δημοτολόγια, διαβατήρια, άδειες ασκήσεως επαγγέλματος, πρωτότυπες φωτογραφίες προσώπων, Αλφαβητάρια, καταστάσεις μαθητών, ενδεικτικά, τετράδια, πένες, μαθητικά βιβλία κλπ.

Κατακόρυφη προθήκη: προσωπικά μικροαντικείμενα (ρολόγια, καπέλα κλπ.), μουσικά όργανα, μικρά εκκλησιαστικά αντικείμενα, οικιακά μικροαντικείμενα κλπ.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ': ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ / πινακίδα

Ενσωματωμένα στην πινακίδα: Τοπογραφικά, Πρωτότυπα σχέδια, φωτογραφίες σπιτιών κλπ.

A.2.2.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

(αποτυπώνονται στα σχέδια κατόψεων και όψεων της αίθουσας της Μελέτης Έργου)

1. Οι τέσσερις εκθεματικές πινακίδες αποτελούνται από περιμετρικό τελάρο πλάτους 12εκ., χρώματος γκρι, κατασκευασμένου με φάλτσο 45μοιρών από μελαμίνη 16χιλ., η οποία στερεώνεται σε mdf 16χιλ., με καβίλιες. Το mdf στερεώνεται με φρεζάτες βίδες στον τοίχο και επάνω σε αυτό κολλιέται το κάπα-φιξ με την εκτύπωση. Οι διαστάσεις των τελάρων είναι οι εξής: 5.3μ.Χ1.9μ., 3.35μ.Χ1.9μ., 3.3μ.Χ1.9μ., 0.6μ.Χ1.9μ.
2. Για την παρουσίαση εγγράφων, εντύπων και άλλων εκθεμάτων κατασκευάζονται τρεις οριζόντιες προθήκες διαστάσεων 2μ.Χ0.35μ.βάθοςΧ0.10μ.ύψος οι οποίες βιδώνονται με την πλάτη στον τοίχο με φρεζάτες βίδες σε ύψος 75εκ. περίπου από το δάπεδο. Κατασκευάζονται από mdf 16χιλ. λακαρισμένο σκούρο μολυβί. Τα κρύσταλλα είναι πάχους 5χιλ.

Ενσωματωμένο στη δεύτερη οριζόντια προθήκη θα υπάρχει cd player φορητό με αφηγήσεις γερόντων. Λειτουργεί επαναληπτικά και ο επισκέπτης ακούει με φορητά ακουστικά που και αυτά είναι στερεωμένα στην προθήκη. (cd player και ακουστικά θα παράδοθούν από την Αναθέτουσα Αρχή).
3. Ένα από τα παράθυρα της αίθουσας κλείνει για λόγους εξοικονόμησης χώρου. Μπροστά από αυτό τοποθετείται προθήκη με κρύσταλλο (στην πρόσοψη πάχους 5χιλ. και στα ράφια πάχους 8χιλ.). Η προθήκη κατασκευάζεται από μελαμίνη γκρι.

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

Όλες οι εκτυπώσεις των εκθεματικών επιφανειών είναι σε βινύλιο άριστης ποιότητας (οκταχρωμία μουσειακού τύπου με αντοχή στο χρόνο, στις φθορές και στις καιρικές συνθήκες) που επικολλάται σε κάπα - φιξ πάχους 1εκ. Συνολική επιφάνεια=20τ.μ.

A.2.3. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ

Η χωροθέτηση των πινακίδων και προθηκών περιμετρικά της αίθουσας, κατά μήκος της νότιας, δυτικής πλευράς, και απέναντι της ανατολικής, καθορίζει τη θέση της δημιουργίας μικρής, υπερυψωμένης εξέδρας ομιλητών προς τη βόρεια όψη του χώρου. Σωστή είναι η επιλογή της παραπάνω θέσης, ούτως ώστε ο εισερχόμενος να βλέπει κατευθείαν τους ομιλητές ή την προβολή.

A.2.3.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

(αποτυπώνονται στα σχέδια κατόψεων και όψεων της αίθουσας της Μελέτης Έργου)

1. Στη βόρεια πλευρά της αίθουσας και στο κέντρο της, κατασκευάζεται υπερυψωμένη εξέδρα με σκάλα συνολικού μήκους 4.35μ., πλάτους 1.35μ. και ύψους 50εκ. Αποτελείται από mdf 19χιλ. βιδωμένο σε σκελετό από ασπρόξυλο και κόντρες mdf. Η εξέδρα βάφεται σε χρώμα γκρι ανοιχτό με χρώματα λαδομπογιάς νερού (ρεπουλίνη) σε τρία χέρια.
2. Με σκοπό την ευελιξία των χρήσεων της αίθουσας (π.χ. για μικρές περιοδικές εκθέσεις κλπ.) κατασκευάζονται οκτώ ταμπλώ τα οποία έχουν τη δυνατότητα εύκολης μετακίνησης με ρόδες. Στην κανονική τους θέση, αυτά μαζεύονται δεξιά και αριστερά της εξέδρας και οι διαστάσεις τους είναι 1μ.Χ2μ.Χ0.2μ. Κατασκευάζονται από mdf 16χιλ. με οριζόντιες κόντρες επίσης από mdf 16χιλ. Βάφονται με λαδομπογιά νερού λευκά.

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ - ΦΩΤΙΣΜΟΣ

1. Οι ράγες φωτισμού αναρτώνται από την οροφή σε απόσταση 40εκ. σε σχήμα Πι. Τα μακρὰ σκέλη έχουν μήκος 4μ. και το παράλληλο με τη νότια πλευρά έχει μήκος τρία μέτρα. Οι ράγες θα είναι με εγκοπή στο κάτω μέρος ώστε να κουμπώνουν τα φωτιστικά (ράγες τριών κυκλωμάτων, χρώματος γκρι).
2. Επάνω στις ράγες τοποθετούνται προβολείς από χυτοπρεσσαριστό αλουμίνιο με adaptor για τοποθέτηση σε ράγα, διαστάσεων 180X208mm ηλεκτροστατικής βαφής με στηρίγματα από θερμοπλαστικό υλικό. Θα φέρουν συμμετρικό κάτοπτρο καθαρού αλουμινίου, πυρίμαχο γυαλί προστασίας και πτερύγια ρύθμισης της δέσμης σε 4 άξονες, κατάλληλα για ένα λαμπτήρα (150W & 300W). Τοποθετούνται οκτώ τεμάχια διάσπαρτα.
3. Επίσης επάνω στις ράγες συνδέονται φωτιστικά σποτ προβολείς για τοποθέτηση σε ράγα, κυλινδρικής μορφής, χρώματος γκρι, κατάλληλα για ένα λαμπτήρα 75W.
4. Στο κέντρο της οροφής αναρτάται φωτιστικό μπάλα από οπαλίνα 75W.
5. Στην οροφή της προθήκης μπροστά από το παράθυρο τοποθετούνται 3 προβολάκια ιωδίνης 12v.
6. Οι συνδέσεις των ραγών γίνονται με καλώδια σπιράλ και κανάλια λευκά από τις θέσεις που σήμερα βρίσκονται οι επιτοίχιες απλίκες.

A.2.3.2 ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΙΣΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ	
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
Γραφιστική επεξεργασία	
1. Ψηφιοποίηση αρχειακού υλικού	150 τεμ.
2. Αρχαιοθέτηση	150 τεμ.
3. Φιλοτέχνηση εκθεματικών πινακίδων	3 τεμ. (20M ²)
Ξυλουργικά	
1. Πλαίσια εκθεματικών ενοτήτων	4 τεμ.
2. Οριζόντιες προθήκες	3 τεμ.
3. Κατακόρυφη προθήκη	1 τεμ.
4. Εξέδρα ομιλητών και σκάλα	1 τεμ.
5. Μετακινούμενα ταμπλώ	8 τεμ.
Εκτυπώσεις	
1. Εκτύπωση βινυλίου σε καπα φιξ	20 τεμ.
Φωτισμός / Ηλεκτρολογικά	
1. Ράγες οροφής	11 μ.μήκους
2. Προβολείς με πτερύγια	8 τεμ.
3. Προβολείς δέσμης	8 τεμ.
4. Κεντρικό φωτιστικό	1 τεμ.
5. Spots ιωδίνης	3 τεμ.
6. Καλωδιώσεις, Εργασία	αποκοπή

Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται εργατικά, μεταφορικά και επιμέλεια στησίματος εκθεμάτων.

B. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΈΚΘΕΣΗ

B.1 ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

B.1.1 ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η θεματολογία της μικρής έκθεσης του υπογείου στο κτήριο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, εντάσσεται μέσα στα πλαίσια της κεντρικής ιδέας, αυτής της σοφίας διαχείρισης των φυσικών πόρων από τους κατοίκους της ορεινής αυτής περιοχής που διέπει όλες τις εκθέσεις που φιλοξενούνται στους χώρους του.

Τα βασικά επαγγέλματα και οι ασχολίες των κατοίκων της Καστάνιτσας μέσα από ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία στοιχειοθετούν τη βασική και ενίοτε κοπιαστική, συνδιαλλαγή των ανθρώπων με τη φύση, πηγή επιβίωσης για τους κατοίκους των ορεινών χωριών στο παρελθόν. Η παρουσίαση, μέσα από αυτήν τη σκοπιά των παραδοσιακών επαγγελμάτων του “καμινιάρη”, του υλοτόμου, του αγωγιάτη, της εκμετάλλευσης του καστανόδασους, που ήταν χαρακτηριστικά και πολυπληθέστατα αναλογικά στον οικισμό της Καστάνιτσας, αλλά και της γεωργίας της κτηνοτροφίας και των καθημερινών “οικιακών ασχολιών”, αποτελεί το βασικό σενάριο της μουσειολογικής πρότασης αυτής της μικρής έκθεσης.

A' ΑΞΟΝΑΣ: ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΑ

Η προφορική παράδοση και η ύπαρξη ασβέστη σε παραδοσιακά κτήρια του χωριού βεβαιώνουν ότι η γνώση και η χρήση του ασβέστη στην Καστάνιτσα είναι παλιά, ενώ η επαγγελματική απασχόληση των Καστανιτσιωτών με την ασβεστοποιία αρχίζει τουλάχιστον από τον 17^ο αιώνα.

Στον άξονα αυτόν θα παρουσιασθούν οι παρακάτω ενότητες:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η χρησιμότητα του ασβεστοκάμινου στο παρελθόν
2. Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου (μόνιμα και πρόχειρα ασβεστοκάμινα, το κάψιμο του καμινιού)
3. Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας (συνεταιρισμοί, μετακινήσεις, τα καμίνια γύρω από το χωριό –αριθμός, οικογένειες, ακμή, αφανισμός-αίτια)

B' ΑΞΟΝΑΣ: ΥΛΟΤΟΜΙΑ

Η υλοτομία είναι παλιά ασχολία των κατοίκων στα χωριά του Πάρνωνα. Ειδικά στην Καστάνιτσα, η συστηματική εκμετάλλευση του δάσους του χωριού, με πεύκα και έλατα, έκτασης 21.500 περίπου στρεμμάτων, άρχισε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η σοφία υλοτόμησης και διαχείρισης των δασών κατά το παρελθόν
2. Ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία (τρόπος εργασίας, εποχικότητα, επιλογή δέντρων)
3. Προϊόντα υλοτομίας
4. Τα εργαλεία των υλοτόμων

Γ' ΑΞΟΝΑΣ: ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η Καστάνιτσα ήταν αυτάρκης σε διατροφικά προϊόντα από τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

1. Καλλιεργούμενα είδη, παραδοσιακοί τρόποι καλλιέργειας

2. Κτηνοτροφία, (κοπάδια, είδος), παρασκευή τυροκομικών και άλλων προϊόντων

Δ' ΑΞΟΝΑΣ: "ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ"

Οι αγωγιάτες της Καστάνιτσας εκτελούσαν επί δεκαετίες όλες τις μεταφορές της ορεινής κοινότητας, ανθρώπων, προϊόντων και εμπορευμάτων ως τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Οι μετακινήσεις στο παρελθόν
2. Ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία (προϊόντα μεταφοράς, караβάνια, χάνια μονοπάτια, αμοιβές)
3. Ο αρκαδικός όνος και ημίονος
4. Η αρματωσιά του υποζυγίου
5. Το σαμάρι
6. Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνιτσας (Μονοπάτια, Χάνια, στάσεις, οικογένειες, εμπορεύματα)

Ε' ΑΞΟΝΑΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

Ο θεματολογικός άξονας αναφέρεται στο νοικοκυριό και στο ρόλο της Καστανισιώτισσας στην τοπική κοινωνία.

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤ': Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΥ

1. Το καστανόδασος της Καστάνιτσας (ποικιλία, έκταση, ετήσια σοδειά)
2. Η συγκομιδή κατά το παρελθόν
3. Παραδοσιακές χρήσεις του κάστανου
4. Τα κάστανα στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, οι προτεινόμενες μουσειολογικές ενότητες της αίθουσας του υπογείου με τα απαραίτητα εκθέματα και υλικά τεκμηρίωσης, έχουν ως εξής:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΑ

1. Η καμένη πέτρα σταθμός στον πολιτισμό
2. Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου
3. Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας

Προτεινόμενα εκθέματα: Αναπαράσταση ασβεστοκάμινου, πρωτότυπες φωτογραφίες καμινιαραίων, εργαλεία

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΥΛΟΤΟΜΙΑ

1. Υλοτομώντας στο δάσος
2. Από το τσεκούρι στο υδροπρίονο
3. Τα προϊόντα της υλοτομίας

4. Τα εργαλεία των υλοτόμων

Προτεινόμενα εκθέματα: πριόνια (κόφτρες, αμπαροπρίονο/καταρράκτης, χειροπρίονα), τσεκούρια (γενικής χρήσεις, υλοτομικά, λιάτες /μεγάλες, μικρές), σφήνες, βαριές, σπάγκους, χρώμα ή κοκκινόχρωμα, κλπ., αναπαράσταση βοηθητικών κατασκευών(ξυλογαϊδάρα, τεζάκι)

Γ' ΑΞΟΝΑΣ: "Το ψωμί και το τυρί της χρονιάς"

Προτεινόμενα εκθέματα: δρεπάνια, τσάπα, φτυάρι, αξίνες, τσατάλα, κασμά, ζυγός (χωράει 1 τεμάχιο), σβάρνα, δικράνι, κόσκινο, "γιουβάρλα" χειρόμυλος?, φυτευτήρι, ποτιστήρι, κλπ.

Δ' ΑΞΟΝΑΣ: "ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ"

1. Οι χερσαίες μεταφορές στο παρελθόν
2. "Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη"
3. Αρκαδικός όνος και ημίονος
4. Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνισσας
5. Η αρματωσιά του υποζυγίου
6. « Θέλει μυαλό και γνώση να φτιάχνεις του σαμαριού τη στρώση»

Προτεινόμενα εκθέματα: κολάνια, μπαλτούμια, ίγκλες, τριχιές, χάμουρα-λαιμαριά, σαμαράκι, κεφαλούκα, πισινέλλα-καπίστρια, χαλινά, μουλαροκούδουνα, πιστιά, περιλαίμια, υποσάγματα, αναβολείς, καπίστρια, μαστίγια, τρουβάδες, κοφίνια στομίδες, αναβολείς, ξυστριά, καρφιά αλόγων, γκλίτσες σαμάρι κλπ.).

Ε' ΑΞΟΝΑΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

1. Το νοικοκυριό και ο ρόλος της Καστανισσιώτισσας

Προτεινόμενα εκθέματα: σκεύη ζυμώματος (σκαφίδι, πλαστήρι), ταψιά, καζάνια, τεντζερέδες, τηγάνια, μύλοι καφέ, "βτσέλλες" σκαφίδια, κόπανοι, κούνια μωρού?, παιδικά παιχνίδια, υφαντά, φορεσιές, σκεύη υφαντικής κλπ.

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤ': Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΥ

1. Το καστανόδασος της Καστάνισσας
2. Η συγκομιδή κατά το παρελθόν
3. «Τα κάστανα αποτελούν την κυρίαν τροφήν των αγροτών»
4. Το κάστανο στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική

Προτεινόμενα εκθέματα: φυλλάδια που έχουν τοπικές συνταγές με κάστανο

Β.1.2 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ-ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ, ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΥ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

Κείμενο: Χρίστος Ζαφείρης

ΣΤΟ ΙΣΟΓΕΙΟ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΓΕΙΟΥ:

Παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων της Καστάνιτσας /90 λέξεις

Υλοτόμοι – Καμινιαραίοι (Ασβεστοποιοί) - Αγωγιάτες

Μια απομονωμένη και απομακρυσμένη από μεγάλα αστικά κέντρα κοινωνία, όπως η ορεινή Καστάνιτσα, εξαιτίας του δύσβατου εδάφους και της έλλειψης δρόμων, ανέπτυξε όλες τις υποδομές της προβιομηχανικής οικονομίας, την παραδοσιακή οικοτεχνία, την εκμετάλλευση του αυτοφυούς καστανόδασους και τα επαγγέλματα που την έκαναν αυτόνομη, με τα δεδομένα της εποχής.

Τρία όμως επαγγέλματα αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα στην Καστάνιτσα, του *ασβεστοποιού (καμινιαραίου)*, του *υλοτόμου* και του *αγωγιάτη*, που ήταν συνυφασμένα με την τοπική γεωφυσική και κοινωνική ιδιομορφία. Η έκθεση του υπογείου αναφέρεται σ' αυτές τις βασικές παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων της.

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΑ

Α.1 Η καμένη πέτρα σταθμός στον πολιτισμό (120 λέξεις max) /125 λέξεις

Το **ασβεστοκάμινο**, μια παραδοσιακή πέτρινη κυψελόμορφη κατασκευή, έβγαζε τον ασβέστη, το βασικό συνδετικό δομικό και στεγανωτικό υλικό, απαραίτητο στην κατασκευή οικοδομών, κάστρων, υδραγωγείων, δεξαμενών κλπ. Ο ασβέστης προέκυπτε με το ψήσιμο μέσα σ' αυτό ασβεστολιθικών πετρών σε υψηλή θερμοκρασία. Σε θερμοκρασία 1000° C αποβάλλεται το διοξείδιο του άνθρακα και απομένει το οξείδιο του ασβεστίου, η ασβεστόπετρα. Η ασβεστοποιημένη πέτρα έπρεπε να σβήσει σε νερό για να προκύψει ο ασβεστοπολτός που χρησιμοποιείται σε διάφορες εφαρμογές.

Το *ασβεστοκονίαμα*, μίγμα ασβεστοπολτού και ποταμίσιας άμμου, χρησιμοποιούνταν για το χτίσιμο ή το σοβάτισμα. Επίσης από την αρχαιότητα ως τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνταν το *κορασάνι*, μίγμα ασβεστοπολτού με τριμμένο κεραμίδι ή ηφαιστειακό πέτρωμα, για τη στεγανοποίηση δεξαμενών. Επίσης ο ασβέστης χρησιμοποιείται για το άσπρισμα τοίχων, την απολύμανση χώρων, δέντρων κ.α.

Α.2 Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου (600 λέξεις max) /520 λέξεις

Το **ασβεστοκάμινο χτιζόταν** σε ομαλές πλαγιές, κοντά σε πετρότοπο και δίπλα σε δάσος ή θάμνους για την εξασφάλιση καύσιμης ύλης.

Αρχικά οι παραδοσιακοί ασβεστοποιοί, οι *καμινιαραίοι*, άνοιγαν μια γούβα, ένα στρογγυλό λάκκο μέσα στο χώμα, βάθους 1,5-2 μέτρων. Οι διαστάσεις του ποίκιλλαν ανάλογα με την προσδοκώμενη παραγωγή ασβέστη. Συνήθως ένα ασβεστοκάμινο είχε στη βάση καθαρή διάμετρο 4 μ. περίπου, 4 μ. ύψος. Οι παλιοί ασβεστάδες μετρούσαν τον όγκο ενός καμινιού με καντάρια. Το μικρότερο καμίνι άρχιζε από 500 και έφτανε έως και τα 1500 καντάρια (ένα καντάρι ισοδυναμούσε με 44 οκάδες και μια οκά με 1282 γραμμάρια).

Τα **μόνιμα ασβεστοκάμινα** είχαν ένα κυκλικό τοίχο με χοντρές πέτρες και λάσπη από χώμα που το σοβάτιζαν με χοντρό στρώμα από λάσπη για μεγαλύτερη θερμομόνωση. Περιμετρικά στη βάση του έχτιζαν ένα πεζούλι ύψους μισού μέτρου και πλάτους 20-30 εκατ. που το λέγανε *σέτα*.

Πάνω από τη σέτα έχτιζαν περιμετρικά τις πέτρες που προορίζονταν για την ασβεστοποίηση, δημιουργώντας με το πέτρινο φορτίο έναν ημισφαιρικό θόλο. Την τρύπα του θόλου την έκλειναν με μια μεγάλη πέτρα σε μορφή σφήνας, τον *παπά*. Το χτίσιμο γινόταν με επιδεξιότητα, κάνοντας με μεγάλες πέτρες διάφορα σχήματα για να διασφαλίζουν τη στατικότητα του καμινιού και την ελεύθερη διακίνηση της πυράς. Άφηναν μόνο μια μικρή είσοδο στην πρόσοψη του καμινιού για τη ρίψη της καύσιμης ύλης στο εσωτερικό του.

Στα **πρόχειρα ασβεστοκάμινα** το χτίσιμο του καμινιού γινόταν απευθείας πάνω στο χώμα. Στην κορυφή του πάνω από το χώμα έχτιζαν ένα παχύ κυκλικό τοίχο που συγκρατούσε τις πέτρες, οι οποίες ήταν για ασβεστοποίηση και σχημάτιζαν τρούλο.

Η ύπαρξη τόσων καμινιών μέσα στο δάσος ενείχε κίνδυνο πυρκαγιάς, αλλά ποτέ δεν σημειώθηκε φωτιά εξαιτίας τους, γιατί οι καμινιαραίοι λάβαιναν σοβαρά μέτρα ασφαλείας και πρόσεχαν ως «κόρη οφθαλμού» το δάσος. Παράλληλα, με τη συστηματική συγκέντρωση καύσιμης ύλης καθάριζαν το δάσος και συνέβαλαν έτσι στην προστασία του.

Το **κάψιμο του καμινιού** γινόταν με θάμνους, κλαριά και ξύλα που έκοβαν και μάζευαν στο δάσος και τα εναπόθεταν κοντά στο καμίνι. Για το κάψιμο του καμινιού χρειάζονταν 4-5 μερόνυχτα με σταθερή φωτιά που έφτανε στους 1000° C, θερμικό όριο που προκαλεί την ασβεστοποίηση της πέτρας. Για την διατήρηση της έντονης φωτιάς καθόλη τη διάρκεια του ψησίματος χρειαζόταν ένα ζευγάρι εργατών που εναλλασσόταν συχνά λόγω των μεγάλων θερμοκρασιών: ο *τροφοδότης*, που έφερνε κοντά στο στόμιο τα κλαδιά, και ο *ταϊστής* που τα έριχνε με μεγάλες ξύλινες διχάλες μέσα στο καιόμενο καμίνι.

Όταν συμπληρώνονταν 80 ώρες περίπου κάψιμο, οι πέτρες άρχιζαν να συρρικνώνονται και να καλύπτουν τα κενά του χτισίματος και ο τρούλος του καμινιού να βαθουλώνει. Μόλις το καμίνι έβγαζε γαλάζια φλόγα και οι πέτρες γίνονταν σχεδόν ένα σώμα και έπαιρναν ροδόλευκο χρώμα, ήταν ένδειξη ότι η διαδικασία είχε ολοκληρωθεί. Έμεινε δηλαδή από την καύση μόνο το οξείδιο του ασβεστίου, δηλαδή ο άσβηστος ασβέστης. Τότε έκλειναν και το στόμιο για λίγες ώρες και άρχιζαν προσεκτικά το *ξεκαμίνιασμα* που κρατούσε λίγες μέρες. Τις ασβεστοποιημένες πέτρες τις τοποθετούσαν σε σακιά ή κοφίνια και τις διατηρούσαν για μικρό χρονικό διάστημα σε στεγανούς χώρους μακριά από το νερό και την υγρασία. Στη συνέχεια ο στερεός ασβέστης φορτώνονταν σε μουλάρια και οι αγωγιάτες τον μετέφεραν στα κέντρα αγοράς.

A.3 Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας (1000 λέξεις max)

Η προφορική παράδοση και η ύπαρξη ασβέστη σε παραδοσιακά κτήρια του χωριού βεβαιώνουν ότι η γνώση και η χρήση του ασβέστη στην Καστάνιτσα είναι παλιά, ενώ η επαγγελματική απασχόληση των Καστανιτσιωτών με την ασβεστοποιία αρχίζει τουλάχιστον από τον 17^ο αιώνα. Είναι γνωστό ότι ως το 1940 περισσότεροι από τους μισούς κατοίκους του χωριού ασχολούνταν με τα ασβεστοκάμινα. Σε εκλογικούς καταλόγους των ετών 1914-1927 καταγράφονται 160 Καστανιτσιώτες με το επάγγελμα του ασβεστοποιού. Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι η Καστάνιτσα ήταν το μοναδικό ασβεστοχώρι του Πάρωννα.

Η παλιότερη γραπτή μαρτυρία αναφοράς στους καμινιαραίους-ασβεστοποιούς της Καστάνιτσας και στο *χορήγι* (παλιό όνομα του ασβέστη) χρονολογείται στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης:

Οι υπογεγραμμένοι Καμινιαραίοι φανερώνουν ότι δια εβδομήντα δύο (N:72) καντάρια χορίγι οπού εφέραμε του Κυρίου Γεωργίου Χ΄΄ συμφωνημένον προς παράδες εξήντα (:60) το καντάρι επληρωθήκαμεν εκατόν οχτώ (N:108) και εις ένδειξιν υποφαινόμεθα.

Νάπλιον 1824 την 2 Μαρτίου

δια τον γιοργι Καστανιτζιότη και λοιπούς συντρόφους μιν εξέβρομε γράμματα ηπογράφω αναγνωστis Φιλιπου και μαρτιρο.

Οι **καμινιαραίοι (ασβεστοποιοί)** οργανώνονταν συνεταιρικά σε μπουλούκια 5-10 ατόμων που είχαν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις, με αρχηγό τον οργανωτή της ομάδας. Βασικό κριτήριο, πέρα από την ειδικευση, ήταν οι σύντροφοι - συνεταίροι να έχουν μεταφορικό μέσο (μουλάρι) για τη μεταφορά της οικοσκευής, ξύλων

και των προϊόντων για πώληση. Οι σύντροφοι μοιράζονταν τα κέρδη μετά την εκκαθάριση των εξόδων. Τα μπουλούκια κατέβαιναν το φθινόπωρο, μετά τη συγκομιδή της σοδειάς (κάστανου κλπ.), για ένα τετράμηνο στα καμποχώρια της Πελοποννήσου, κοντά σε μεγάλα καταναλωτικά κέντρα, όπου έκαιγαν ασβεστοκάμινα. Γύρω στα 1900 Καστανισιώτες καμινιαραίοι έφταναν ως την Αττική. Ένα από τα ασβεστοκάμινα που εκμεταλλεύονταν Καστανισιώτες, σώζεται σε ερειπιώδη κατάσταση στη θέση "Κορακαίικα" κοντά στα Δερβενάκια (Οδυσ. Κουμαδουράκης, *Στα χνάρια του χθες*, Άργος 2010).

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΥΛΟΤΟΜΙΑ

B.1 Υλοτομώντας στο δάσος (120 λέξεις max) /135 λέξεις

Το δάσος είναι κατά παράδοση πηγή επιβίωσης για τους κατοίκους των ορεινών χωριών. Από αυτό έπαιρναν τη χρήσιμη ξυλεία για την κατασκευή των σπιτιών και των αγροκτηνοτροφικών καταλυμάτων και το δάσος τους έδινε αποκλειστικά την καύσιμη ύλη για τις παγωμένες νύχτες του χειμώνα. Αν τύχαινε να υπάρχουν και παραγωγικά δέντρα (καστανιές, καρυδιές, βαλανιδιές κλπ.) μάζευαν επιμελημένα τον καρπό τους για τη διατροφή των ανθρώπων και των ζώων. Το δάσος έσωσε πολλά ορεινά χωριά σε δύσκολες εμπόλεμες εποχές. Ειδικά η Καστάνιτσα είναι ευεργετημένη διαχρονικά από την παρουσία του πλούσιου δάσους του Πάρνωνα (καστανόδεντρα, ελατοδάση και πευκοδάση).

Για όλους αυτούς τους λόγους, ο παλιό κάτοικοι ζούσαν αρμονικά με το δάσος και το αντιμετώπιζαν με σεβασμό, καθώς τα αγαθά του προοριζονταν για να καλύψουν τις βιοτικές ανάγκες τους. Όταν άρχισε να εμπορεύεται την ξυλεία, άλλαξαν και οι συνθήκες διαχείρισής του.

B.2 Από το τσεκούρι στο υδροπρίονο (400 λέξεις max) / 370 λέξεις

Η υλοτομία είναι παλιά ασχολία των κατοίκων στα χωριά του Πάρνωνα. Ειδικά στην Καστάνιτσα, η συστηματική εκμετάλλευση του δάσους του χωριού, με πεύκα και έλατα, έκτασης 21.500 περίπου στρεμμάτων, άρχισε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Οι υλοτόμοι δούλευαν στα δάση κατά ομάδες ή ανά δύο χρησιμοποιώντας τα παραδοσιακά μεταλλικά εργαλεία (πριόνια, τσεκούρια κλπ.) και τα ζώα τους ως μεταφορικά μέσα. Επέλεγαν πρώτα τη δασική περιοχή που θα υλοτομούσαν και στη συνέχεια διάλεγαν τα δέντρα από τα οποία θα έβγαζαν τη χρήσιμη ξυλεία. Στα παλιότερα χρόνια, όταν δεν λειτουργούσε η δασική υπηρεσία που προσημείωνε τα προς υλοτόμηση δέντρα, οι επιλογές γίνονταν με κριτήριο την αειφορία του δάσους, τη συνέχιση της ζωής του. Τα δέντρα που υλοτομούσαν ήταν κυρίως τα έλατα και η μαύρη πεύκη.

Μετά την κοπή των δέντρων και την πτώση τους στο έδαφος γινόταν το *ξεκλάρισμα* και στη συνέχεια έκοβαν το δέντρο σε κομμάτια με τις *κόφτρες* (δες εργαλεία). Τους κορμούς τους έκοβαν σε διάφορα μεγέθη από δύο ως και πέντε μέτρα, ανάλογα με τη χρήση και τη ζήτηση των αγοραστών. Ακολουθούσε η αποφλοιώση των κορμών με τις *λιάτες* (ειδικά τσεκούρια). Σειρά είχε το σχίσιμο των κορμών στην *πριονίστρα* με τα ειδικά πριόνια, τους *καταρράκτες*.

Η μεταφορά των κορμών από το δάσος σε σημεία συγκέντρωσης γίνονταν με φυσική ολισθήση ή με σύρσιμο με τα ζώα, ενώ η μαζική μεταφορά των κορμών στο υδροπρίονο γινόταν με *ξυλόδρομους* που επιστρώνονταν με λεπτούς κορμούς πεύκων. Τους κορμούς κυλούσαν πάνω στον ξυλόδρομο με τη βοήθεια τσεκουριών.

Μεγάλη ώθηση στη συστηματική υλοτομία του Πάρνωνα έδωσε το **υδροπρίονο**. Το πρώτο υδροπρίονο εγκαταστάθηκε το 1898 στη Βαμβακού και δυο χρόνια αργότερα, το 1900, στην Καστάνιτσα από τον Ιωάννη Μπαρδή που λειτούργησε αρκετά χρόνια. Υδροπρίονα λειτουργούσαν στα δάση του χωριού ως το 1947.

Το **υδροπρίονο** ήταν ένα απλό εργοστάσιο ξυλείας, «χτισμένο» εξολοκλήρου σχεδόν με κορμούς δέντρων, και λειτουργούσε με υδατόπτωση. Το νερό έδινε περιστροφική κίνηση στη φτερωτή που κινούσε ένα σιδερένιο στροφαλοφόρο άξονα. Πάνω στον άξονα ήταν προσδεμένο ένα ξύλινο πλαίσιο με το μεγάλο πριόνι, τον **καταρράκτη**. Με την παλινδρομική κίνηση του άξονα ο καταρράκτης ανεβοκατέβαινε με ταχύτητα και έσκιζε το ξύλο. Για την προώθηση του ξύλου στο πριόνι και το κόψιμό του σε διάφορα μεγέθη λειτουργούσε παράλληλος ξύλινος μηχανισμός που κινούνταν με το ίδιο μηχανικό σύστημα.

B.3 Τα προϊόντα της υλοτομίας (150 λέξεις max) /100 λέξεις

Η υλοτόμηση του δάσους έδινε χονδρικά τρία είδη ξυλείας: τα **χρήσιμα ξύλα**, για το χτίσιμο σπιτιών και άλλες κατασκευές, τα **καυσόξυλα** και τη **μικροξυλεία**, για την κατασκευή εργαλείων (στυλιάρια, αλέτρια κλπ) και ξυλόγλυπτων.

Στα **χρήσιμα ξύλα** περιλαμβάνονται: α. **στρόγγυλη ξυλεία**: ξεφλουδισμένοι ακέραιοι κορμοί που χρησιμοποιούνταν για πατώματα και οροφές σπιτιών.

β. **Πελεκητή ξυλεία**: πελεκητά ξύλα χρήσιμα για οικοδομικές και άλλες ξυλουργικές εργασίες.

γ. **Πριστή ξυλεία**: σανίδια και καδρόνια διαφόρων μεγεθών που διαμορφώνονταν με τη χρήση πριονιού. Η πριστή ξυλεία είχε πολλά είδη και πολλές εφαρμογές στην οικοδομική και την οικοτεχνία.

δ. **Σχιστή ξυλεία**: ξύλα διαφόρων μεγεθών για φράχτες και άλλες εργασίες.

B.4 Τα εργαλεία των υλοτόμων (120 λέξεις max) /190 λέξεις

Οι υλοτόμοι χρησιμοποιούσαν αρκετά μεταλλικά εργαλεία στη δουλειά τους, κυρίως πριόνια και τσεκούρια σε διάφορες μορφές, ανάλογα με τη χρήση τους.

Πριόνια

α. **Κόφτρα**: Μεγάλο πριόνι με δύο χειρολαβές που το χειρίζονταν δύο άτομα και χρησιμοποιούνταν για την κοπή των δέντρων και τον τεμαχισμό των κορμών τους.

β. **Καταρράκτης ή αμπαροπρίονο**: Μεγάλο πριόνι με ξύλινο πλαίσιο για το σχίσιμο των κορμών και την παραγωγή της πριστής ξυλείας διαφόρων μεγεθών (σανίδες, καδρόνια κλπ.).

γ. **Χειροπρίονο**: Για το κόψιμο λεπτών ξύλων.

Τσεκούρια

α. **Τσεκούρι γενικής χρήσης** (σφυροπέλεκυς), σε διάφορα μεγέθη με λεπίδα και πλατιά σφύρα.

β. **Λιάτα**: υλοτομικό τσεκούρι για το ξεφλούδισμα και τη λείανση των κορμών με πλατιά κοφτερή λεπίδα.

γ. **Τσεκουράκι - λιατάκι**: για ξεκλάρισμα και άλλες ειδικές δουλειές.

Βοηθητικά σύνεργα

α. **σφήνες** (σιδηρόσφηνες, ξυλόσφηνες), για την παραγωγή σχιστής ξυλείας.

β. **ξυλογαϊδάρα**: φορητή ξυλοκατασκευή για τον τεμαχισμό των καυσόξυλων.

γ. *Πριονίστρα* (τεζάκι): πρόχειρη σκαλωσιά για την τοποθέτηση του κορμού που επεξεργάζονταν. Χρησίμευε ως βάση κυρίως για την παραγωγή πριστής ξυλεία με τον καταρράκτη.

Οι υλοτόμοι είχαν ακόμη διάφορα βοηθητικά όργανα για τη δουλειά τους, όπως το ζύγι για τη χάραξη γραμμών, τις λίμες για το τρόχισμα, τον *τσαπραζολόγο* για τη ρύθμιση του ανοίγματος των δοντιών στα πριόνια, *σπάγκους*, *χρώματα* για τη σήμανση των κορμών που πριονίζονταν κ.α.

Γ' ΑΞΟΝΑΣ: "ΑΛΛΕΣ ΑΣΧΟΛΙΕΣ" - (Γεωργία-κτηνοτροφία)

Γ.1 Τα ψωμί και το τυρί της χρονιάς (650 λέξεις max)

Η Καστάνιτσα ήταν αυτόνομη σε διατροφικά προϊόντα από τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Στα λίγα ορεινά χωράφια καλλιεργούνταν σίκαλη, σιτάρι σκληρό (μαυραγάκι) και κριθάρι. Η σοδειά που παράγονταν με τον κοινό παραδοσιακό τρόπο (θήρισμα με δρεπάνι, αλώνισμα με ζώα κλπ.) αλέθονταν στους τέσσερις νερόμυλους του χωριού. Σε χωράφια με σχετική υγρασία έσπερναν καλαμπόκι. Οι κάτοικοι καλλιεργούσαν ακόμη πατάτες, φακές, ρεβίθια, μπιζέλια. Σε ποτιστικά (αρδευόμενα) περιβόλια έσπερναν φασόλια διαφόρων ειδών, ντομάτες κολοκύθες και διάφορα λαχανικά (σέσκουλα, λάχανα, σπανάκι κλπ). Παλιότερα (19^{ος} αιώνας- αρχές 20^{ου}) καλλιεργούσαν και αμπέλια που αριθμούσαν αρκετές εκατοντάδες στρέμματα και έβγαζαν καλό κρασί που το πουλούσαν κιάλας. Από το μούστο και τα πολλά καρύδια της περιοχής έκαναν τα *τζουτζούκια* (σουτζούκια). Τα σουτζούκια τα έφτιαχναν με μεγάλα κομμάτια καρυδόψυχα περασμένα σε κλωστή και βουτηγμένα σε ζεστή μουσταλευριά.

Προπολεμικά υπήρχαν στην Καστάνιτσα αρκετά κοπάδια με γιδοπρόβατα, που περιορίστηκαν τα τελευταία χρόνια, κυρίως εξαιτίας των συνεχών αναδασώσεων. Για την κάλυψη των αναγκών όμως σε γάλα και τυρί κάθε οικογένεια της Καστάνιτσας διατηρούσε 2-10 κατσίκες ή προβατίνες, τα *μανάρια*, στο σπίτι. Τα σπιτίσια γιδοπρόβατα συγκέντρωνε κάθε πρωί σε κοινό κοπάδι και τα πήγαινε για βοσκή έξω από το χωριό ειδικός βοσκός, ο *μαναρτζής*.

Για την παρασκευή του τυριού και του τραχανά, επειδή χρειαζόταν μεγάλη ποσότητα γάλα, συνεργάζονταν πέντε έξι οικογένειες και κάθε μια έπαιρνε εκ περιτροπής όλο το γάλα των μαναριών για λίγες μέρες. Έτσι σε δέκα μέρες περίπου κάθε οικογένεια έκανε το τυρί και τον τραχανά της χρονιάς.

Πολλοί Καστανιτσιώτες προμηθεύονταν το τυρί της οικογένειας από ενοικίαση βοσκοτόπων σε τσοπάνους άλλων χωριών.

Δ' ΑΞΟΝΑΣ: "ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ"

Δ.1 Οι χερσαίες μεταφορές στο παρελθόν (120 λέξεις)

Σε όλες τις περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας και ιδιαίτερα στις ορεινές η μετακίνηση των ανθρώπων και η διακίνηση εμπορευμάτων και προϊόντων γίνονταν μόνο με τα ζώα. Αυτός ήταν επί αιώνες ο κυρίαρχος τρόπος μεταφοράς, μέχρις ότου γίνουν βατοί δρόμοι και επικρατήσει η χρήση του κάρου, του φορτηγού αυτοκινήτου και του σιδηρόδρομου. Στην Τσακωνιά αυτή η μορφή μεταφοράς, λόγω έλλειψης αυτοκινητόδρομων, κράτησε σχεδόν ως τη δεκαετία του 1960.

Τις χερσαίες μεταφορές ασκούσαν με τα ζώα τους (άλογα, μολάρια, γαϊδούρια) οι επαγγελματίες **αγωγιάτες ή κυρατζήδες**. Ο αγωγιάτης πραγματοποιούσε μεταφορές διαφόρων εμπορευμάτων και προϊόντων, από ένα τόπο σε άλλο, διακινούσε ταξιδιώτες, γιατρούς, κρατικούς λειτουργούς. Ήταν ο βασικός φορέας των χερσαίων μεταφορών, στη Μακεδονία, την Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Στερεά, την ορεινή Πελοπόννησο.

Δ.2 “Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη” (300 λέξεις max) /325 λέξεις

Ο αγωγιάτης ήταν ο επαγγελματίας μεταφορέας κάθε είδους προϊόντων από τα αστικά κέντρα στα ορεινά χωριά και αντίθετα. Μετέφερε εμπορικά είδη σε μπακάλικα των χωριών, αγροτικά προϊόντα στις πόλεις, οικοδομικά υλικά, κρασί και λάδι. Αυτός μετέφερε, καβάλα στο σαμάρι του ζώου, και τους ανθρώπους, ταξιδευτές, εμπόρους, κρατικούς υπαλλήλους, επισκέπτες γιατρούς, ασθενείς.

Η μεταφορά γινόταν κυρίως με μουλάρια, που ήταν πιο ανθεκτικά στα βάρη και τις πορείες, αλλά και με άλογα και γαϊδούρια. Τα εμπορεύματα μεταφέρονταν σε σακιά, κοφίνια ή κασέλες που φορτώνονταν ανά δύο για ισοβαρία στις πλευρές του σαμαριού του ζώου.

Κάθε αγωγιάτης είχε αρκετά ζώα, δικά του ή νοικιασμένα, και για ασφαλή διακίνηση έδενε μεταξύ τους τα ζώα του караβανιού με το καπίστρι. Για μεγαλύτερη ασφάλεια και συνεργασία συνταξίδευαν πολλοί αγωγιάτες σχηματίζοντας με τα ζώα μεγάλες ζωπομπές, τα караβάνια.

Τα ταξίδια κρατούσαν αρκετές μέρες, ανάλογα με την απόσταση του προορισμού. Τη νύχτα για ξεκούραση και ύπνο ξεφόρτωναν τα εμπορεύματα σε κάποια ανοιχτωσιά και ασφαλή τόπο και τάζαν και πότιζαν τα ζώα. Σε περιπτώσεις κακοκαιρίας ή για καλύτερη παροχή υπηρεσιών και ψυχαγωγία προτιμούσαν τα **χάνια**, ένα είδος πανδοχείου για ανθρώπους και ζώα που βρίσκονταν σε κομβικά σημεία των δρόμων.

Τα караβάνια ακολουθούσαν παλιούς δρόμους, πολλούς στρωμένους με πέτρα, που επέτρεπαν τη διέλευση του φορτωμένου ζώου. Για το πέρασμα ποταμών χτίζονταν πέτρινα γεφύρια, ενώ σε τακτά διαστήματα οι δρόμοι συντηρούνταν από τις τοπικές κοινότητες και συντεχνίες και την κρατική διοίκηση της περιοχής.

Για τις υπηρεσίες του ο αγωγιάτης έπαιρνε μια αμοιβή, που λεγόταν **αγώι**. Το αγώι κανονιζόταν με συμφωνία κατά διαδρομή ή κατά μονάδα βάρους του εμπορεύματος. Η αμοιβή κάλυπτε τα έξοδα του αγωγιάτη και του ζώου για τροφή (κριθάρι, τριφύλλι) και διαμονή (χάνια). Η δουλειά ήταν κουραστική αλλά προσοδοφόρα. Χαρακτηριστική είναι η παροιμία που προήλθε από αυτόν τον παραδοσιακό κλάδο: «Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη».

Οι αγωγιάτες δεν μετέφεραν μόνο ανθρώπους και προϊόντα αλλά και πληροφορίες, συρμούς και ιδέες, ήταν «κοσμοταξιδεμένοι» και θαρραλέοι, γι’ αυτό το επάγγελμά τους υμνήθηκε από το δημοτικό τραγούδι και τη λαϊκή φαντασία.

Δ.3 Αρκαδικός όνος και ημίονος (150 λέξεις max) /150 λέξεις

Βασικός σύντροφος του αγωγιάτη ήταν ο **ημίονος** (μουλάρι) γιατί είναι πιο ανθεκτικός σε μεγάλες πορείες και δύσβατα μέρη σε σχέση με το άλογο και μπορεί να κουβαλάει φορτία μέχρι και 150 κιλά. Για το λόγο αυτό το μουλάρι χρησιμοποιούνταν για τις βαριές και μακρινές μεταφορές. Το μουλάρι προέρχεται από διασταύρωση του θηλυκού αλόγου (φοράδα) με γάιδαρο, γι’ αυτό το επίσημο όνομά του είναι **ημίονος**.

Ισότιμα σχεδόν με το μουλάρι στα ορεινά μέρη δραστηριοποιούνταν και ο **όνος**, το γαϊδούρι. Μάλιστα στα δύσβατα φαράγγια και τις απότομες πλαγιές της κεντρικής Πελοποννήσου διαμορφώθηκε μια ιδιαίτερη ράτσα γαϊδουριού, ο **αρκαδικός όνος**, που ήταν πολύτιμος βοηθός του αγρότη και επιβιώνει ως σήμερα σε πολλά μέρη. Ο **αρκαδικός όνος** είναι αρκετά ανθεκτικός σε δύσκολες συνθήκες, σκαρφαλώνει στα δύσβατα μονοπάτια, μεταφέρει κάθε είδους φορτία, συμμετέχει και σε άλλες αγροτικές δουλειές (όργωμα, αλώνισμα κλπ). Είναι όμως αργοκίνητος, γι’ αυτό δεν τον προτιμούσαν ιδιαίτερα οι αγωγιάτες στα μακρινά ταξίδια τους.

Δ.4 Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνιτσας (560 λέξεις max)

Οι αγωγιάτες της Καστάνισσας εκτελούσαν επί δεκαετίες όλες τις μεταφορές της ορεινής κοινότητας, ανθρώπων, προϊόντων και εμπορευμάτων ως τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες. Στις διαδρομές τους χρησιμοποιούσαν μόνο μουλάρια και τα καστανισιώτικα καραβάνια έφταναν ως την Τρίπολη, τη Σπάρτη, το Άργος, ακόμη και στην Αθήνα. Σώζεται τμήμα του δρόμου που ακολουθούσαν οι αγωγιάτες της Καστάνισσας και ως τη δεκαετία του '60 σωζόταν και το πέτρινο γεφύρι του μουλαρόδρομου στο φαράγγι της Μαζιάς.

Η μεταφορά εμπορευμάτων για τα μπακάλικα και τις ανάγκες των Καστανισιωτών γινόταν με ζώα από το Λεωνίδιο, το Παράλιο Άστρος, και τον Άγιον Ανδρέα. Μόνιμοι σχεδόν αγωγιάτες, ήταν οι Βασίλειος Πουρής (Μπέης), Σωτήριος Τσαγκούρης, Γεώργιος Μαρτσούκος, Γεώργιος Χούπης (Κανέλος), Ηλίας και Γεώργιος Κλεώπας κα.

Με τα υποζύγια (ζώα) γινόταν και η μετακίνηση των ανθρώπων. Όσοι ταξίδευαν για Αθήνα πήγαιναν με τα ζώα στο Άστρος περπατώντας όλη τη νύχτα ή καβάλα στα ζώα (ξεκινούσαν γύρω στα μεσάνυχτα), το πρωί έπαιρναν το καϊκι για το Ναύπλιο και από κει με το λεωφορείο έφταναν στην Αθήνα.

Δ.5 Η αρματωσιά του υποζυγίου (100 λέξεις max) /130 λέξεις

Για να είναι ικανό για μεταφορά ένα υποζύγιο (μεταφορικό ζώο) έπρεπε να είναι εφοδιασμένο με διάφορα εξαρτήματα και κυρίως να έχει ένα καλό *σαμάρι*. Το σύνολο της αρματωσιάς λεγόταν *τακίμι*.

Για να κρατηθεί το σαμάρι στην πλάτη του ζώου δενόταν με το *κολάνι*, μια δερμάτινη ζώνη που έπιανε τα πσινά του ζώου. Για να μην πέφτει η ζώνη κρατιόταν σε ανεκτό ύψος με μια άλλη δερμάτινη λουρίδα πάνω από τα καπούλια του ζώου, το *μπαλντούμι*. Μια δεύτερη δερμάτινη ζώνη η *ίγκλα*, περνούσε κάτω από την κοιλιά και δενόταν στις δύο πλευρές του σαμαριού. Μια ακόμη ζώνη, η *μπροστέλα*, πιανόταν από το στήθος για να κρατάει το σαμάρι στις ανηφοριές.

Κάθε ζώο είχε το *καπίστρι*, τα *χαλινά*, τα *χάμουρα* κλπ.

Για την καθαριότητα και το πετάλωμα χρειάζονταν *ξυστριά*, *εργαλεία πεταλώματος*, *πέταλα*, *καρφιά αλόγων*.

Δ.6 «Θέλει μυαλό και γνώση να φτιάχνεις του σαμαριού τη στρώση» (100 λέξεις max) / 110 λέξεις

Το **σαμάρι** αποτελείται από τον ξύλινο σκελετό του και τη στρώση του που ακουμπά στην πλάτη του ζώου. Ο σκελετός αποτελείται από δύο κάθετους νταμπλάδες το *μπροστάρι* και το *πιστάρι*, που ενώνονται με κυρτά ξύλα, τις *παΐδες*. Στο πάνω μέρος, μπροστά και πίσω, διαμορφώνονται πιάστρες ή τσιγκέλια για το δέσιμο της τριχιάς και των φορτίων. Κάτω από τα ξύλα μπαίνει η στρώση του σαμαριού, ένας σάκος γεμάτος με άχυρα ή άλλο υλικό που προσαρμόζεται εσωτερικά στις ανατομικές συνθήκες του ζώου. Η εξωτερική κάλυψη είναι από δέρμα και η εσωτερική από μαλακό ύφασμα, το *σαμαροσκούτι*. Για τη σωστή κατασκευή του σαμαριού χρειαζόταν τέχνη και προσοχή, γι' αυτό οι **σαγματοποιοί**, οι **σαμαράδες**, θεωρούνταν επιδέξιοι τεχνίτες.

ΑΞΟΝΑΣ Ε': "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ"

Ε.1 Το νοικοκυριό και ο ρόλος της Καστανισιώτισσας (200 λέξεις max) /180 λέξεις

Η οικοσκευή του καστανισιώτικου σπιτιού, το **νοικοκυριό**, αντανakλούσε την τοπική παράδοση και τις πολιτισμικές συνήθειες του τόπου. Ποικιλία από χάλκινα σκεύη (ταψιά, καζάνια, κατσαρόλες), μαχαίρια, πιάτα, ξύλινα αντικείμενα (κασέλες, σεντούκια, βαρέλια, βαρέλες, τσιότρες, κουτάλες, αλατιέρες, ρόκες) σκεπάσματα και στρωσίδια (κουβέρτες, βελέντζες, χράμια, σαΐσματα), γυάλινα και ασημικά σκεύη για το κέρασμα των επισκεπτών (δισκοπότηρα, κουταλάκια, πιατάκια). Τα σωζόμενα προικοσύμφωνα καταγράφουν και περιγράφουν εντυπωσιακά το νοικοκυριό της Καστανισιώτισσας. (*έκθεση εγγράφων*).

Η **γυναίκα της Καστάνιτσας** δεν κρατούσε μόνο το καθημερινό νοικοκυριό, τη διατροφή και την ανατροφή των παιδιών, ήταν μαζί αγρότισσα (θερισμός, σκάλισμα, συλλογή κάστανων κλπ.), παρασκευάστρια όλων των ειδών της οικοτεχνίας, από το πλέξιμο και την ύφανση ρούχων και στρωσιδιών ως την παρασκευή διαφόρων συντηρημένων τροφών (τυριά, τουρσιά, τραχανάδες, καθάρισμα αγροτικών προϊόντων στο σπίτι κλπ.). Δούλευε κοντά στα μπουλούκια υλοτόμων και ασβεστάδων, όχι μόνο για μαγείρεμα και πλύσιμο αλλά και σε βαριές δουλειές. Βοηθούσε στη συγκέντρωση και μεταφορά των καυσόξυλων για το χειμώνα. Συμμετείχε στον εξωραϊσμό του χωριού με το άσπρισμα με ασβέστη σπιτιών, δρόμων και εκκλησιών. Με ένα λόγο κρατούσε ζωντανά την οικογένεια, το νοικοκυριό και την παράδοση του χωριού.

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤ': "Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΥ"

ΣΤ. 1 Το καστανόδασος της Καστάνιτσας (200 λέξεις max) /155 λέξεις

Οι καστανιές, δένδρα πολυετή που φύονται σε υψόμετρο πάνω από τα 250 μέτρα, καλύπτουν μεγάλο δασικό τμήμα του Πάρνωνα. Το καστανόδεντρο δεν χρειάζεται ιδιαίτερη περιποίηση, παρά μόνο ξεχορτάρισμα κάθε χρόνο, κάποια ραντίσματα και κλάδεμα σε τακτό χρονικό διάστημα. Η ποικιλία της καστανιάς που ευδοκίμει στον Πάρνωνα είναι το *μαρόνι* (από τη γαλλική λέξη marrons) που είναι γνωστή και ως *κρητική*. Τα κάστανα της έχουν σχήμα επίμηκες και κοκκινωπό χρώμα.

Το καστανόδασος της Καστάνιτσας έχει έκταση 4.000 στρέμματα και είναι χωρισμένο σε καστανοπερίβολα, δηλαδή σε οικογενειακές ιδιοκτησίες αναγνωρισμένες από το κράτος από το 1937. Στα τέλη του 20ού αιώνα και το καστανόδασος της Καστάνιτσας είχε προσβληθεί από το «έλκος της καστανιάς» με αποτέλεσμα να ξεραίνονται αρκετά δέντρα. Από το 1992 Έλληνες επιστήμονες κάνουν **βιολογική καταπολέμηση** του μύκητα στην Καστάνιτσα, όπως και σε άλλα καστανοδάση της χώρας, με αποτέλεσμα η παραγωγή να παρουσιάζει αύξηση. Υπολογίζεται ότι μια καλή ετήσια σοδειά κάστανου στην Καστάνιτσα δίνει πολλούς τόνους κάστανου.

ΣΤ 2. Η συγκομιδή του κάστανου (450 λέξεις max)/230 λέξεις

Το μάζεμα των κάστανων άρχιζε στις αρχές Οκτωβρίου και κρατούσε σε ατμόσφαιρα πανηγυριού 15 μέρες. Στην επιχείρηση περισυλλογής συμμετείχαν όλοι οι κάτοικοι και αρκετές φορές έπαιρναν εργάτες και από τα γειτονικά χωριά. Η συγκομιδή των καρπών γινόταν αφού τα κάστανα πέσουν στο έδαφος μέσα στα αχνοειδή καβούκια τους (ανά δύο ή και περισσότερα). Γι' αυτό αναρριχώνταν στα ψηλά δέντρα οι *τιναχτάδες* με ανθεκτικά και μακριά ξύλινα ραβδιά, τις *τέμπλες*, που χτυπούσαν τον καρπό να πέσει από τα κλαδιά. Τα καβούκια τα μάζευαν με ειδικές ξύλινες τσιμπίδες, γιατί τα κάστανα έπεφταν με το αιχμηρό τους περίβλημα, και τα έριχναν σε ειδικά καλάθια, τα *καβουκοκόφια*. Στη συνέχεια τα αδειάζανε σε μεγάλα τσουβάλια και τα χτυπούσαν με ένα ειδικό ξύλινο εργαλείο το *στουποτήρι*, για να χωρέσουν περισσότερα. Τα κάστανα τα αποθήκευαν σε σκιερό μέρος στα σπίτια ή στα καστανοπερίβολα.

Το Νοέμβρη καθάριζαν τα κάστανα από το περίβλημά τους, τα καβούκια, και τις ποσότητες που ήταν για πώληση τις μετέφεραν με ζώα στον Άγιο Ανδρέα όπου φορτώνονταν σε καϊκια για τον Πειραιά και άλλα λιμάνια.

Σήμερα, επειδή λείπουν διαθέσιμα εργατικά χέρια σε συνδυασμό με το μεγάλο ύψος, περιμένουν τα κάστανα να πέσουν στο έδαφος γυμνά χωρίς το περίβλημά τους, γι' αυτό μαζεύονται από τον Σεπτέμβριο ως τον Νοέμβριο. Επί τόπου γίνεται και η διαλογή, δηλαδή το ξεκαθάρισμα από τα σάπια. Στη συνέχεια μπαίνουν σε σακιά και μεταφέρονται στις αποθήκες.

ΣΤ.3 «Τα κάστανα αποτελούν την κυρίαν τροφή των αγροτών» (200 λέξεις max)

Τα κάστανα ήταν πολύτιμα και πολύ συνηθισμένα στη διατροφή των Καστανιτσιωτών, αλλά και άλλων ορεινών πληθυσμών. Όπως αναφέρει το «Φυτολογικό Λεξικό» του Π. Γ. Γεννάδιου: «Τα κάστανα αποτελούσι την κυρίαν τροφήν των αγροτών· βραζόμενα επί εν τέταρτον όπως ώρας και ακολούθως αποξηραίνόμενα εν κλιβάνω και αλεθόμενα μεταβάλλονται εις άλευρον εξ ου παρασκευάζεται είδος άρτου και μάζης ευγεύστου και θρεπτικωτάτης...». Πράγματι, το κάστανο αποτελεί καρπό πλούσιο σε θρεπτικά στοιχεία (άμυλο, σάκχαρα, πρωτεΐνες, λίπη και φυτικές ίνες), μεταλλικά στοιχεία και βιταμίνες Β1, Β2, Β3, Β5, C, ενώ αποτελεί τροφή με αρκετά υψηλή θερμιδική αξία χωρίς χοληστερόλη (189 θερμίδες / 100 γραμ.).

Τις ευεργετικές ιδιότητες του κάστανου γνώριζαν οι Καστανιτιώτες και το χρησιμοποιούσαν ως βασική τροφή τους και με αυτό έκαναν ψωμί στην κατοχή.

ΣΤ.4 Το κάστανο στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική /90 λέξεις

Το κάστανο χρησιμοποιείται στη μαγειρική και στη ζαχαροπλαστική με μεγάλη επιτυχία ολόκληρο ή πολτοποιημένο. Το πιο γνωστό ελληνικό πιάτο είναι το κοκκινιστό κρέας με κάστανα, που άλλοτε συνηθιζόταν πολύ τον χειμώνα, με χοιρινό ή μοσχάρι.

Οι Καστανιτσιώτες παραδοσιακά χρησιμοποιούν μέχρι σήμερα το κάστανο ως βασικό ύλη στην κουζίνα τους. Οι τοπικές συνταγές χρησιμοποιούν το κάστανο με ποικιλία κρεάτων: αρνάκι με κάστανο, μοσχάρι στιφάδο με κάστανο, μανιτάρια με κάστανο κ.α.

Επίσης κάνουν διάφορα γλυκά με κάστανο: κέικ με κάστανο, μαρμελάδα, καστανόπιτα, μαρόν γλασέ με κάστανο, γλυκό του κουταλιού κ.α.

B.2 ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

B.2.1 ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όπως παρουσιάσθηκε στη μουσειολογική μελέτη, προτείνεται η δημιουργία έξη θεματολογικών αξόνων, από τους οποίους τρεις αφορούν σε επαγγέλματα (ασβεστοκαμινιάρης, υλοτόμος, αγωγιάτης) και οι υπόλοιπες σε ασχολίες ημι-επαγγελματικού χαρακτήρα (γεωργία, κτηνοτροφία και συγκομιδή κάστανου) και οικιακής καθημερινής ζωής. Οι άξονες συνδέονται με βάση το κεντρικό σενάριο, (άνθρωπος και φυσικοί πόροι), μεταξύ τους όμως, μπορεί να είναι και σχετικά αυτόνομοι.

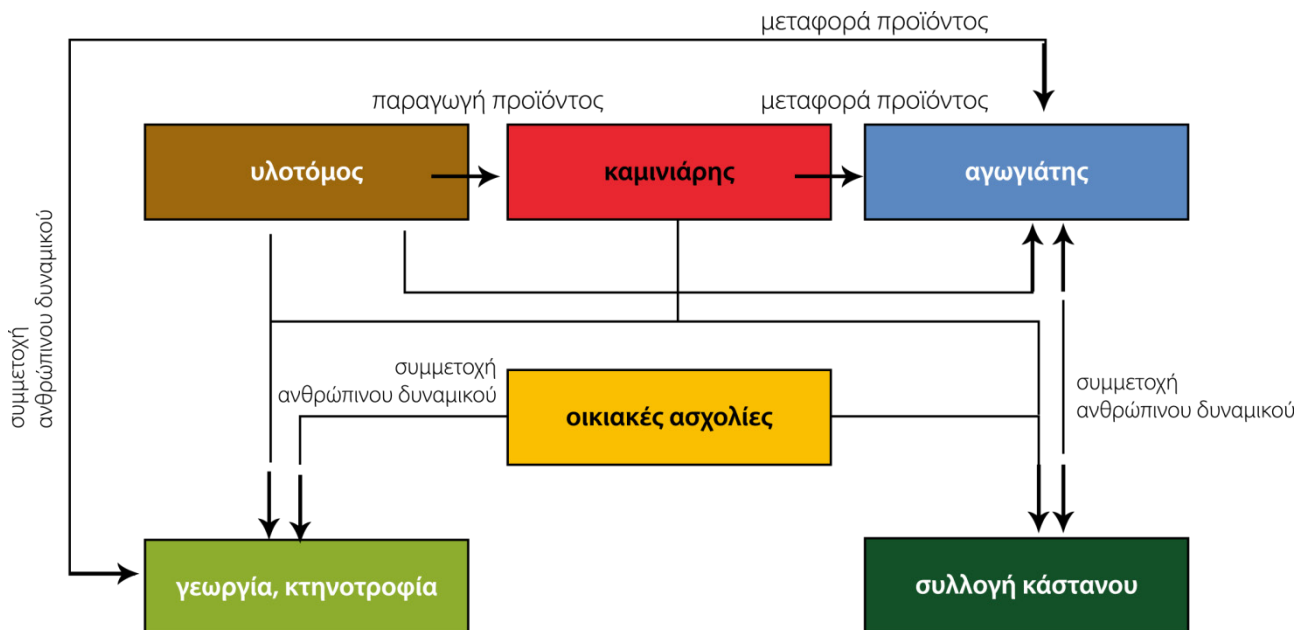
Μεταξύ των θεματολογικών αξόνων υπάρχουν συνδέσεις και αλληλουχίες, οι οποίες διαγραμματικά θα μπορούσαν να παρουσιασθούν ως εξής:

Εξ' αρχής υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ του υλοτόμου, (παραγωγή πρώτης ύλης), του καμινιάρη, (παραγωγή ασβέστη) και του αγωγιάτη, (μεταφορά ασβέστη).

Η γυναικεία παρουσία είναι ελάχιστη στα παραπάνω επαγγέλματα. Είναι όμως κομβική, καθημερινή και λειτουργεί υποστηρικτικά στα παραπάνω. Συμμετέχει ενεργά και ισότιμα στη γεωργία, κτηνοτροφία και υπερτερεί στην παραγωγή προϊόντων. Εποχιακά, όπως όλοι, βρίσκεται στη συγκομιδή κάστανου.

Υλοτόμοι, αγωγιάτες και καμινιάριδες και κυρίως οι γυναίκες, ασχολούνται με τη γεωργία και κτηνοτροφία και εποχιακά με τη συγκομιδή κάστανου. Ο αγωγιάτης όμως μεταφέρει γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα.

Διάγραμμα σχέσεων:

Συμπερασματικά, σε μια πρώτη προσπάθεια χωροθέτησης των παραπάνω στο διαθέσιμο χώρο της αίθουσας του υπογείου, η “καθημερινή ζωή” αποκτά κεντρική θέση εφόσον άμεσα ή έμμεσα παρατηρείται η συμμετοχή των γυναικών στους άλλους πέντε θεματολογικούς άξονες. Η “γεωργία – κτηνοτροφία” και η “συγκομιδή κάστανου” μπορούν να ενταχθούν κοντά στις “οικιακές ασχολίες” και στον άξονα του “αγωγιάτη”, εφόσον εδώ παρατηρείται αμφίδρομη σχέση. Η “Υλοτομία” και το “Ασβεστοκάμινο” χωροθετούνται κοντά εφόσον παρατηρείται άμεση σχέση. Το “επάγγελμα του αγωγιάτη”, που έχει σχεδόν αμφίδρομη σύνδεση με όλους τους άξονες, επίσης χρειάζεται να βρίσκεται κεντρικά και εννοιολογικά να “δένει” με όλους τους υπο-χώρους.

B.2.1.1 Περιγραφή της αίθουσας

Η αίθουσα που διατίθεται στο υπόγειο του κτηρίου του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισας έχει επιφάνεια καθαρού εκθεσιακού χώρου 67 τ.μ. και χωρίζεται σε δυο επίπεδα ύψους 3.8μ. και 3μ. τα οποία επικοινωνούν μεταξύ τους με μεγάλους αναβαθμούς και ράμπα. Η αίθουσα έχει άμεση πρόσβαση στο κάτω επίπεδο της αυλής του κτηρίου και έχει επικοινωνία με το ισόγειο μέσω σκάλας και ανελκυστήρα. Τηρεί όλες τις προδιαγραφές πρόσβασης ΑΜΕΑ, τα οικοδομικά της στοιχεία είναι σε άριστη κατάσταση και με ελάχιστες επεμβάσεις θα μπορούσε άρτια να φιλοξενήσει την προτεινόμενη έκθεση.

Η αίθουσα έχει οροφή από ορυκτή ίνα σε κάναβο 60Χ60εκ. στην οποία ενσωματώνεται ο φωτισμός από λάμπες φθορισμού, έχει δυο ανοίγματα προς την πίσω αυλή, δάπεδο από σχιστόπλακες χρώματος γκρι, είναι βαμμένη στο χρώμα της χώρας και παρουσιάζει κάτω από τη σκάλα μια μεγάλη εσοχή, η οποία θα μπορούσε να φιλοξενήσει μια από τις ενότητες της μουσειολογικής μελέτης.

B.2.1.2 Χωροθέτηση των θεματικών αξόνων (σχετική κάτοψη της Μελέτης Έργου)

Η σημειολογική ανάλυση των θεματικών αξόνων αποτελεί το χρησιμότερο εργαλείο για την αντιληπτική οργάνωση μιας έκθεσης. Βοηθά στην κατανόησή της από τον επισκέπτη, χωρίς περιττά λόγια έτσι αυτός να κάμει αλληλοσυσχετισμούς και συνδέσεις άμεσα ή έμμεσα “διαβάζοντας” την οργάνωση του χώρου και των εκθεμάτων.

Στην παρούσα πρόταση ο επισκέπτης συναντά πρώτα το θεματικό άξονα του **“Ασβεστοκάμινο”**. Βρίσκεται στην εσοχή (διαστάσεων 4Χ3.35μ.), κάτω από τη σκάλα, η οποία παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας τρισδιάστατης αναπαράστασης ασβεστοκάμινο σε κλίμακα 1:2 έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα εισόδου σε

αυτό. Από το καμίνι κατασκευάζεται με φυσικά υλικά και το παραδοσιακό τρόπο μεγαλύτερο μέρος από το μισό και η μπροστινή του μεριά αναπαρίσταται με ημιδιάφανη εκτύπωση επάνω σε κρύσταλλο έτσι ώστε ο επισκέπτης να αποκομίζει ολοκληρωμένη εικόνα. Στην πλαϊνή παρειά με τη σκάλα βρίσκεται το εισαγωγικό σημείωμα: *A.1 Η καμένη πέτρα σταθμός στον πολιτισμό και μέσα στο ασβεστοκάμινο, επάνω σε ημικυκλικό αναλόγιο αναλύεται το A.2 Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου.* Στη συνέχεια της αναπαράστασης δημιουργείται το δίοραμα: *A.3 Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας.* Είναι σχήματος Γάμμα (διαστάσεων 1.75X2.65μ. και ύψους 2.3μ.) και περιλαμβάνει σε ενιαία εκτύπωση με φόντο το εξωτερικό καμινιού, τα κείμενα και σχετικές φωτογραφίες. Επάνω σε ένθετο δάπεδο από ψηφίδες χαλαζία, σκηνογραφούνται τα σχετικά εργαλεία και για την αποκόμιση ολοκληρωμένης αίσθησης δυο ομοιώματα ανδρών σε ανάλογες στάσεις εργασίας.

Το δίοραμα της **“Υλοτομίας”** βρίσκεται δίπλα στο “Ασβεστοκάμινο”, στη συνέχεια του τοίχου της σκάλας που οδηγεί στο ισόγειο. Εκτείνεται σε μήκος 4.45μ. και ο επισκέπτης συναντά πρώτη την πινακίδα της εισαγωγής: *B.1 Υλοτομώντας στο δάσος.* Με φόντο ενιαία εκτύπωση που απεικονίζει σκηνή υλοτομίας στο δάσος, οργανώνεται η ενότητα *B.2 Από το τσεκούρι στο υδροπρίονο.* Εμπλουτισμένα τα κείμενα με σχετικά διαγράμματα, αναπαραστάσεις, φωτογραφίες, αλλά και εργαλεία υλοτομίας επάνω στην εκτύπωση, αποτελούν το πίσω επίπεδο της σκηνογραφίας που δραματοποιεί την εκθεματική ενότητα: Επάνω σε φυσικό έδαφος, ξύλα, πριονίδια, κορμοί, αλλά και πριόνια, τσεκούρια και το ομοίωμα ενός υλοτόμου, κατάλληλα σκηνογραφημένα και φωτισμένα, ολοκληρώνουν την αίσθηση του δοράματος. Τα επεξηγηματικά κείμενα *B.3 Τα προϊόντα της υλοτομίας* και *B.4 Τα εργαλεία των υλοτόμων* βρίσκονται ένθετα επάνω στην εκτύπωση ή σε χαμηλό αναλόγιο στο τέλος του διοράματος.

Στη συνέχεια της ενότητας της “Υλοτομίας”, στην ίδια όψη της αίθουσας με μήκος 2.1μ. και κλείνοντας το παράθυρο που υπάρχει σε αυτό το σημείο, χωροθετείται η ενότητα της **“Γεωργίας και Κτηνοτροφίας”**. Το κείμενο *Γ.1 Το ψωμί και το τυρί της χρονιάς* αναγράφεται επίσης επάνω σε ενιαία εκτύπωση. Μαζί με το επιδαπέδιο εκθετήριο – βάθρο φιλοξενούν τα σχετικά εργαλεία και αντικείμενα, ώστε όλα αυτά να δημιουργούν μια ενιαία σύνθεση.

Ο θεματολογικός άξονας του **“Αγωγιάτη”** βρίσκεται στο βόρειο τοίχο της αίθουσας, στο ψηλότερο σημείο της, στη συνέχεια της προηγούμενης ενότητας, είναι ορατός από παντού και καταλαμβάνει έκταση 5X2.9μ. Εδώ δημιουργείται η αίσθηση ενός μονοπατιού με φυσικά υλικά στο δάπεδο, εργαλεία, το ομοίωμα ενός αγωγιάτη σε σχετική στάση και ενιαία εκτύπωση στο βάθος. Ο επισκέπτης συναντά πρώτη την πινακίδα της εκθεματικής ενότητας *Δ.1 Οι χερσαίες μεταφορές στο παρελθόν.* Στη συνέχεια, το κείμενο *Δ.2 “Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη”* ενσωματώνεται μέσα στο δίοραμα, ενώ τα αντίστοιχα *Δ.3 Αρκαδικός όνος και ημίονος, Δ.5 Η αρματωσιά του υποζύγιου* και *Δ.6 «Θέλει μυαλό και γνώση να φτιάχνεις του σαμαριού τη στρώση»* βρίσκονται σε πινακίδες ή χαμηλά αναλόγια. Η ενότητα *Δ.4 Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνιτσας* βρίσκεται στη συνέχεια του διοράματος και εκτός από το σχετικό κείμενο είναι εμπλουτισμένη με πρωτότυπες φωτογραφίες και έγγραφα ενσωματωμένα πάνω στην εκτύπωση, προστατευμένα από διαφανές πλέξι-γκλας.

Ο άξονας της **“Καθημερινής Ζωής”** βρίσκεται στο κέντρο της αίθουσας ανάμεσα σε όλες τις ενότητες. Με μήκος 4.35μ. και πλάτος 70εκ., δημιουργείται ενιαίο εκθετήριο παράλληλα με τη ράμπα του χώρου. Το κείμενο *E.1 Το νοικοκυριό και ο ρόλος της Καστανισιωτίτσας* αναγράφεται επάνω σε αναλόγιο ενσωματωμένο στο βάθρο και λειτουργεί επεξηγηματικά για τα εκθέματα.

Η **“Συγκομιδή του Κάστανου”** τρέχει παράλληλα με την “Καθημερινή Ζωή” και είναι στον ανατολικό τοίχο της αίθουσας. Αποτελείται από ενιαία εκτύπωση στην οποία ενσωματώνονται όλα τα κείμενα *ΣΤ. 1 Το καστανόδασος της Καστάνιτσας, ΣΤ. 2 Η συγκομιδή του κάστανου* και *ΣΤ.3 «Τα κάστανα αποτελούν την κυρίαν τροφήν των αγροτών».* Το κείμενο *ΣΤ.4 Το κάστανο στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική,* μαζί με τη θήκη

των φυλλαδίων βρίσκεται στο κατακόρυφο πέτασμα που δημιουργείται ανάμεσα σε αυτόν τον άξονα και στον "Αγωγιάτη".

Συνοψίζοντας, τα μουσειογραφικά μέσα αυτής της μικρής έκθεσης είναι τα εξής:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΑ / αναπαράσταση

1. Η καμένη πέτρα σταθμός στον πολιτισμό/ πινακίδα
2. Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου / αναλόγιο
3. Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας / δίοραμα

Πάνω στο δίοραμα: πρωτότυπες φωτογραφίες καμινιαραίων, εργαλεία

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΥΛΟΤΟΜΙΑ / δίοραμα

1. Υλοτομώντας στο δάσος / πινακίδα
2. Από το τσεκούρι στο υδροπρίονο /πάνω στο δίοραμα
3. Τα προϊόντα της υλοτομίας / πινακίδα
4. Τα εργαλεία των υλοτόμων / πινακίδα

Μέσα στο δίοραμα: πριόνια (κόφτρες, αμπαροπρίονο/καταρράκτης, χειροπριόνια), τσεκούρια (γενικής χρήσης, υλοτομικά, λιάτες /μεγάλες, μικρές), σφήνες, βαριές, σπάγκους, χρώμα ή κοκκινόχρωμα, κλπ., αναπαράσταση βοηθητικών κατασκευών (ξυλογαϊδάρα, τεζάκι)

Γ' ΑΞΟΝΑΣ: "Το ψωμί και το τυρί της χρονιάς" / πινακίδα

Εκθετήριο: Προτεινόμενα εκθέματα: δρεπάνια, τσάπα, φτυάρι, αξίνες, τσατάλα, κασμά, ζυγός (χωράει 1 τεμάχιο), σβάρνα, δικράνι, κόσκινο, "γιουβάρλα" χειρόμυλος, φυτευτήρι, ποτιστήρι)

Δ' ΑΞΟΝΑΣ: "ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ" / δίοραμα

1. Οι χερσαίες μεταφορές στο παρελθόν / πινακίδα
2. "Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη" / πάνω στο δίοραμα
3. Αρκαδικός όνος και ημίονος / πινακίδα
4. Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνιτσας / πινακίδα
5. Η αρματωσιά του υποζυγίου / αναλόγιο
6. « Θέλει μυαλό και γνώση να φτιάχνεις του σαμαριού τη στρώση» / αναλόγιο

Μέσα στο δίοραμα: κολάνια, μπαλτούμια, ίγκλες, τριχιές, χάμουρα-λαιμαριά, σαμαράκι, κεφαλούκα, πσινέλλα-, καπίστρια, χαλινά, μουλαροκούδουνα, πιστιά, περιλαίμια, υποσάγματα, αναβολείς, καπίστρια, μαστίγια, τρουβάδες, κοφίνια στομίδες, αναβολείς, ξυστριά, καρφιά αλόγων, γκλίτσες, σαμάρι κλπ.)

Ε' ΑΞΟΝΑΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

1. Το νοικοκυριό και ο ρόλος της Καστανισσιώτισσας / αναλόγιο

Εκθετήριο: σκεύη ζυμώματος (σκαφίδι, πλαστήρι), ταψιά, καζάνια, τεντζερέδες, τηγάνια, μύλοι καφέ, “βτσέλλες” σκαφίδια, κόπανοι, κούνια μωρού, παιδικά παιχνίδια, υφαντά, φορεσιές, σκεύη υφαντικής κλπ.

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤ': Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΥ / εκτύπωση

1. Το καστανόδασος της Καστάνισσας / εκτύπωση
2. Η συγκομιδή κατά το παρελθόν / εκτύπωση
3. «Τα κάστανα αποτελούν την κυρίαν τροφήν των αγροτών» / εκτύπωση
4. Το κάστανο στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική / πινακίδα, θήκη φυλλαδίων

B.2.1.3 Γενική περιγραφή των κατασκευών

Οι ενότητες των θεματικών αξόνων αντιμετωπίζονται ως ενιαία σύνολα με σαφή αρχή, μέση και τέλος. Τα μουσειογραφικά, κατασκευαστικά και αισθητικά τους στοιχεία επαναλαμβάνονται τα ίδια σε όλους τους άξονες, ώστε να υπάρχει σχετική ομοιομορφία που να λειτουργεί ως υπόβαθρο του εποπτικού υλικού και των εκθεμάτων. Ο σχεδιασμός είναι λιτός ώστε να αναδεικνύει τα εκθέματα.

Για να στηθούν σωστά οι σκηνογραφίες των διοραμάτων του “Αγωγιάτη” ,του “Υλοτόμου” και “των Καμινιαραίων της Καστάνισσας”, δημιουργούνται κατακόρυφες επιφάνειες με ενιαίες εκτυπώσεις που περιέχουν μέσα κείμενα, φωτογραφίες και αναπαραστάσεις ή διαγράμματα. Αυτές περιβάλλονται από δάπεδο, οροφή και συνήθως από κατακόρυφα πετάσματα που είναι όλα ξύλινα. Οι οροφές χρησιμεύουν για τη στήριξη των φωτιστικών σωμάτων και την απόκρυψη των καλωδιώσεων. Στα δάπεδα, που έχουν τη μορφή σκάφης, τοποθετείται χώμα και επάνω σε αυτό σκηνογραφούνται τα αντικείμενα με τις λεζάντες τους και στερεώνονται οι ανθρώπινες φιγούρες. Σε κάποιες θέσεις, εκεί όπου το κείμενο πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη βαρύτητα, χρησιμοποιείται επιφάνεια από πλέξι-γκλας διαφανής, με αποστάτες, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα όρασης στην πίσω μεριά που είναι η μεγάλη εκτύπωση.

Για την εξασφάλιση θέσεων κειμένων, δημιουργούνται τέσσερα μεταλλικά αναλόγια, τα οποία βάζονται στο χρώμα της σκουριάς και στερεώνονται στο σόκορο των δαπέδων ή στα εκθετήρια.

Στους άξονες της “Καθημερινής Ζωής” και της “Γεωργίας – Κτηνοτροφίας” οργανώνονται δυο ξύλινα, εκθετήρια – βάρθρα που λειτουργούν ως ανοικτές προθήκες για τα εκθέματα. Εάν κάποιο από αυτά είναι πολύτιμο, ή ευαίσθητο θα προστατευθεί με διαφανή κλωβό από πλέξι-γκλας στον οποίο ενδεχομένως θα τοποθετηθεί αφυγραντικό υλικό.

Ο φωτισμός σχεδιάστηκε κατάλληλα, ώστε, αφενός μεν οι μεγάλες εκτυπώσεις να αποκτήσουν ενιαίο, επίπεδο φωτισμό, αφετέρου, κάποια από τα εκθέματα να προβληθούν σημειακά και με ένταση.

B.2.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

(σχέδια κατόψεων και όψεων της αίθουσας της Μελέτης Έργου)

Για τη δημιουργία των έξι εκθεσιακών ενοτήτων της Έκθεσης δημιουργούνται οι αντίστοιχοι χώροι που προσδιορίζονται από ξύλινες κατασκευές:

1. Με σκοπό τον διαχωρισμό των ενοτήτων του “Ασβεστοκάμινου” από την “Καλλιέργεια και συλλογή κάστανου” καθώς και της “Υλοτομίας” από τη “Γεωργία-Κτηνοτροφία” δημιουργούνται δυο κατακόρυφα πετάσματα μήκους 80εκ. και 100εκ. και ύψους 3.1μ. Αυτά κατασκευάζονται από mdf 16χιλ., επενδύονται με μελαμίνη τύπου veneer και έχουν εσωτερικά κόντρες οριζόντιες από mdf 16χιλ., ανά 40εκ. περίπου.
2. Στην ενότητα του “Αγωγιάτη” δημιουργείται πλαίσιο σχήματος Πι ώστε να πλαισιωθεί η εκτύπωση της ενότητας και στην οροφή να τοποθετηθούν τα στοιχεία φωτισμού. Προς αυτόν τον σκοπό, δημιουργούνται δυο στύλοι στήριξης του ψευδοτάβανου, διαστάσεων 0.7μ. και 1μ. μήκους, βάθους 0.6μ., και ύψους 3μ. Είναι επενδυμένοι με μελαμίνη τύπου οξιάς.
3. Στις ενότητες της “Υλοτομίας” και της “Καλλιέργειας και συλλογής κάστανου” δημιουργούνται δυο κατακόρυφες επενδύσεις από σανίδες μασίφ ύψους 20εκ. περίπου, οι οποίες τοποθετούνται εμφανώς με βίδες (καρόβιδες) και είναι αμμοβολισμένες. Συνολικές διαστάσεις επενδύσεων=70εκ.Χ2.95εκ.
4. Στις ενότητες της “Υλοτομίας”, της “Καλλιέργειας και συλλογής κάστανου” και του “Αγωγιάτη” δημιουργούνται τρία ψευδοτάβανα τύπου σκάφης. Κατασκευάζονται από mdf 16χιλ, επενδυμένοι με μελαμίνη τύπου veneer και οξιάς. Αυτά στηρίζονται στον τοίχο και στις κατακόρυφες ξύλινες επιφάνειες και εσωτερικά φέρουν κόντρες από mdf 16χιλ. ανά 40 εκ. περίπου. Οι διαστάσεις τους είναι: 5.5μ.Χ0.5μ.Χ0.12εκ.(ύψος), 4.45μ.Χ0.5μ.Χ0.12μ., 3.4μ.Χ0.6μ.Χ0.3μ.(ύψος).
5. Στις ενότητες της “Υλοτομίας” και του “Ασβεστοκάμινου” δημιουργούνται δυο ψευδοδάπεδα από mdf 16χιλ. με πάτο, τα οποία βάζονται με λαδομπογιά νερού γκρι – μολυβί και έχουν διαστάσεις 1μ.Χ4.45μ.Χ0.12μ. και κάτοψης τεταρτημορίου με ακτίνα 1.8μ. περίπου και ύψους 0.12μ.
6. Η έκθεση συμπληρώνεται με δυο βάρθρα έκθεσης αντικειμένων. Το ένα, διαστάσεων 4.35μ.Χ0.7μ.(πλάτος)Χ1μ.(ύψος), της ενότητας “Καθημερινή Ζωή”, διασχίζει σε μεγάλο μήκος το κέντρο της αίθουσας, παράλληλα με τη ράμπα. Κατασκευάζεται από mdf 16χιλ με επένδυση μελαμίνης οξιάς. Με την ίδια κατασκευή, επίσης ακολουθώντας την ανάβαση της σκάλας, δημιουργείται το δεύτερο βάρθρο, αυτό της ενότητας “Γεωργία-Κτηνοτροφία”. Έχει διαστάσεις 1.15μ.Χ1μ.Χ0.8μ. (ύψος).
7. Δημιουργούνται 2 εκθεματικές πινακίδες που αποτελούνται από περιμετρικό τελάρο πλάτους 12εκ. κατασκευασμένο με φάλτσο 45μοιρών από μελαμίνη οξιάς 16χιλ., η οποία στερεώνεται σε mdf 16χιλ., με καβίλιες. Το mdf στερεώνεται με φρεζάτες βίδες στον τοίχο και επάνω σε αυτό κολλιέται το κάπαφιξ με την εκτύπωση. Οι πινακίδες βρίσκονται στις ενότητες “Γεωργία-Κτηνοτροφία” και “Αγωγιάτη” και οι διαστάσεις τους είναι οι εξής: 2.3μ.Χ2.3μ., 1.35μ.Χ2.3μ.
8. Εσωτερικά, στην αναπαράσταση του ασβεστοκάμινου κατασκευάζεται αναλόγιο με σκοπό την υποστήριξη κειμένων. Για τη δημιουργία του χρειάζεται να γίνει πατρόν ώστε αυτό να κοπεί με ακρίβεια και να συναρμολογεί σωστά με την εσωτερική παρειά της κατασκευής. Είναι περίπου ημικυκλικής κάτοψης, με μήκος χορδής 2.7μ., πλάτος 0.4μ., και 0.85μ.ύψος. Κατασκευάζεται από mdf 16χιλ. και βάζεται με λαδομπογιά νερού χρώματος μολυβί.

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ

Κατασκευάζονται τέσσερα μεταλλικά αναλόγια για τη φιλοξενία κειμένων των εκθεματικών ενοτήτων της “Υλοτομίας” (1τεμ.), του “Αγωγιάτη” (2τεμ.) και της “Καθημερινής Ζωής”(1τεμ.). Εκτός από το τελευταίο, όλα είναι κεκλιμένα στην επάνω μεριά, έχουν ύψος 90εκ., πλάτος 50εκ. και βάθος 30εκ. Τα αναλόγια

κατασκευάζονται από στρατζαριστή λαμαρίνα πάχους 3χιλ, η οποία βάφεται με λαδομπογιά ματ σατινέ κεραμιδί.

ΨΕΥΔΟΔΑΠΕΔΟ ΧΑΛΑΖΙΑ

Στην περιοχή της αναπαράστασης του Ασβεστοκάμινου, μεγάλο τμήμα του υπάρχοντος δαπέδου καλύπτεται από στρώση ψηφίδων χαλαζία χε απόχρωση της σκουριάς. Οι ψηφίδες επικολλούνται με ειδικό συνδετικό επάνω σε mdf 16χιλ, και έχουν επιφάνεια 7τ.μ. περίπου. Το δάπεδο δεν υφίσταται φθορές από τα πατήματα των επισκεπτών.

ΒΑΦΕΣ

Η περιοχή γύρω από την αναπαράσταση του ασβεστοκάμινου (τοίχοι, γυψοσανίδες, κλίση σκάλας) βάφεται τρία χέρια πλαστικό σκούρο μολυβί, ούτως ώστε να αναδειχθεί σκηνογραφικά το έκθεμα. Η επιφάνεια είναι περίπου 35τ.μ.

ΠΛΕΞΙΓΚΛΑΣ

Μεγάλο μέρος του εποπτικού υλικού αναγράφεται επάνω σε πινακίδες από διαφανές πλεξιγκλας πάχους 6 ή 8χιλ. Οι πινακίδες είναι διαφόρων διατάσεων και βιδώνουν στην πίσω επιφάνεια, συνήθως ξύλο, με αποστάτες ύψους 5χιλ., που είναι επίσης από πλεξιγκλας (μασίφ). Το κεφάλι της βίδας καλύπτεται από ανοξείδωτο βιδωτό καπάκι. Η συνολική επιφάνεια είναι 8.5τ.μ. - 9τ.μ.

ΚΟΥΚΛΕΣ-ΟΜΟΙΩΜΑΤΑ

Για την ολοκλήρωση των σκηνογραφικών αναπαραστάσεων προτείνεται η τοποθέτηση τεσσάρων ομοιωμάτων ανθρώπων, κατάλληλα ντυμένων, σε στάσεις ανάλογες των εκθεματικών ενοτήτων. Οι κούκλες είναι πάνινες, χωρίς χαρακτηριστικά προσώπου, μουσειακού τύπου.

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

1. Μεγάλο μέρος των εκθεματικών ενοτήτων εκτυπώνονται σε βινύλιο άριστης ποιότητας (οκταχρωμία μουσειακού τύπου με αντοχή στο χρόνο, στις φθορές και στις καιρικές συνθήκες) που επικολλάται σε κάπα - φιξ πάχους 1εκ. Συνολική επιφάνεια= 65τ.μ. Στις παραπάνω εκτυπώσεις συμπεριλαμβάνεται και αυτή που είναι διαφανής και επικολλάται στα κρύσταλλα της εισόδου της αναπαράστασης του ασβεστοκάμινου (12τ.μ.)
2. Επίσης, το πληροφοριακό υλικό των αναλογίων όλων των τύπων είναι βινύλιο της παραπάνω ποιότητας ή κοπτικά γράμματα βινυλίου που επικολλούνται κατευθείαν επάνω στην επιφάνεια έκθεσης. Συνολική επιφάνεια= 3.5τ.μ. περίπου.
3. Οι επιφάνειες των πλεξιγκλάς παίρνουν κοπτικά γράμματα βινυλίου. Συνολική επιφάνεια= 8.5τ.μ. - 9τ.μ.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ – ΠΟΡΤΕΣ

Μπροστά από την αναπαράσταση του ασβεστοκάμινου και κυρίως για να ολοκληρωθεί το έκθεμα, δημιουργείται κατακόρυφο πέτασμα από κρύσταλλο με δυο πόρτες, σταθερά πλαϊνά και φεγγίτη (σχέδια κατόψεων και όψεων της αίθουσας της Μελέτης Έργου). Επάνω στα κρύσταλλα επικολλάται διαφανής εκτύπωση του μπροστινού μέρους του ασβεστοκάμινου έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η απεικόνιση του εκθέματος, αλλά

ταυτόχρονα, να γίνεται δυνατή η είσοδος των επισκεπτών μέσα στο ασβεστοκάμινο. Η συνολική επιφάνεια είναι 12τ.μ.

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ - ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Για τον φωτισμό των εκθεμάτων δημιουργούνται τα ψευδοτάβανα (ξυλοκατασκευές Μελέτης Έργου). Τα φωτιστικά σώματα στερεώνονται στο κάτω μέρος των κατασκευών αυτών ή στο κατακόρυφο χείλος τους.

1. Τοποθετούνται προβολείς από χυτοπρεσσαριστό αλουμίνιο, διαστάσεων 180X208mm ηλεκτροστατικής βαφής. Θα φέρουν συμμετρικό κάτοπτρο καθαρού αλουμινίου, πυρίμαχο γυαλί προστασίας και πτερύγια ρύθμισης της δέσμης σε 4 άξονες, κατάλληλα για ένα λαμπτήρα (150W). Τοποθετούνται οκτώ τεμάχια διάσπαρτα.
2. Επίσης, επάνω στα ψευδοτάβανα συνδέονται φωτιστικά σποτ προβολείς, κυλινδρικής μορφής, χρώματος γκρι, κατάλληλα για ένα λαμπτήρα 75W, (τεμάχια 13).
3. Επάνω από τα τελάρα των εκτυπώσεων τοποθετούνται ιδίου τύπου φωτιστικά σώματα, αλλά με μπράτσο, ώστε να επιτυγχάνεται ο σωστός φωτισμός, (τεμάχια 11).
4. Στο δάπεδο της αναπαράστασης του ασβεστοκάμινου, εκατέρωθεν της εισόδου, σε αφανή θέση, συνδέονται δυο προβολείς εναλλασσόμενου φωτισμού (κόκκινο, μπλε, λευκό).
5. Οι συνδέσεις των φωτιστικών σωμάτων όπου είναι εμφανείς γίνονται με καλώδια σπирάλ και κανάλια λευκά.

B.2.3 ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
Γραφιστική επεξεργασία	
1. Ψηφιοποίηση αρχειακού υλικού	150 τεμ.
2. Αρχαιοθέτηση	150 τεμ.
3. Φιλοτέχνηση εκθεματικών πινακίδων	70 M ²
Ξυλουργικά	
1. Κατακόρυφα διαχωριστικά	2 τεμ.
2. Στύλοι στήριξης ψευδοτάβανου	2 τεμ.
3. Κατακόρυφες επενδύσεις	2 τεμ.
4. Ψευδοτάβανα	3 τεμ.
5. Ψευδοδάπεδα	2 τεμ.
6. Βάθρα – εκθετήρια	2 τεμ.
7. Πλαίσια εκθεματικών ενοτήτων	2 τεμ.
8. Ημικυκλικό αναλόγιο	1 τεμ.
Μεταλλικά Αναλόγια	4 τεμ.
Δάπεδο χαλαζία	7,50 M ²
Βαφές	35 M ²
Πλέξιγκλας	9 M ²
Κούκλες	4 τεμ.

Εκτυπώσεις	
1. Εκτύπωση βινυλίου σε κάπα φιξ	65 M ²
2. Εκτύπωση βινυλίου	9 M ²
3. Κοπτικά αυτοκόλλητα γράμματα	2 M ²
Κρύσταλλα - πόρτες	11 M ²
Φωτισμός / Ηλεκτρολογικά	
1. Προβολείς δέσμης με μπράτσο	11 τεμ.
2. Προβολείς με πτερύγια	8 τεμ.
3. Προβολείς δέσμης	13 τεμ.
4. Προβολείς εναλλασσόμενου φωτισμού	2 τεμ.
5. Καλωδιώσεις, Εργασία	αποκοπή
Αναπαράσταση καμινιού - μονοπατιού	αποκοπή

Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται εργατικά, μεταφορικά και επιμέλεια στησίματος εκθεμάτων.

Β.2.4 ΣΥΝΤΑΞΗ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ο τρόπος “στησίματος” μιας έκθεσης αποτελεί κεντρική επιλογή, η οποία θα λειτουργήσει υποστηρικτικά ή θα αποτρέψει τον επισκέπτη να την κατανοήσει και να την απολαύσει. Συνήθως, οι παρομοίου τύπου εκθέσεις στηρίζονται στον πλούτο των συλλογών τους. Στην περίπτωση της Καστάνιτσας, είναι ευτύχημα ότι, μέχρι σήμερα τα αντικείμενα και τεκμήρια που χρειάζονται για την παρουσίαση της έκθεσης έχουν καταγραφεί στη μελέτη, σε μεγάλο μέρος έχουν εντοπισθεί και εάν υπάρξει κάπου κενό, αυτό δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην άρτια λειτουργία της. Επίσης, οι δωρεές και χρησιδάνεια των εκθεμάτων από τους κατόχους τους διασφαλίζονται και καταγράφονται με επίσημα συμφωνητικά και καρτέλες.

Η έκθεση των αντικειμένων πρέπει να γίνει με τον πλέον απλό και λιτό τρόπο. Τα στηρίγματά τους πρέπει να είναι αφανή, να υπάρχει ζωτικός χώρος κενός γύρω από αυτά, πάντα να συνοδεύονται από λεζάντες σχολιασμού, ενδεχομένως με τη αναγραφή της ντοπιολαλιάς, η θέση να παραπέμπει άμεσα ή έμμεσα στον τρόπο λειτουργίας και τη χρήση τους. Καλό είναι να αποφεύγεται η παρουσίαση παραπάνω από ένα αντικειμένων στο κάθε είδος (εκτός αυτών που έχουν μικρό μέγεθος, π.χ., πέταλα, καρφιά κλπ).

Η ίδια αντίληψη ισχύει και για την ένδυση και στήσιμο των ομοιωμάτων, τα οποία θα είναι απλά, πάνινα, μουσειακού τύπου. Το τελικό στήσιμο των σκηνογραφιών θα είναι λιτό και απερίττο. Ο φωτισμός θα είναι σημειακός και ατμοσφαιρικός, ώστε να δίνει έξαρση στα σημεία ενδιαφέροντος (κείμενα, τεκμήρια).

Σε όλα αυτά συνεπικουρεί και εντάσσεται η γραφιστική επεξεργασία. Δεν χρειάζεται να είναι “λαϊκότροπη” και για να βοηθήσει την οργάνωση της έκθεσης. Το αντίθετο, ένας σύγχρονος και δυναμικός σχεδιασμός θα “δώσει αναπνοή” στην ουσία, στα κείμενα και στα εκθέματα. Η γραφιστική των πινακίδων μπορεί να οργανώνεται με απλά, καθαρά σχήματα, να έχει απαλές καμπύλες ή και δυναμικές ευθείες γραμμές. Μπορεί να χρησιμοποιεί μια μεγάλη ποικιλία από παστέλ χρώματα με μικρές έντονες πινελιές, τα γράμματα να είναι καθαρά, χωρίς ακρέμονες, (τύπου Arial, ή Helvetica) και οι επικεφαλίδες ευανάγνωστες. Τα τρέχοντα κείμενα πρέπει να χουν απ 36 στιγμές ως 45 στιγμές, οι λεζάντες των φωτογραφιών γύρω στις 20 στιγμές και οι επικεφαλίδες – τίτλοι από 65 στιγμές και επάνω. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η σωστή ανάγνωση των κειμένων από απόσταση περίπου 1.2μ., (μέση απόσταση επισκεπτών). Για τους ίδιους λόγους, είναι σωστό επίσης να βρίσκονται από τα 70εκ. και επάνω.

Η γραφιστική θα πρέπει να συνδεθεί με την αξιοποίηση του προσκομιζόμενου εποπτικού υλικού και γενικότερα με τη χρήση σύγχρονων επικοινωνιακών μέσων και ανθρωπομετρικών όρων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1. Επώνυμο:	
2. Όνομα:	
3. Επάγγελμα:	
4. Ημερομηνία & τόπος γέννησης:	
5. Υπηκοότητα:	
6. Ταχυδρομική διεύθυνση:	
7. Τηλέφωνα επικοινωνίας:	
8. Fax:	
9. Ηλεκτρονική διεύθυνση:	

10. Εκπαίδευση

ΙΔΡΥΜΑ:	
Ημερομηνία: Από (μήνες/έτη) (Μήνες/έτη)	
Πτυχίο:	

ΙΔΡΥΜΑ:	
Ημερομηνία: Από (μήνες/έτη) (Μήνες/έτη)	
Πτυχίο:	

11. Γλώσσες (1=Μέτρια, 5=Άριστα)

ΓΛΩΣΣΑ	Ανάγνωση	Ομιλία	Γραφή
ΕΛΛΗΝΙΚΑ			
ΑΓΓΛΙΚΑ			

12. Μέλος επαγγελματικών οργανισμών:

13. Παρούσα θέση:

14. Τομείς Εξειδίκευσης: <Να συμπληρωθεί κατά περίπτωση>

	Σημειώστε με Χ
Άλλοι:	

15. Επαγγελματική πείρα:

Εργοδότης / Χώρα Εργοδότης	Περίοδος Εργασίας	Περιγραφή Καθηκόντων / Εργασίας

16. Άλλα στοιχεία συναφή με το προκηρυσσόμενο Έργο:

Υπογραφή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Για την ανάθεση Υπηρεσιών με τίτλο: «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας»

ΠΡΟΣ: Αναθέτουσα Αρχή – Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού

Στοιχεία Υποψήφιου:

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΤΙΜΗΜΑ

Το Συνολικό Τίμημα του προτεινομένου έργου ανέρχεται σε **(ολογράφως και αριθμητικά)** .....**Ευρώ** πλέον Φ.Π.Α. και **(ολογράφως και αριθμητικά)** .....**Ευρώ**, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και δηλώνω ως υποψήφιος ότι έχω λάβει γνώση όλων των όρων του Διαγωνισμού και τους αποδέχομαι ρητά και ανεπιφύλακτα.

Η παρούσα προσφορά ισχύει για ενενήντα (90) ημερολογιακές ημέρες από την επομένη της διενέργειας του Διαγωνισμού.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ (ΧΩΡΙΣ Φ.Π.Α.)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ (ΜΕ Φ.Π.Α.)

Άλλες υπηρεσίες που παρέχει ο υποψήφιος χωρίς δαπάνη:	
---	--

Τόπος – Ημερομηνία:

Υπογραφή Προσφέροντος ή Νόμιμου Εκπροσώπου αυτού & Σφραγίδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ .....

Ημερομηνία έκδοσης .....

ΠΡΟΣ ΤΟ:

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ – ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001

ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ ..... ΓΙΑ ΠΟΣΟ ΕΥΡΩ

1. Με την επιστολή αυτή σας γνωστοποιούμε ότι εγγυόμαστε ρητά, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα, ευθυνόμενοι απέναντι σας εις ολόκληρο και ως αυτοφειλέτες υπέρ του (νομικού ή φυσικού προσώπου) ....., οδός ....., αριθμός .... (ή, σε περίπτωση ένωσης ή κοινοπραξίας, υπέρ των προσώπων (1) ..., (2) ..., (3) ... κ.λπ., ατομικά για τον καθένα από αυτούς και ως αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υπόχρεων μεταξύ τους, εκ της ιδιότητάς τους ως μελών της ένωσης ή κοινοπραξίας του Αναδόχου) για ποσό ευρώ ..... Στο ως άνω ποσό περιορίζεται η ευθύνη μας, για την καλή εκτέλεση των όρων της υπ' αρ. .... Σύμβασης μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού και του (νομικού ή φυσικού προσώπου ή ένωσης προσώπων ή κοινοπραξίας) ..... για την «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας», σύμφωνα με την υπ' αρ. .... Διακήρυξή σας.
2. Παραιτούμαστε ρητά και ανεπιφύλακτα από την ένσταση του ευεργετήματος της διαιρέσεως και διζήσεως, από το δικαίωμα προβολής εναντίον σας όλων των ενστάσεων του πρωτοφειλέτη ακόμη και των μη προσωποπαγών και ιδιαίτερα οποιασδήποτε άλλης ένστασης των άρθρων 852 - 855, 862 - 864 και 866 - 869 του Αστικού Κώδικα, όπως και από τα δικαιώματά μας που τυχόν απορρέουν από τα άρθρα αυτά.
3. Σε περίπτωση που αποφανθείτε με την ελεύθερη και αδέσμευτη κρίση σας την οποία θα μας γνωστοποιήσετε ότι ο (νομικό ή φυσικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων ή κοινοπραξία)..... δεν εκπλήρωσε οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από την ανωτέρω αναφερόμενη Σύμβαση, σας δηλώνουμε ότι αναλαμβάνουμε με την παρούσα επιστολή τη ρητή υποχρέωση να σας καταβάλουμε, χωρίς οποιασδήποτε εκ μέρους μας ένσταση ή αντίρρηση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης, ολόκληρο ή μέρος του ποσού της εγγύησης σύμφωνα με την έγγραφη ειδοποίησή σας, σύμφωνα με τις οδηγίες σας και εντός τριών (3) ημερών από την απλή έγγραφη ειδοποίησή σας. Σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου.
4. Για την καταβολή της υπόψη εγγύησης δεν απαιτείται καμία εξουσιοδότηση ή ενέργεια συγκατάθεσης του (νομικού ή φυσικού προσώπου ή ένωσης προσώπων ή κοινοπραξίας)..... ούτε θα ληφθεί υπόψη οποιαδήποτε τυχόν ένσταση ή επιφύλαξη ή προσφυγή αυτού στη διαιτησία ή στα δικαστήρια, με αίτημα την μη κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής, ή την θέση αυτής υπό δικαστική μεσεγγύηση.
5. Από την εγγύηση αυτή θα απαλλάξουμε τον παραπάνω για τον οποίο έχουμε εγγυηθεί μετά την επιστροφή της παρούσας ή με βάση έγγραφη εντολή σας.

6. Βεβαιούμε ότι όλες οι ισχύουσες Εγγυητικές Επιστολές της Τράπεζας μας που έχουν χορηγηθεί στο Δημόσιο και ΝΠΔΔ, συμπεριλαμβανομένης και αυτής, δεν υπερβαίνουν το όριο που έχει καθορίσει ο Νόμος για την Τράπεζά μας.

Εξουσιοδοτημένη Υπογραφή

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΩΝ
«ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΈΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ»**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΠΠΕΡΑΑ)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας»

ΕΡΓΟ: «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού»

ΥΠΟΕΡΓΟ 12 «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστανίτσας»

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΤΙΜΗΜΑ : (το τελικό ποσό προσφοράς μέχρι 73.615,50 € με Φ.Π.Α.)

Ανάδοχος

.....

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΈΚΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ»

Στο Άστρος, σήμερα την ..... <Μήνας> 2014, ημέρα ....., οι παρακάτω συμβαλλόμενοι:

A. Ο «Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» με έδρα το Δήμο Βόρειας Κυνουρίας (Άστρος Αρκαδίας, ΤΚ 22001) με Α.Φ.Μ. 099168497 (Δ.Ο.Υ. Τριπόλεως), νομίμως εκπροσωπούμενος, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 26432 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25-04-2013), από την κα Αναγνωστοπούλου Μαρία, Πρόεδρο του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, ο οποίος στο εξής θα αναφέρεται ως η «Αναθέτουσα Αρχή», και

B. Επωνυμία Αναδόχου....., που εδρεύει στην.....(ακριβής διεύθυνση Αναδόχου, Τ.Κ. ....) με Α.Φ.Μ. ...., Δ.Ο.Υ. .... και εκπροσωπείται νόμιμα από τον/την ....., υπό την ιδιότητά του/της ως ... δυνάμει του ...[νομιμοποιητικό έγγραφο υπογράφωντες σε περίπτωση εταιρείας, ένωσης προσώπων ή κοινοπραξίας], ο/η οποία στο εξής θα αναφέρεται στην παρούσα Σύμβαση ως ο «Ανάδοχος».

Αφού έλαβαν υπόψη τους:

1. Την με αριθ. πρωτ. οικ.182350/29-9-2010 Απόφαση ένταξης της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» και τις υπ' αρ. οικ. 174046/29.11.2011 και 125765/16.05.2014 Αποφάσεις Τροποποίησης αυτής, η οποία υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» 2007-2013, Άξονα Προτεραιότητας 9: «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και την εγγραφή του έργου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, με κωδικό ΣΑΕ 2010ΣΕ07580089.
2. Τον Κανονισμό για την εκτέλεση έργων, για την ανάθεση, παρακολούθηση και παραλαβή μελετών και υπηρεσιών, την προμήθεια, παράδοση και παραλαβή αγαθών, υλικών και προϊόντων και για τη σύναψη και εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού (ΦΕΚ/1924/Β/27.12.2004).
3. Την με αριθμό 25 απόφαση του 2^{ου}/21-03-2014 πρακτικού του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού δυνάμει της οποίας εγκρίθηκε η διενέργεια πρόχειρου διαγωνισμού για την ανάθεση των Υπηρεσιών με τίτλο «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας», το οποίο εντάσσεται στο Υπόεργο 12 της παραπάνω Πράξης.
4. Την υπ' αριθμ. 977/25-06-2014 Διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού, για την ανάθεση του παραπάνω αναφερόμενου Έργου.
5. Την με αριθμό 32 της 2^{ης}/21-03-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού που αφορά την σύσταση της αρμόδιας Επιτροπής Παρακολούθησης και Παραλαβής.
6. Την υπ' αριθμ. .../.....-2014 Προσφορά του/της (Επωνυμία Αναδόχου.....), για την Παροχή των Υπηρεσιών με τίτλο «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας», συνολικού ποσού ..... € (με Φ.Π.Α.).

7. Το υπ' αριθμ. ..../...-...-2014 Πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης, με το οποίο προτείνεται η κατακύρωση του Έργου στον Ανάδοχο.
8. Την με αριθμό ... Απόφαση της ...ης συνεδρίασης (...-...-2014) του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνας και Υγροτόπου Μουστου, σύμφωνα με την οποία εγκρίθηκε το υπό 7 ανωτέρω Πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης και κατακυρώθηκε ο Διαγωνισμός στον Ανάδοχο.
9. Ότι δεν εκκρεμούν ενστάσεις, ή άλλη διοικητική ή δικαστική διαδικασία ενώπιον της Αναθέτουσας Αρχής, διοικητικών ή δικαστικών αρχών κατά της διαδικασίας εν συνόλων.

Συνομολόγησαν και συναποδέχθηκαν τα ακόλουθα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 1 – Ορισμοί

Στη Σύμβαση, οι ακόλουθοι όροι έχουν την έννοια που τους αποδίδεται αντίστοιχα στο παρόν άρθρο:

Έγγραφο: Κάθε χειρόγραφο, δακτυλογραφημένη ή έντυπη ειδοποίηση, εντολή ή οδηγία ή πιστοποιητικό που εκδίδεται βάσει της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μηνυμάτων (e-mails) και των τηλεομοιοτυπιών.

Έργο: η παροχή των υπηρεσιών με τίτλο «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας», όπως περιγράφεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης.

Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος της Σύμβασης: Η ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης.

Ημέρα: Η ημερολογιακή ημέρα.

Παραδοτέα: Όλα τα ενδιάμεσα ή τελικά προϊόντα και υπηρεσίες που ο Ανάδοχος θα παραδώσει ή οφείλει να παραδώσει στην Αναθέτουσα Αρχή σύμφωνα με τη Σύμβαση.

Προθεσμίες: Τα αναφερόμενα στη Σύμβαση χρονικά διαστήματα σε Ημέρες, που αρχίζουν να υπολογίζονται από την επομένη της πράξης, ενέργειας ή γεγονότος που ορίζεται στη Σύμβαση ως αφετηρία. Όταν η τελευταία ημέρα του χρονικού διαστήματος συμπίπτει με μη εργάσιμη ημέρα, η προθεσμία λήγει στο τέλος της πρώτης εργάσιμης ημέρας μετά την τελευταία ημέρα του χρονικού διαστήματος.

Διακήρυξη: Η υπ' αρ. 977/25-06-2014 Διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού της Αναθέτουσας Αρχής για την ανάθεση του Έργου.

Προσφορά: Η υπ' αρ. ... προσφορά του Αναδόχου προς την Αναθέτουσα Αρχή.

Σύμβαση: Η παρούσα συμφωνία που συνάπτουν και υπογράφουν τα συμβαλλόμενα μέρη για την ανάθεση του Έργου, όπως είναι δυνατό να τροποποιηθεί ή συμπληρωθεί.

Συμβατικό Τίμημα: Το συνολικό συμβατικό αντάλλαγμα για την παροχή των υπηρεσιών του Έργου.

Άρθρο 2 – Αντικείμενο της Σύμβασης

Ο Ανάδοχος αναλαμβάνει την Ολοκλήρωση της Έκθεσης του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπως το αντικείμενο περιγράφεται αναλυτικά στο Μέρος Β της Διακήρυξης και στην Προσφορά του Αναδόχου.

(Σε περίπτωση που ο Ανάδοχος είναι φυσικό πρόσωπο, ένωση φυσικών προσώπων) Η παρούσα Σύμβαση δεν αποτελεί σύμβαση εργασίας με οποιαδήποτε μορφή και δεν δημιουργεί σχέση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και του Αναδόχου.

Οι υπηρεσίες θα παρασχεθούν από τον Ανάδοχο σύμφωνα με τον τρόπο, τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται αναλυτικά στη Σύμβαση, τις προδιαγραφές της Διακήρυξης, τις οδηγίες που τυχόν δώσει η Αναθέτουσα Αρχή στον Ανάδοχο και την Προσφορά του Αναδόχου.

Άρθρο 3 - Γλώσσα της Σύμβασης

Κάθε επικοινωνία (προφορική και γραπτή) μεταξύ του Αναδόχου και της Αναθέτουσας Αρχής γίνεται στην Ελληνική γλώσσα. Στην Ελληνική γλώσσα συντάσσονται επίσης και υποβάλλονται τα έγγραφα Παραδοτέα και όλο το υλικό τεκμηρίωσης που τα συνοδεύει, ενώ, οποτεδήποτε, κατά τη διάρκεια ισχύος της Σύμβασης, απαιτηθεί διερμηνεία ή μετάφραση από και προς τα Ελληνικά για την επικοινωνία των μερών, αυτές θα εξασφαλίζονται με φροντίδα, δαπάνη και ευθύνη του Αναδόχου. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ της μετάφρασης και του πρωτοτύπου, υπερισχύει το πρωτότυπο.

Άρθρο 4 - Ιεράρχηση Συμβατικών Τευχών

Η Σύμβαση περιλαμβάνει το σύνολο των συμφωνηθέντων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών για την παροχή των υπηρεσιών του Έργου και κατισχύει κάθε άλλου εγγράφου εκτός καταδήλων σφαλμάτων ή παραδρομών.

Συμπληρωματικά εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην Διακήρυξη, στην απόφαση κατακύρωσης των Υπηρεσιών στον Ανάδοχο και στην Προσφορά του Αναδόχου, με την αναφερόμενη σειρά ισχύος και μόνο εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την ερμηνεία και την εφαρμογή της Σύμβασης.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι οικείες διατάξεις του Π.Δ. 118/07 και του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 5 - Τόπος παροχής των υπηρεσιών

Τα παραδοτέα θα παραδοθούν στο Κέντρο Ενημέρωσης Καστάνιτσας. Η παραγωγή τους θα γίνει και εντός και πλησίον της περιοχής αρμοδιότητας της Αναθέτουσας Αρχής, όπως αυτή οριοθετείται βάσει του Ν. 2742/1999 (Φ.Ε.Κ. 207/Α), όπως έχει τροποποιηθεί (δυνάμει του Ν. 3044/2002) και ισχύει, και της Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 33999 (Φ.Ε.Κ. 353/ΑΠΠ/6.9.2010), όπως έχει τροποποιηθεί (δυνάμει της Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 26524, Φ.Ε.Κ. 160/ΑΑΠΘ/16.6.2011 και της ΚΥΑ υπ' αριθμ. 20215, ΦΕΚ 126/ΑΑΠΘ/15.04.2013).

Οι δαπάνες μετακίνησης και διαμονής βαρύνουν τον Ανάδοχο. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη του κάθε περιορισμό που αφορά την πρόσβαση και τη διαμονή στην παραπάνω περιοχή και να λαμβάνει κάθε απαιτούμενη άδεια από την Αναθέτουσα Αρχή ή από κάθε άλλη αρμόδια Αρχή για την άσκηση κάθε δραστηριότητας.

Άρθρο 6 - Έγγραφη Επικοινωνία

Όποτε στη Σύμβαση γίνεται λόγος για ειδοποίηση, κοινοποίηση, συμφωνία, έγκριση, βεβαίωση, πιστοποίηση ή απόφαση, και εφόσον δεν προβλέπεται άλλως, η εν λόγω ειδοποίηση, κοινοποίηση, συμφωνία, έγκριση, πιστοποίηση, βεβαίωση ή απόφαση θα είναι γραπτή.

Η έγγραφη επικοινωνία μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και του Αναδόχου πραγματοποιείται ταχυδρομικά ή τηλεομοιοτυπικά ή ιδιοχειρώς ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ως ακολούθως:

Για την **Αναθέτουσα Αρχή**:

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
Άστρος Αρκαδίας Τ.Κ. 22001,
τηλ.: 2755022021,
fax: 2755022806,
e-mail: info@fdparnonas.gr

Για τον **Ανάδοχο**:

<Επωνυμία>
<διεύθυνση, αριθ. τηλ., αριθ. Fax, e-mail>

Σε κάθε περίπτωση, ο αποστολέας λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για να εξασφαλίσει την παραλαβή του Εγγράφου και την απόδειξή της.

Άρθρο 7 - Εμπιστευτικότητα

Καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης αλλά και μετά τη λήξη ή τη λύση αυτής, ο Ανάδοχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να τηρήσει εμπιστευτικές και να μην γνωστοποιήσει σε οποιονδήποτε τρίτο, χωρίς την προηγούμενη προς τούτο έγγραφη συναίνεση της Αναθέτουσας Αρχής, οποιαδήποτε έγγραφα ή πληροφορίες που θα περιέλθουν σε γνώση του ή που ο ίδιος θα ανακαλύψει κατά την παροχή των υπηρεσιών του Έργου και την εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων. Περαιτέρω, ο Ανάδοχος υποχρεούται να μεριμνά ώστε το προσωπικό του, οι υπεργολάβοι του και κάθε συνεργαζόμενο με αυτόν πρόσωπο για την παροχή των υπηρεσιών να τηρήσουν την ως άνω υποχρέωση. Για τους σκοπούς του παρόντος όρου, ως εμπιστευτικές πληροφορίες και στοιχεία νοούνται, πέραν των όσων ρητά χαρακτηρίζονται ως τέτοια, και όσες πληροφορίες και στοιχεία ακόμα δεν είναι γνωστά σε τρίτους, ακόμα και αν δεν έχουν χαρακτηρισθεί ρητά ως εμπιστευτικά. Εμπιστευτική θεωρείται κατά περίπτωση ακόμα και πληροφορία, η οποία μπορεί να είναι ευρύτερα γνωστή, όμως δομείται με τρόπο που της προσδίδει ιδιαίτερη σημασία ή αξία.

Η εμπιστευτικότητα αίρεται αυτοδικαίως σε περίπτωση που επιβάλλεται από το νόμο, π.χ. σε περίπτωση εκκρεμούς δίκης. Η άρση περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο και αποκλειστικά για την χρήση της πληροφορίας ή εγγράφου από τους συμβαλλομένους, τους νομικούς παραστάτες της, καθώς και από τους δικαστές.

Σε περίπτωση αθέτησης από τον Ανάδοχο της ως άνω υποχρέωσής του, η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να απαιτήσει την αποκατάσταση τυχόν ζημίας της σύμφωνα με το άρθρο 17 της παρούσας Σύμβασης, την παύση της κοινοποίησης των εμπιστευτικών πληροφοριών και την παράλειψή της στο μέλλον, ενώ δικαιούται επίσης να κηρύξει τον Ανάδοχο έκπτωτο και να εφαρμόσει τις κυρώσεις του Π.Δ. 118/07.

Ο Ανάδοχος δεν δύναται να προβαίνει σε δημόσιες δηλώσεις σχετικά με τις Υπηρεσίες χωρίς την προηγούμενη προς τούτο έγγραφη συναίνεση της Αναθέτουσας Αρχής, ούτε να συμμετέχει σε δραστηριότητες ασυμβίβαστες με τις υποχρεώσεις του απέναντι στην Αναθέτουσα Αρχή και δεν δεσμεύει την Αναθέτουσα Αρχή, με κανένα τρόπο, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεσή της.

Σε κάθε περίπτωση, απαγορεύεται η χρήση ή εκμετάλλευση των πληροφοριών οι οποίες θα περιέλθουν σε γνώση του Αναδόχου καθ' οιονδήποτε τρόπο, στα πλαίσια υλοποίησης του Έργου και οι οποίες δεν του ανήκουν, για σκοπούς διαφορετικούς από την υλοποίηση του Έργου.

Η Αναθέτουσα Αρχή δεν δεσμεύεται να μην αποκαλύπτει οποιαδήποτε εμπιστευτική πληροφορία ή εμπιστευτικό έγγραφο (περιλαμβανομένων των σχεδίων, μελετών κλπ) στις αρχές του Ελληνικού Κράτους, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την άσκηση εποπτείας και ελέγχου.

Ο Ανάδοχος δύναται να αναφέρει το έργο προκειμένου να αποδείξει την εμπειρία του.

Άρθρο 8 - Εκχωρήσεις - Μεταβιβάσεις

Ο Ανάδοχος δεν δικαιούται να εκχωρήσει ή μεταβιβάσει σε οποιονδήποτε τρίτο τη Σύμβαση ή μέρος αυτής ή οποιοδήποτε δικαίωμα ή υποχρέωση απορρέει από αυτή, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της Αναθέτουσας Αρχής. Σε περίπτωση έγκρισης της οποιασδήποτε ως άνω εκχώρησης ή ανάθεσης παροχής μέρους των Υπηρεσιών σε τρίτους, οι όροι της Σύμβασης θα δεσμεύουν και τον αναφερόμενο τρίτο, ακόμη και εάν αυτός δεν τους έχει ρητά αποδεχθεί.

Εάν ο Ανάδοχος προβεί σε μεταβίβαση ή εκχώρηση χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της Αναθέτουσας Αρχής, η τελευταία δικαιούται, χωρίς προηγούμενη όχληση, να επιβάλει αυτοδικαίως τις κυρώσεις για αθέτηση της Σύμβασης και να κηρύξει τον Ανάδοχο έκπτωτο σύμφωνα με το Π.Δ. 118/07.

Άρθρο 9 - Τροποποίηση

Τροποποίηση των όρων της παρούσας Σύμβασης, που όλοι τους είναι ουσιώδεις, γίνεται με συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών μετά τη σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» και κάθε άλλης αρμόδιας υπηρεσίας αποκλειστικά και μόνο γραπτά. Όριο δε της τροποποίησης αποτελεί η μη ουσιώδης μεταβολή των όρων της Διακήρυξης, της πράξης κατακύρωσης και της προσφοράς του Αναδόχου.

[Σε περίπτωση που στην Προσφορά του ο Ανάδοχος αναφέρει ότι μέρος της Υπηρεσίας θα υλοποιηθεί από υπεργολάβο(υς)]

Άρθρο 10 - Υπεργολαβίες

Ο Ανάδοχος, για την υλοποίηση του Έργου, θα χρησιμοποιήσει τους υπεργολάβους που έχει προσδιορίσει στην Προσφορά του, για το κατά περίπτωση αναφερόμενο στην Προσφορά του τμήμα της Υπηρεσίας.

Οι υπεργολάβοι δεν αποκτούν οποιαδήποτε συμβατική σχέση με την Αναθέτουσα Αρχή.

Ο Ανάδοχος ευθύνεται για τις πράξεις, παραλείψεις και αμέλειες των υπεργολάβων του και των εκπροσώπων ή των υπαλλήλων τους, όπως ακριβώς και για τις πράξεις, παραλείψεις ή αμέλειες του ίδιου, των εκπροσώπων ή των υπαλλήλων του.

Ο Ανάδοχος δικαιούται να αντικαταστήσει υπεργολάβο που έχει συμπεριλάβει στην Προσφορά του σε περίπτωση διακοπής της συνεργασίας του με αυτόν ή να χρησιμοποιήσει και άλλον υπεργολάβο, μόνο εφόσον ο νέος υπεργολάβος ανταποκρίνεται στα αντίστοιχα κριτήρια επιλογής που ίσχυαν για την ανάθεση της Σύμβασης.

Σε κάθε περίπτωση, η αντικατάσταση ή χρησιμοποίηση άλλου υπεργολάβου υπόκειται στην προηγούμενη έγγραφη έγκριση της Αναθέτουσας Αρχής. Για το σκοπό αυτό, ο Ανάδοχος ενημερώνει προηγουμένως την Αναθέτουσα Αρχή για τη διακοπή της συνεργασίας ή την πρόθεσή του να χρησιμοποιήσει και άλλον υπεργολάβο, κοινοποιώντας την ταυτότητα του νέου υπεργολάβου και το αντικείμενο που θα εκτελέσει, μαζί με την απαιτούμενη τεκμηρίωση για την απόδειξη της συνδρομής στο πρόσωπό του των κριτηρίων που ίσχυαν για την ανάθεση της Σύμβασης.

Η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να ζητήσει από τον Ανάδοχο την αντικατάσταση υπεργολάβου και κάθε άλλου προσώπου εμπλεκόμενου στην παροχή των Υπηρεσιών που, κατά την βάσιμη και αιτιολογημένη κρίση της,

δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Έργου, ο δε Ανάδοχος υποχρεούται στην περίπτωση αυτή να ανταποκριθεί στην απαίτηση της Αναθέτουσας Αρχής, σε εύλογο χρονικό διάστημα που θα συμφωνηθεί από κοινού ότι απαιτείται για την εξεύρεση αντικατάστασης.

Εάν ο Ανάδοχος συνάψει σύμβαση υπεργολαβίας χωρίς έγκριση, η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται, χωρίς προηγούμενη όχληση, να επιβάλει αυτοδικαίως τις κυρώσεις για αθέτηση της Σύμβασης και να κηρύξει τον Ανάδοχο έκπτωτο σύμφωνα με το Π.Δ. 118/07.

Σε κάθε περίπτωση, την πλήρη ευθύνη για την παροχή των Υπηρεσιών φέρει αποκλειστικά ο Ανάδοχος.

Άρθρο 11 - Εκτέλεση της Σύμβασης

Η Σύμβαση θεωρείται ότι εκτελέστηκε όταν:

- α. Παραδόθηκαν όλα τα προβλεπόμενα στοιχεία σύμφωνα με τα Άρθρα 2, 5 και 18 της παρούσας και την Διακήρυξη.
- β. Παραλήφθηκαν οριστικά (ποσοτικά και ποιοτικά) τα Παραδοτέα.
- γ. Έγινε η αποπληρωμή του Συμβατικού Τιμήματος, αφού προηγουμένως επιβλήθηκαν τυχόν κυρώσεις ή εκπτώσεις.
- δ. Εκπληρώθηκαν και οι τυχόν λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και αποδεσμεύθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις κατά τα προβλεπόμενα από τη Σύμβαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ

Άρθρο 12 - Διάθεση Προσωπικού

Η Αναθέτουσα Αρχή θα διαθέσει το προσωπικό που απαιτείται για τις ανάγκες, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της πορείας των Υπηρεσιών.

Ειδικότερα, η Αναθέτουσα Αρχή συμμετέχει στην υλοποίηση του Έργου με δικό της στελεχιακό δυναμικό με στόχους:

- Την αποτελεσματική επίβλεψη και τον έλεγχο της προόδου του Έργου.
- Την έγκαιρη εξασφάλιση στον Ανάδοχο όλων των στοιχείων και την εκτέλεση των ενεργειών από πλευράς της που είναι απαραίτητες για την έγκαιρη και σωστή εκτέλεση του Έργου.

Επιπρόσθετα, η Αναθέτουσα Αρχή θα εξασφαλίσει την απαραίτητη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Διευθύνσεων και Τμημάτων της, ώστε να αποφευχθούν τυχόν καθυστερήσεις ή προβλήματα στην τήρηση του χρονοδιαγράμματος του Έργου.

Άρθρο 13 - Παροχή Εγγράφων & Πληροφοριών

Η Αναθέτουσα Αρχή θα διαθέσει στον Ανάδοχο εγκαίρως τις απαραίτητες πληροφορίες, στοιχεία, έγγραφα και υλικό για την παροχή των υπηρεσιών, όπως περιγράφονται στο Μέρος Β του Διαγωνισμού.

Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να παραδίδει στον Ανάδοχο, ατελώς, κάθε έγγραφο, σχέδιο, μελέτη και γενικότερα κάθε στοιχείο που έχει στην κατοχή της και δικαιούται να γνωστοποιήσει, σχετικό με την παροχή των Υπηρεσιών, χωρίς να απαιτείται προηγούμενο αίτημα του Αναδόχου.

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να επιστρέψει όλα τα στοιχεία της ως άνω παραγράφου με την οριστική παραλαβή των υπηρεσιών ή με την καθ' οιονδήποτε τρόπο λύση της Σύμβασης και να δηλώσει υπεύθυνα ότι έχει παύσει να βρίσκεται στην κατοχή του οτιδήποτε από τα παραπάνω.

Άρθρο 14 - Συνδρομή σε Θέματα Επικοινωνίας με Τρίτους

Ο Ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη συνδρομή της Αναθέτουσας Αρχής προκειμένου να διευκολυνθεί στην επικοινωνία του με τυχόν εμπλεκόμενες αρμόδιες αρχές ή άλλα πρόσωπα, εφόσον θεωρεί ότι η επικοινωνία αυτή απαιτείται για να τον υποβοηθήσει στην εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Άρθρο 15 - Γενικές Υποχρεώσεις Αναδόχου

Ο Ανάδοχος οφείλει να εκτελεί τις απορρέουσες από τη Σύμβαση υποχρεώσεις του με τη δέουσα προσοχή και επιμέλεια και τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας Σύμβασης, της Διακήρυξης, τις οδηγίες της Αναθέτουσας Αρχής, της Προσφοράς του και την σχετική νομοθεσία, άλλως υποχρεούται να αποζημιώσει κατά νόμο την Αναθέτουσα Αρχή.

Συγκεκριμένα:

- Ο Ανάδοχος θα είναι πλήρως και αποκλειστικά υπεύθυνος για την τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας ως προς το απασχολούμενο από αυτόν προσωπικό για την εκτέλεση των συμβατικών του υποχρεώσεων. Σε περίπτωση οποιασδήποτε παράβασης ή ζημίας που προκληθεί σε τρίτους από τα πρόσωπα που απασχολεί ο Ανάδοχος ή οι υπεργολάβοι του και γενικά οι προστηθέντες από αυτόν, υποχρεούται μόνος αυτός προς αποκατάστασή της.
- Το προσωπικό, οι σύμβουλοι, οι συνεργάτες και γενικά οι προστηθέντες του Αναδόχου δεν αποκτούν καμία συμβατική σχέση, εργασιακή ή άλλη με την Αναθέτουσα Αρχή.
- Ο Ανάδοχος οφείλει να εμποδίζει ή παραλείψει που θα μπορούσαν να έχουν αποτέλεσμα αντίθετο με το συμφέρον της Αναθέτουσας Αρχής.
- Η Αναθέτουσα Αρχή απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη και υποχρέωση από τυχόν ατύχημα ή από κάθε άλλη αιτία κατά την εκτέλεση της Υπηρεσίας, εκτός εάν αυτό οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια εκ μέρους της.
- (Σε περίπτωση που ο Ανάδοχος είναι ένωση προσώπων ή κοινοπραξία) Κάθε Μέλος της ένωσης ή κοινοπραξίας ευθύνεται ευθέως, αλληλεγγύως και εις ολόκληρο έναντι της Αναθέτουσας Αρχής για την εκτέλεση της Σύμβασης. Τυχόν υφιστάμενες συμφωνίες μεταξύ των Μελών της ένωσης ή κοινοπραξίας περί κατανομής των ευθυνών τους έχουν ισχύ μόνο στις εσωτερικές τους σχέσεις και σε καμία περίπτωση δεν δύναται να προβληθούν έναντι της Αναθέτουσας Αρχής ως λόγος απαλλαγής του ενός Μέλους από τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις του άλλου ή των άλλων Μελών σε σχέση με την παροχή των Υπηρεσιών.
- (Σε περίπτωση που ο Ανάδοχος είναι ένωση προσώπων / κοινοπραξία) Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της Σύμβασης, οποιοδήποτε από τα Μέλη του Αναδόχου, εξαιτίας ανικανότητας για οποιοδήποτε λόγο ή ανωτέρας βίας, δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, τα υπόλοιπα Μέλη του Αναδόχου συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη της ολοκλήρωσης αυτής με την ίδια τιμή και τους ίδιους όρους. Στην περίπτωση αυτή, τα εναπομείναντα Μέλη μπορούν να προτείνουν αντικαταστάτη με προσόντα αντίστοιχα του Μέλους που αξιολογήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού. Ο αντικαταστάτης, ωστόσο, πρέπει να εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή. Εάν η Αναθέτουσα Αρχή αποφασίσει ότι τα εναπομείναντα Μέλη αδυνατούν να εκπληρώσουν τους όρους της Σύμβασης, τότε αυτά οφείλουν να ορίσουν αντικαταστάτη με προσόντα αντίστοιχα του Μέλους που αξιολογήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού, το οποίο, ομοίως πρέπει να εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή.

- Ο Ανάδοχος, για την υλοποίηση της Υπηρεσίας, θα χρησιμοποιήσει τα στελέχη της Ομάδας Έργου που έχει προσδιορίσει στην Προσφορά του. Για την αντικατάσταση στελεχών της Ομάδας Έργου καθώς και για κάθε άλλη μεταβολή στη σύνθεσή της θα εφαρμόζονται αντίστοιχα οι διατάξεις του άρ. 9 της παρούσας Σύμβασης.
- Ο Ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί τους κανόνες δημοσιότητας των έργων ΕΣΠΑ σύμφωνα με την σχετική εφαρμοστέα νομοθεσία. Συγκεκριμένα ο Ανάδοχος θα μεριμνήσει για την τοποθέτηση ορατής μνείας επί των παραδοτέων, όπου θα αναφέρονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία σύμφωνα με τον παραπάνω κανονισμό και σύμφωνα με τις ειδικότερες οδηγίες της Αναθέτουσας Αρχής. Τα κείμενα και σήματα θα δοθούν στον Ανάδοχο από την Αναθέτουσα Αρχή.

Τυχόν παράλειψη του Αναδόχου να λάβει γνώση και να ενημερωθεί επί του συνόλου των συνθηκών εκτέλεσης του αντικειμένου της Σύμβασης, δεν τον απαλλάσσει των συμβατικών υποχρεώσεων και ευθυνών του.

Άρθρο 16 - Κατάθεση Εγγύησης καλής εκτέλεσης

Για την καλή εκτέλεση των όρων της Σύμβασης, ο Ανάδοχος κατέθεσε την <αριθμός, & αρχή που εξέδωσε> Εγγυητική Επιστολή Καλής Εκτέλεσης ύψους <ποσό (ολογράφως και αριθμητικώς)> ευρώ, που καλύπτει το 10% του Συμβατικού Τιμήματος (μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.).

Σε περίπτωση παράτασης της διάρκειας της Σύμβασης για οποιονδήποτε λόγο, θα παρατείνεται αντίστοιχα και η διάρκεια ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει αυτοδικαίως υπέρ της Αναθέτουσας Αρχής χωρίς περαιτέρω διαδικασία, σε κάθε περίπτωση οριζόμενη στη Σύμβαση. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης επιστρέφεται στον Ανάδοχο μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή των Παραδοτέων, ύστερα από την εκκαθάριση των τυχόν απαιτήσεων από τους συμβαλλομένους.

Άρθρο 17 - Αποζημίωση

Ο Ανάδοχος αποζημιώνει την Αναθέτουσα Αρχή για κάθε απαίτηση τρίτων από την παροχή των υπηρεσιών, η οποία απορρέει από τη χρήση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, σχεδίων, υποδειγμάτων και εργοστασιακών ή εμπορικών σημάτων εκ μέρους του, η οποία αναφέρεται στη Σύμβαση ή στην Προσφορά.

Σε περίπτωση προβολής αξιώσεως ή άσκησης αγωγής ή άλλου ενδίκου βοηθήματος κατά της Αναθέτουσας Αρχής από τρίτο, ο οποίος θα ισχυρίζεται, ότι παραβιάζονται δικαιώματα του επί των ανωτέρω, η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να ειδοποιήσει χωρίς καθυστέρηση και γραπτά τον Ανάδοχο, παρέχοντας σε αυτόν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και ο Ανάδοχος υποχρεούται να αμυνθεί, δικαστικά και εξωδικαστικά, για λογαριασμό της, έναντι του τρίτου. Σε κάθε περίπτωση, ο Ανάδοχος αφενός, βαρύνεται με όλα τα έξοδα τα οποία θα κληθεί να καταβάλει η Αναθέτουσα Αρχή εξ αυτού του λόγου, συμπεριλαμβανομένης και κάθε δικαστικής δαπάνης ή αμοιβής δικηγόρων, αφετέρου, υποχρεούται να αποζημιώσει την Αναθέτουσα Αρχή για κάθε ζημία που θα υποστεί από ενδεχόμενη παραδοχή της παραπάνω αγωγής ή του ένδικου μέσου.

Ο Ανάδοχος αποζημιώνει πλήρως την Αναθέτουσα Αρχή για κάθε ζημία που ενδεχομένως προξενηθεί σε αυτήν από υπαιτιότητα του Αναδόχου ή των προσώπων που συνεργάζονται με αυτόν για την παροχή των Υπηρεσιών, περιλαμβανομένων των υπερβολών του.

Ο Ανάδοχος συνδράμει με δαπάνες του την Αναθέτουσα Αρχή, αναλαμβάνοντας το κόστος κάθε αντιδικίας, εξώδικης ή δικαστικής, με τρίτους, που συνδέεται με την εκ μέρους του, ή την εκ μέρους των υπεργολάβων του ή των συνεργαζόμενων με αυτόν προσώπων, αδυναμία ή πλημμελή εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων.

Η υποχρέωση αποζημίωσης της Αναθέτουσας Αρχής δεν αποκλείει το δικαίωμά της να κηρύξει τον Ανάδοχο έκπτωτο, σύμφωνα με το άρ. 27 της παρούσας Σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Άρθρο 18 - Προθεσμία Εκτέλεσης της Σύμβασης

Η παροχή των υπηρεσιών αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης (Ημερομηνία Έναρξης Ισχύος της Σύμβασης) και διαρκεί έως τις 30.10.2015. Συγκεκριμένα, τα επιμέρους τμήματα του Έργου θα παραδοθούν ως ακολούθως, σύμφωνα με την Προσφορά του Αναδόχου:

...

Ο συμβατικός χρόνος υλοποίησης μπορεί να παρατείνεται με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής το ανώτερο μέχρι ¼ αυτού, μετά από σχετικό αίτημα του Αναδόχου που υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από τη λήξη του συμβατικού χρόνου και με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων της Αναθέτουσας Αρχής για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων (άρθρα 26 και 32 του Π.Δ. 118/07, εφαρμοζόμενων αναλόγως). Επισημαίνεται ότι, μετά τη λήξη της παραπάνω παράτασης, θα κινείται η διαδικασία κήρυξης του Αναδόχου έκπτωτο, σύμφωνα με το άρθρο 34 του Π.Δ. 118/07.

Άρθρο 19 - Μετάθεση Προθεσμίας Εκτέλεσης

Η Αναθέτουσα Αρχή διατηρεί μονομερώς το δικαίωμα μετάθεσης του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης της Σύμβασης ή επί μέρους προβλεπόμενων χρονικών σημείων ή φάσεων των Υπηρεσιών, εάν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται, στις περιπτώσεις αυτές, η Αναθέτουσα Αρχή θα ενημερώνει εγκαίρως τον Ανάδοχο για την αναθεώρηση του προγράμματος εκτέλεσης της Σύμβασης, ως προς το συγκεκριμένο χρονικό σημείο ή τη συγκεκριμένη φάση ή τμήμα αυτής και σύμφωνα με το άρθρο 26 του Π.Δ. 118/2007.

Σε κάθε περίπτωση, η υλοποίηση του Έργου, μετά την όποια παράταση ή μετάθεση τυχόν χορηγηθεί, θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός των απώτατων ορίων που εκάστοτε ισχύουν για την υλοποίηση έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ.

Οι μεταθέσεις της προθεσμίας ή των προθεσμιών εκτέλεσης δεν συνεπάγονται κυρώσεις.

Άρθρο 20 - Ποινικές Ρήτρες - Εκπτώσεις

Η παράδοση και η παραλαβή των υπηρεσιών θα γίνει σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 18 της παρούσας Σύμβασης, υπό την επιφύλαξη οποιασδήποτε παράτασης ή μετάθεσης των προθεσμιών τυχόν χορηγηθεί.

Σε περίπτωση καθυστέρησης παράδοσης επιμέρους Υπηρεσιών του Έργου ή του συνόλου αυτού από υπέρβαση τμηματικής ή συνολικής προθεσμίας, μετά την όποια παράταση ή μετάθεση χορηγήθηκε, με υπαιτιότητα του Αναδόχου, επιβάλλονται οι κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση του άρθρου 32 του Π.Δ. 118/07, όπως αυτό ισχύει και δεν έρχεται σε αντίθεση με το Π.Δ. 60/07.

Λόγω της σπουδαιότητας του Έργου, σε περίπτωση που το αντικείμενο του Έργου παραδοθεί εκπρόθεσμα, περιλαμβανομένης της τυχόν παράτασης ή μετάθεσης αυτού, ή τα Παραδοτέα παραδόθηκαν πλημμελώς, τότε, πέραν των κυρώσεων που ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία, ο Ανάδοχος θα υπόκειται σε πρόστιμο για κάθε ημέρα καθυστέρησης ή μη ικανοποιητικής λειτουργίας των Παραδοτέων ποσοστού 0,5% επί του Συμβατικού Τιμήματος, χωρίς Φ.Π.Α. και συνολικά μέχρι του 10% αυτού. Οι κυρώσεις αυτές θα επιβάλλονται, επίσης, όταν υπάρχουν υπερβάσεις των τμηματικών προθεσμιών παροχής των υπηρεσιών ή μη

ικανοποιητικής λειτουργίας των επιμέρους φάσεων του Έργου, οπότε η ποινική ρήτρα θα υπολογίζεται επί του ποσού του Συμβατικού Τιμήματος που αντιστοιχεί στην συγκεκριμένη φάση.

Οι ρήτρες καθυστέρησης των παραδόσεων θα επιβάλλονται με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, ύστερα από γνωμοδότηση της Επιτροπής Παρακολούθησης και Παραλαβής και θα εισπράττονται με παρακράτηση από την επομένη πληρωμή του Αναδόχου ή, σε περίπτωση ανεπάρκειας ή έλλειψης αυτής, με ισόποση κατάπτωση της Εγγυητικής Επιστολής Καλής Εκτέλεσης, εφόσον ο Ανάδοχος δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό. Με ίδια ως άνω απόφαση ανακαλούνται οι ρήτρες καθυστέρησης για τυχόν τμηματικές προθεσμίες μόνο αν το Έργο εκτελεστεί μέσα στη συνολική προθεσμία. Οι ρήτρες καθυστέρησης που επιβάλλονται για υπέρβαση τμηματικών προθεσμιών, αν δεν ανακληθούν, βαρύνουν τον Ανάδοχο επιπλέον των ρητρών λόγω υπέρβασης συνολικής προθεσμίας που έχουν επιβληθεί.

Οι ποινικές ρήτρες δεν επιβάλλονται και η έκπτωση δεν επέρχεται αν ο Ανάδοχος αποδείξει ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε ανώτερη βία ή σε υπαιτιότητα της Αναθέτουσας Αρχής ή τρίτου. Περαιτέρω, η Αναθέτουσα Αρχή έχει το δικαίωμα να κηρύξει έκπτωτο τον Ανάδοχο αν δεν εκπληρώνει ή εκπληρώνει πλημμελώς τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή παραβιάζει ουσιώδη όρο της Σύμβασης, χωρίς να καταβάλλει οποιαδήποτε αποζημίωση, σύμφωνα με άρθρο 34 του Π.Δ. 118/07.

Οι χρόνοι υπολογίζονται σε ημερολογιακές ημέρες, τα ποσά όπως προβλέπονται στη Σύμβαση (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), ενώ δεν επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση χορήγησης παράτασης ή μετάθεσης από την Αναθέτουσα Αρχή.

Σε περίπτωση έκπτωσης του Αναδόχου, η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται, κατά την κρίση της, να κρατήσει μέρος ή το σύνολο των παραδοτέων, καταβάλλοντας το αναλογούν μέρος του Συμβατικού Τιμήματος.

Η επιβολή ποινικών ρητρών δεν στερεί το δικαίωμα της Αναθέτουσας Αρχής να ζητήσει από τον Ανάδοχο της αποκατάσταση κάθε ζημίας της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Άρθρο 21 - Κυριότητα Υπηρεσιών και Ζητήματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Όλα τα αποτελέσματα – στοιχεία, έγγραφα ή αρχεία σχετικά με τις Υπηρεσίες, καθώς και όλα τα υπόλοιπα Παραδοτέα - που θα αποκτηθούν, θα αναπτυχθούν, θα σχεδιασθούν ή θα καταρτισθούν από τον Ανάδοχο στο πλαίσιο εκτέλεσης της Σύμβασης, θα αποτελούν αποκλειστική ιδιοκτησία της Αναθέτουσας Αρχής, η οποία δικαιούται να προβεί σε οποιαδήποτε μορφή εκμετάλλευσής τους ελεύθερα και απεριόριστα. Εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις που προϋπάρχουν σχετικά πνευματικά δικαιώματα, τα οποία θα πρέπει να καταδεικνύονται ρητά και, στις μη προφανείς περιπτώσεις, να αποδεικνύονται με σχετικά έγγραφα από τον Ανάδοχο. Στην περίπτωση αυτή ο Ανάδοχος υποχρεούται να εξασφαλίζει το δικαίωμα της Αναθέτουσας Αρχής να προβαίνει σε κάθε μορφής εκμετάλλευση των Παραδοτέων στα πλαίσια υλοποίησης της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού» και γενικά στα πλαίσια υλοποίησης των σκοπών της και των αρμοδιοτήτων της σύμφωνα με τον νομοθετικό πλαίσιο που την διέπει.

Τα αποτελέσματα θα είναι πάντοτε στη διάθεση της Αναθέτουσας Αρχής κατά τη διάρκεια ισχύος της Σύμβασης και, εάν βρίσκονται στην κατοχή του Αναδόχου, θα παραδοθούν στην Αναθέτουσα Αρχή κατά την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη ή λύση της Σύμβασης. Σε περίπτωση αρχείων με στοιχεία σε ηλεκτρονική μορφή, ο Ανάδοχος υποχρεούται να συνοδεύσει την παράδοσή τους με έγγραφη τεκμηρίωση και με οδηγίες για την ανάκτηση / διαχείρισή τους. Ο Ανάδοχος μπορεί να κρατά αντίγραφα των εγγράφων και στοιχείων, αλλά δεν

επιτρέπεται να τα χρησιμοποιεί για σκοπούς άλλους από της Σύμβασης, χωρίς την προηγούμενη γραπτή συναίνεση της Αναθέτουσας Αρχής.

Απαγορεύεται στον Ανάδοχο να προβεί σε οποιαδήποτε μορφής εκμετάλλευση των κειμένων, φωτογραφιών, στοιχείων και κάθε άλλου εγγράφου ή αρχείου που θα τα παραδοθεί για την εκτέλεση της Σύμβασης, παρά μόνον για τους σκοπούς της υλοποίησής της.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σε περίπτωση άσκησης αγωγής ή ενδίκου μέσου κατά της Αναθέτουσας Αρχής από τρίτο για οποιοδήποτε θέμα σχετικά με δικαιώματα επί των Παραδοτέων, η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να ειδοποιήσει αμέσως και γραπτά με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες τον Ανάδοχο, ο οποίος υποχρεούται να αμυνθεί, δικαστικά και εξωδικαστικά, για λογαριασμό της Αναθέτουσας Αρχής, έναντι του τρίτου. Σε κάθε περίπτωση, ο Ανάδοχος αφενός βαρύνεται με όλα τα έξοδα τα οποία θα κληθεί να καταβάλει η Αναθέτουσα Αρχή εξ αυτού του λόγου, συμπεριλαμβανομένης και κάθε δικαστικής δαπάνης ή αμοιβής δικηγόρων, αφετέρου υποχρεούται να αποζημιώσει την Αναθέτουσα Αρχή για κάθε θετική ή αποθετική ζημία που θα υποστεί σε περίπτωση που η παραπάνω αγωγή ή ένδικο μέσο γίνουν δεκτά.

Άρθρο 22 - Εγγυητική Ευθύνη

Ο Ανάδοχος εγγυάται προς την Αναθέτουσα Αρχή ότι οι Υπηρεσίες θα παρασχεθούν σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις της Σύμβασης, θα είναι σύννομες και θα βασίζονται στο ισχύον δίκαιο και ότι τα Παραδοτέα θα πληρούν όλες τις ιδιότητες και χαρακτηριστικά που προβλέπονται στη Σύμβαση αυτή και θα στερούνται οποιωνδήποτε ελαττωμάτων (οφειλόμενων ενδεικτικά σε ελλιπή σχεδίαση, πλημμελή εφαρμογή κ.λπ.) και ότι θα ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές, λειτουργίες, αποτελέσματα και ιδιότητες όπως αυτές προδιαγράφονται στην Διακήρυξη ή επιτρέπεται να προδιαγραφούν από την Αναθέτουσα Αρχή κατά την εκτέλεση της Σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Άρθρο 23 - Γενικές Διατάξεις

Ο Ανάδοχος θεωρείται ότι, προτού υποβάλει την Προσφορά του, είχε λάβει υπόψη όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εμπρόθεσμη και προσηκούμενη εκτέλεση της Σύμβασης και, συνεπώς, στο Συμβατικό Τμήμα περιλαμβάνονται όλα τα σχετικά με την εκτέλεση της Σύμβασης έξοδα, όπως τα έξοδα μετακινήσεων και διαμονής, αμοιβών προσωπικού και κάθε είδους εξόδων που απαιτούνται για την υλοποίηση της παρούσας Σύμβασης.

Για κάθε πληρωμή, ο Ανάδοχος αποστέλλει στην Αναθέτουσα Αρχή, γραπτή αίτηση πληρωμής, καθώς και αναλυτική κατάσταση, μαζί με αποδείξεις, τιμολόγια, παραστατικά πληρωμών ή άλλα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα για τα ποσά που πρέπει να πληρωθούν κατά περίπτωση.

Όλες οι πληρωμές θα γίνονται σε Ευρώ με την προσκόμιση των προβλεπόμενων στον νόμο φορολογικών δικαιολογητικών, και των λοιπών νομίμων δικαιολογητικών που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις κατά το χρόνο πληρωμής και σύμφωνα με τα κατά περίπτωση χρονικά σημεία που προσδιορίζονται στο άρθρο 25 της παρούσας Σύμβασης.

Σε περίπτωση που, απαιτείται έκδοση τιμολογίου, η εξόφληση του οποίου, σύμφωνα με τη Σύμβαση, γίνεται σε επόμενη διαχειριστική περίοδο από αυτή της έκδοσης, δεν απαιτείται νέο τιμολόγιο.

Από κάθε τιμολόγιο του Αναδόχου θα γίνονται οι νόμιμες παρακρατήσεις σύμφωνα με τους ισχύοντες εκάστοτε νόμους και σχετικές εγκυκλίους.

Άρθρο 24 - Συμβατικό Τίμημα

Το Συμβατικό Τίμημα για την παροχή των Υπηρεσιών, όπως αυτό διαμορφώθηκε από την Προσφορά του Αναδόχου, ανέρχεται στο ποσό των <ποσό ολογράφως (ποσό αριθμητικά)> ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. ...%.

Το Συμβατικό Τίμημα δεν αναθεωρείται και θα παραμείνει σταθερό και αμετάβλητο καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης και δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί για οποιονδήποτε λόγο.

Ο Ανάδοχος βαρύνεται με κάθε φόρο, παρακράτηση φόρου και κάθε εισφορά, για την οποία σύμφωνα με το νόμο είναι υπόχρεος.

Άρθρο 25 - Τρόπος Πληρωμής

Η πληρωμή του Αναδόχου θα γίνεται τμηματικά, κατόπιν παραλαβής των επιμέρους Παραδοτέων από την Επιτροπή Παραλαβής και έγκρισής τους από την Αναθέτουσα Αρχή. Συγκεκριμένα το Συμβατικό Τίμημα θα καταβληθεί ως ακολούθως:

- Κατόπιν ολοκλήρωσης της Α' Φάσης (Α.1. Αναδιαμόρφωση έκθεσης Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας και Α.2. Διαμόρφωση χώρου στο ισόγειο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας) θα καταβληθεί 40% του Συμβατικού Τιμήματος.
- Κατόπιν ολοκλήρωσης της Β' Φάσης (Β. Διαμόρφωση χώρου στο υπόγειο του κτιρίου ώστε να διαμορφωθεί μια μικρή Θεματική Έκθεση) θα καταβληθεί 60% του Συμβατικού Τιμήματος.

Οι πληρωμές προς τον Ανάδοχο θα διενεργούνται σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης (υπ' αρ. 14053/ΕΥΣ 1749, Φ.Ε.Κ. 540/Β/27-3-2008, όπως έχει τροποποιηθεί και όπως εκάστοτε θα ισχύει) και κάθε άλλη σχετική εφαρμοστέα διάταξη σχετικά με τη λειτουργία του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ. Πριν την έγκριση της σχετικής δαπάνης και την καταβολή του σχετικού ποσού από την αρμόδια αρχή στην Αναθέτουσα Αρχή, η πληρωμή δεν θα οφείλεται στον Ανάδοχο και η Αναθέτουσα Αρχή δεν θα καθίσταται υπερέμμερη σε περίπτωση μη καταβολής της.

Η πληρωμή της τελευταίας δόσης εξαρτάται από την εκπλήρωση εκ μέρους του Αναδόχου όλων των υποχρεώσεων του σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση και την οριστική παραλαβή (ποσοτική και ποιοτική) των Υπηρεσιών εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 - ΠΑΡΑΔΟΣΗ & ΠΑΡΑΛΑΒΗ

Άρθρο 26 - Προϋποθέσεις & Διαδικασία Παραλαβής

Η παρακολούθηση της εκτέλεσης της Σύμβασης θα γίνεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής (Ε.Π.Π.) που ορίστηκε με την υπ' αριθμ. 32/2014 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αναθέτουσας Αρχής. Η Επιτροπή θα παραλαμβάνει τα Παραδοτέα των Υπηρεσιών συντάσσοντας σχετικό πρακτικό, το οποίο θα υποβάλλεται προς έγκριση στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αναθέτουσας Αρχής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 της Διακήρυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 - ΑΘΕΤΗΣΗ & ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 27 - Καταγγελία εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής

Η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να καταγγείλει τη Σύμβαση με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση της Επιτροπής Παραλαβής σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Ο Ανάδοχος δεν παρέχει τις Υπηρεσίες με τον τρόπο που ορίζεται στη Σύμβαση, παρά τις προς τούτο επανειλημμένες οχλήσεις της Αναθέτουσας Αρχής.

(β) Ο Ανάδοχος εκχωρεί τη Σύμβαση ή αναθέτει εργασίες υπεργολαβικά χωρίς την άδεια της Αναθέτουσας Αρχής.

(γ) Ο Ανάδοχος πτωχεύσει, τεθεί υπό αναγκαστική διαχείριση ή εκκαθάριση, λυθεί ή ανακληθεί η άδεια λειτουργίας του/άσκησης του επαγγέλματός του ή γίνουν πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του, στο σύνολο ή σε σημαντικό μέρος των περιουσιακών του στοιχείων.

(δ) Εκδίδεται τελεσίδικη απόφαση κατά του Αναδόχου για αδίκημα σχετικό με την άσκηση του επαγγέλματός του.

Τα αποτελέσματα της καταγγελίας επέρχονται από την κοινοποίηση στον Ανάδοχο της εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής έγγραφης καταγγελίας. Κατ' εξαίρεση, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, κατ' ενάσκηση διακριτικής της ευχέρειας, για όσες από τις περιπτώσεις καταγγελίας είναι αυτό δυνατό, να τάξει εύλογη (κατ' αυτήν) προθεσμία θεραπείας της παράβασης, οπότε τα αποτελέσματα της καταγγελίας επέρχονται αυτόματα με την πάροδο της ταχθείσας προθεσμίας, εκτός εάν η Αναθέτουσα Αρχή γνωστοποιήσει εγγράφως προς τον Ανάδοχο ότι θεωρεί την παράβαση θεραπευθείσα.

Με την μετά από καταγγελία της Αναθέτουσας Αρχής λύση της Σύμβασης, ο Ανάδοχος υποχρεούται, μετά από αίτημα της Αναθέτουσας Αρχής:

(α) Να απόσχει από την διενέργεια οποιασδήποτε εργασίας, έργου, παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης υποχρέωσής του που πηγάζει από τη Σύμβαση, πλην εκείνων που επιβάλλονται για τη διασφάλιση προϊόντων, εργασιών και εγκαταστάσεων.

(β) Να παραδώσει, σε χρόνο που θα προσδιορίσει η Αναθέτουσα Αρχή, όποια εργασία ή προϊόν (ολοκληρωμένο ή μη) έχει εκπονήσει ή έχει στην κατοχή του, και τα πάσης φύσεως υποστηρικτικά έγγραφα και μέσα (μαγνητικά ή μη) καθώς και κάθε εξοπλισμό, υλικά ή άλλα αγαθά που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το Έργο και ευρίσκονται στην κατοχή του και να μεριμνήσει όπως οι υπεργολάβοι και συνεργάτες του πράξουν το ίδιο.

Το συντομότερο δυνατό μετά την καταγγελία της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή βεβαιώνει την αξία του παρασχεθέντος μέρους των υπηρεσιών, καθώς και κάθε οφειλή έναντι του Αναδόχου κατά την ημερομηνία καταγγελίας.

Η Αναθέτουσα Αρχή αναστέλλει την καταβολή οποιουδήποτε ποσού πληρωτέου σύμφωνα με τη Σύμβαση προς τον Ανάδοχο μέχρις εκκαθάρισης των μεταξύ τους υποχρεώσεων και οι εγγυητικές επιστολές καταπίπτουν.

Η Αναθέτουσα Αρχή δικαιούται να απαιτήσει πρόσθετα από τον Ανάδοχο αποζημίωση για κάθε ζημία που υπέστη μέχρι του ανώτατου ποσού του Συμβατικού Τιμήματος που αντιστοιχεί στην αξία του τμήματος των υπηρεσιών που δεν μπορεί, λόγω πλημμελούς εκτέλεσης της Σύμβασης, να χρησιμοποιηθεί για τον προοριζόμενο σκοπό.

Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να μειώσει το συμβατικό αντικείμενο, με διάλυση της Σύμβασης για τα εναπομένοντα στάδια των Υπηρεσιών. Για την άσκηση του δικαιώματος αυτού απευθύνει γραπτή εντολή προς τον Ανάδοχο.

Ως προς την κήρυξη του Αναδόχου έκπτωτου, ισχύουν οι διατάξεις του Π.Δ. 118/07.

Άρθρο 28 - Ανωτέρα Βία

Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν ευθύνονται για τη μη εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων, στο μέτρο που η αδυναμία εκπλήρωσης οφείλεται σε περιστατικά ανωτέρας βίας, ως τέτοιων νοουμένων γεγονότων που βρίσκονται εκτός της σφαίρας επιρροής των μερών και τα οποία αντικειμενικά δεν θα μπορούσαν να αποτραπούν ούτε με την επίδειξη άκρως εξειδικασμένης επιμέλειας.

Ο Ανάδοχος, επικαλούμενος υπαγωγή της αδυναμίας εκπλήρωσης των συμβατικών του υποχρεώσεων σε γεγονός που εμπίπτει στην προηγούμενη παράγραφο, οφείλει να γνωστοποιήσει και επικαλεσθεί προς την Αναθέτουσα Αρχή τους σχετικούς λόγους και τα περιστατικά εντός είκοσι (20) ημερών από τότε που συνέβησαν, προσκομίζοντας τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να απαντήσει εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος του Αναδόχου, διαφορετικά, με την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας, τεκμαίρεται η αποδοχή του αιτήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 - ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 29 - Εφαρμοστέο Δίκαιο – Επίλυση Διαφορών

Η Σύμβαση διέπεται από το Ελληνικό και Ευρωπαϊκό δίκαιο.

Η Αναθέτουσα Αρχή και ο Ανάδοχος καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για τη φιλική επίλυση κάθε διαφοράς σχετικής με τη Σύμβαση που μπορεί να προκύψει μεταξύ τους σχετικά με την ερμηνεία ή την εκτέλεση ή την εφαρμογή της Σύμβασης ή εξ' αφορμής της, σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών.

Για κάθε διαφορά που δεν είναι δυνατό να επιλυθεί σύμφωνα με τα παραπάνω οριζόμενα, αρμόδια θα είναι τα Ελληνικά Δικαστήρια του Ναυπλίου.

Σε πίστωση των ανωτέρω συμφωνιών, αφού διαβάστηκε, υπογράφεται η παρούσα από τα συμβαλλόμενα μέρη σε πέντε (5) Αντίτυπα, από τα οποία η Αναθέτουσα Αρχή έλαβε τέσσερα και ο Ανάδοχος έλαβε ένα.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ